

WEGWIJS

in de bijzondere financieringswet
na de zesde staatshervorming

Vlaamse
overheid

DEPARTEMENT
FINANCIËN &
BEGROTING

DEPARTEMENT
**FINANCIËN &
BEGROTING**

Koning Albert II-laan 35, bus 61
1030 BRUSSEL

www.fin.vlaanderen.be

Wettelijk depot D/2017/3241/235

**Wegwijs in de bijzondere financieringswet:
financiële middelenvoorziening voor Gemeenschappen en Gewesten
na de zesde staatshervorming**

Koen ALGOED, Secretaris-generaal Vlaams Ministerie van Financiën en Begroting
Wim VAN DEN BOSSCHE, Senior adviseur Vlaams Ministerie van Financiën en Begroting

Deze publicatie wil inzicht geven in de financieringsstromen en de uitgavenbevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten na de zesde staatshervorming zoals geregeld in de Bijzondere Financieringswet (BFW).

De publicatie is een lijvig werkstuk geworden. Diverse factoren kunnen dat verklaren. België kent als federaal land niet alleen de dubbele structuur van Gewesten en Gemeenschappen. Er is ook een veelheid aan dotaties met vaak hun eigen evolutie over de tijd en verdeelsleutel over de betrokken Gemeenschappen of Gewesten. De zesde staatshervorming heeft met de overdracht van uitgavenbevoegdheden opnieuw voor een rits nieuwe dotaties gezorgd. Maar voor de Gewesten heeft de belangrijkste dotatie plaats moeten maken voor wat in het Engels zo mooi omschreven wordt een piggyback ('pick a back') income tax. De Gewesten hebben via de gewestelijke opcentiemen in de personenbelasting nu een belasting op een belasting, weliswaar binnen afgebakende kringlijnen. Er zijn ten slotte de effecten van de overgangperiode die afgesproken is bij de zesde staatshervorming. Zo is 2018 een belangrijk schakeljaar met de afrekening van de overgangperiode 2015-2017 en de toepassing van een aantal definitieve parameters vanaf 2018. Uit onze berekeningen blijkt dat voor Vlaanderen de eenmalige afrekening in 2018 1 miljard euro bedraagt, te betalen aan de federale overheid terwijl het definitief zetten van de parameters (waaronder die van de zogenaamde autonomiefactor en het bedrag van de overgedragen fiscale uitgaven) een recurrente inlevering van 394 miljoen euro betekent.

De publicatie wil de complexe materie van de BFW ontsluiten voor wie van ver of dicht met die wet in aanraking komt. Het cijfermatige raderwerk wordt blootgelegd tesamen met de duiding van de bevoegdheden.

Deze publicatie was niet mogelijk zonder de over de jaren heen opgebouwde expertise op het departement Financiën en Begroting, een expertise die ook gezorgd heeft voor een vruchtbare wisselwerking met de FOD Financiën. In het luik nieuwe uitgavenbevoegdheden konden we beroep doen op de gewaardeerde feedback van de betrokken departementen Werk en Welzijn en van een leescomité binnen het departement Financiën en Begroting.

1. Financiering van de Gewesten	5
1.1 (On)eigenlijke gewestbelastingen	6
1.2 Gewestelijke aanvullende belasting op de personenbelasting - gewestelijke opcentiemen	8
1.2.1 <i>De intrede van de gewestelijke opcentiemen</i>	8
1.2.2 <i>De krijtlijnen van de fiscale autonomie</i>	10
1.2.3 <i>Andere krijtlijnen met betrekking tot de fiscale autonomie</i>	12
1.2.3.1 Progressiviteitsbeginsel	12
1.2.3.2 Belastingen	15
1.2.3.3 Autonomie modulatie personen ten laste en soort inkomens	15
1.2.3.4 Marge van 6.75%	15
1.2.3.5 BNI federaal	15
1.2.3.6 Fiscale uitgaven	16
1.2.4 <i>De definitieve autonomiefactor</i>	19
1.2.5 <i>De afrekening in 2018</i>	21
1.3 ESR aanrekening van gewestelijke opcentiemen	22
1.3.1 <i>ESR aanrekening van bedrijfsvoorheffing versus opcentiemen</i>	22
1.3.2 <i>ESR aanrekening van opcentiemen: van kohierdatum naar getransactionaliseerde kas</i>	23
1.3.3 <i>Getransactionaliseerde kas: concrete aanrekening</i>	25
1.4 Nieuwe gewestdotatie: dotatie werk/fiscale uitgaven	26
1.4.1 <i>Nieuwe bevoegdheden werk</i>	26
1.4.2 <i>Grootte van de dotatie werk/fiscale uitgaven (WFU)</i>	31
1.5 Nieuwe gewestdotatie (bis) voor diverse bevoegdheden	33
1.6 Specifieke dotaties	34
1.7 Een nieuw solidariteitsmechanisme	34
2. Financiering Gemeenschappen	36
2.1 Gewijzigde BTW-dotatie	36
2.2 Gewijzigde PB-dotatie	39
2.3 Nieuwe dotaties voor nieuw overgedragen bevoegdheden	40
2.3.1 <i>Gezinsbijslag</i>	41
2.3.1.1 Bevoegdheden	41
2.3.1.2 Dotatie	42
2.3.2 <i>Gezondheidszorg</i>	43

2.3.2.1	Bevoegdheden	43
2.3.2.2	Dotaties	43
2.3.3	<i>Justitieel beleid</i>	46
2.3.3.1	Bevoegdheden	46
2.3.3.2	Dotatie	46
2.3.4	<i>Interuniversitaire attractiepolen</i>	46
2.4	Specifieke dotaties voor bestaande gemeenschapsbevoegdheden	47
3.	Het overgangsmechanisme	47
3.1	Samenstelling overgangsbedrag Gewesten	48
3.2	Samenstelling overgangsbedrag Gemeenschappen	53
4.	Bijdrage in de sanering van de financiën van Entiteit I en de vergrijzingskost	56
4.1	Bijdrage in de sanering van de financiën van Entiteit I	56
4.2	Bijdrage in de vergrijzingskost	57
5.	Bijkomende financiering BHG	58
6.	Responsabilisering Gemeenschappen en Gewesten	60
6.1	Responsabiliseringsbijdrage pensioenen	60
6.2	Bijdrage klimaat	61
7.	Federale operatoren	63
8.	Overzicht van de begroting Vlaamse Gemeenschap anno 2017	63
Bijlage. De rekening in 2018 van het definitief zetten van de parameters van de fiscale autonomie voor het Vlaams Gewest en van de overgangsbedragen voor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest		71
B.1. Vanaf begrotingsjaar 2018 (en AJ 2018) wordt het nieuwe percentage van de autonomiefactor toegepast op de Belasting Staat		71
B.2 Een eenmalig effect in 2018 is de verrekening van het teveel (want de definitieve autonomiefactor ligt lager dan 25,99%) aan ontvangen opcentiemen in de periode 2015-2017		71
B.3 Dotatie fiscale uitgaven		72
B.4 Aanpassingen aan overgangsbedragen bij de begrotingsaanpassing 2017		74
B.5 Prefiguratie van het budgettair effect in 2018 van de definitieve cijfers met betrekking tot AJ 2015		78

België is over de tijd heen geëvolueerd van een gecentraliseerde unitaire staat naar een federale staat waarbij ruime bevoegdheden en middelen naar de Gemeenschappen en Gewesten (G&G) werden overgeheveld. De zes staatshervormingen van 1970, 1980, 1988-1989, 1993, 2001 en 2014 hebben voor die evolutie gezorgd.

De financiering van de G&G wordt concreet geregeld door de Bijzondere Wet van 16 januari 1989. Het wijzigen van die wet vereist een tweederde meerderheid in het federaal parlement met bovendien een meerderheid in elke taalgroep. De staatshervormingen van 1993, 2001 en 2014 hebben de BFW op een aantal punten gewijzigd.

De huidige versie van de BFW is in werking getreden vanaf 1 juli 2014 en is van toepassing vanaf het aanslagjaar 2015. Vanaf 1 juli 2014 konden in principe nog beslissingen worden genomen met betrekking tot het aanslagjaar 2015 (inkomsten 2014). Ook de overdracht van de andere uitgavenbevoegdheden trad al op 1 juli 2014 in werking. De budgettaire impact van die bevoegdheden in 2014 werd gedragen door de federale begroting in geval van constant beleid. Indien de nieuw bevoegde overheid beslissingen met budgettaire gevolgen nam in de periode juli-december 2014, draaide de betrokken overheid op voor de budgettaire gevolgen in 2014.

De zesde staatshervorming heeft niet alleen een structurele bijdrage in de sanering van de financiën van Entiteit I opgelegd aan de Gemeenschappen en Gewesten, maar ook een bijdrage in de vergrijzingskost. De bijdrage in de vergrijzingskost bestaat in het verminderen van het percentage van de koppeling van dotaties aan de reële economische groei. Ten slotte werden er responsabiliseringmechanismen ingevoerd inzake pensioenen en klimaat.

Sinds de zesde staatshervorming spreken we ook niet meer van samengevoegde (of gedeelde in het geval van de gemeenschappen) belastingen maar van toegewezen gedeelten van de opbrengsten van de belastingen. Het waren en zijn dotaties maar de vroeger gehanteerde terminologie was verwarrend ¹.

In deze bijdrage bespreken we vooreerst de huidige financiële middelenvoorziening van de Gewesten (sectie 1) en de Gemeenschappen (sectie 2) met duiding van de impact van de zesde staatshervorming. De daarop volgende secties bespreken andere wijzigingen ten gevolge van de zesde staatshervorming. Sectie 3 bespreekt het overgangsmechanisme dat als doel heeft de inwerkingtreding van de herziene BFW budgettair neutraal te laten verlopen in het aanvangsjaar 2015. De budgettaire verschillen in het aanvangsjaar worden uitgevlakt via een egalisatiebedrag per Gewest/Gemeenschap. In sectie 4 komen de structurele bijdrage van de G&G in de sanering van de financiën van Entiteit I alsook een bijdrage in de vergrijzingskost door de G&G aan bod. De bijkomende middelen voor Brussel en de responsabiliseringsmechanismen inzake pensioenen en klimaat worden ten slotte achtereenvolgens besproken in sectie 5 en sectie 6. Sectie 7 besluit met een overzicht van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap in 2017.

1. Financiering van de Gewesten

Naast de niet-fiscale ontvangsten verbonden aan de uitoefening van de toegewezen bevoegdheden en opbrengsten van leningen kunnen de Gewesten hun uitgaven financieren met middelen op basis van de BFW. De middelen waarover de Gewesten beschikken op basis van de BFW zijn samengesteld uit 1) de gewestelijke belastingen,

¹ Zo wordt bij gedeelde belastingen de opbrengst geheel of gedeeltelijk aan de subnationale overheden toegewezen wat nooit het geval is geweest voor de gewesten of gemeenschappen.

2) de gewestelijke aanvullende belasting op de personenbelasting (gewestelijke opcentiemen), 3) de toegewezen gedeelten van de opbrengst van belastingen (dotaties), 4) de (specifieke) dotaties, en 5) de opbrengst van het mechanisme van nationale solidariteit.

Samenvattend gesteld heeft de zesde staatshervorming voor volgende aanpassingen inzake de financiering van de Gewesten gezorgd:

- Opbrengsten uit gewestelijke opcentiemen op de (gereduceerde) federale personenbelasting vervangen de dotatie gefinancierd uit de opbrengsten van de federale personenbelasting en de negatieve term (zie paragrafen 1.2 en 1.3)
- De invoering van twee nieuwe gewestelijke dotaties gefinancierd uit de opbrengsten van de federale personenbelasting als gevolg van de overdracht naar de Gewesten van een aantal nieuwe uitgavenbevoegdheden (zie paragrafen 1.4 en 1.5)
- Een nieuwsoortig solidariteitsmechanisme (zie paragraaf 1.7)

1.1 (On)eigenlijke gewestbelastingen

De Gewesten blijven ook na de zesde staatshervorming op basis van artikel 3 van de BFW bevoegd voor het bepalen van de aanslagvoet, de heffingsgrondslag en de vrijstellingen van twaalf specifieke belastingen:

1. De belasting op spelen en weddenschappen
2. De belasting op automatische ontspanningstoestellen
3. De openingsbelasting op slijten van gegiste dranken
4. De successierechten en het recht van overgang bij overlijden
5. De onroerende voorheffing
6. Het registratierecht op de overdrachten onder bezwarende titel van in België gelegen onroerende goederen
7. Het registratierecht op de vestiging van een hypotheek op een in België gelegen onroerend goed, en op de gedeeltelijke of gehele verdeling van een in België gelegen onroerend goed
8. Het registratierecht op schenkingen onder levenden van (on)roerende goederen.
9. Het kijk- en luistergeld
10. De verkeersbelasting op autovoertuigen
11. De belasting op de inverkeersstelling
12. Het eurovignet

De belastingen zoals bepaald in artikel 3 van de BFW zijn de zogenaamde oneigenlijke gewestbelastingen, belastingen die oorspronkelijk zijn ingevoerd door de federale wetgever maar waarvan aan de Gewesten niet alleen de opbrengsten maar ook de bevoegdheid voor het bepalen van de heffingsgrondslag, het tarief (de aanslagvoet) en de vrijstellingen zijn toegewezen. De belastbare materie van de oneigenlijke gewestbelastingen blijft een bevoegdheid van de federale overheid. De heffingsgrondslag van een belasting is het bedrag waarop de belasting wordt berekend. De belastbare materie (basis) daarentegen is datgene wat de belasting doet ontstaan, wat aanleiding geeft tot een heffing. De grondslag van de onroerende voorheffing bijvoorbeeld is het

kadastraal inkomen van de in het Vlaams Gewest gelegen onroerende goederen. Het bezit van een huis is de belastbare materie. Inzake successierecht is de belastbare materie de overdracht van goederen ten gevolge van overlijden. De heffingsgrondslag de waarde van alle goederen verkregen naar aanleiding van een overlijden.

Een eigenlijke gewestbelasting is een belasting door een Gewest ingevoerd op basis van de grondwettelijke fiscale autonomie. Voorbeelden van eigenlijke gewestbelastingen zijn de leegstandsheffing bedrijfsruimten, de milieuheffingen en de planbatenheffing.

De overdracht van die bevoegdheden en opbrengsten is geleidelijk gebeurd. In het begin kregen de Gewesten en Gemeenschappen *ristorno's* van de opbrengst van bepaalde federale belastingen en heffingen. De Gemeenschappen kregen een *ristorno* op het kijk- en luistergeld. De Gewesten kregen diverse *ristorno's* (100% *ristorno* van de belasting op spelen en weddenschappen, de belasting op automatische ontspanningstoestellen, de openingsbelasting op slijterijen van gegiste dranken, de onroerende voorheffing en de successierechten). Ook kregen de Gewesten vanaf 1985 8,316% van de opbrengst van de registratierechten (verdeeld onder de Gewesten op basis van de plaats van inning). Vanaf 1986 werd het percentage opgetrokken naar 9,73% om vanaf 1993 verder te verhogen tot 41,408% en ten slotte werd het 100% sinds 2002.

De staatshervorming van 2001 zorgde voor bijkomende gewestelijke belastingen alsook voor de geëigende bevoegdheidsoverdracht van die gewestelijke belastingen. De bijkomende opbrengsten voor de Gewesten werden evenwel geneutraliseerd via de invoering van de zogenaamde negatieve term. Wat de Gewesten wonnen via extra opbrengsten uit de gewestelijke belastingen, moesten ze (grotendeels) inleveren via een korting op de bestaande PB-dotatie. Die korting, de zogenaamde negatieve term, werd berekend als de gemiddelde opbrengst in de periode 1999-2001 van de in 2001 geregionaliseerde gewestelijke belastingen. Hierbij werden de opbrengsten uitgedrukt in prijzen van 2002 en werd de negatieve term vanaf begrotingsjaar 2003 jaarlijks aangepast aan de procentuele verandering van het gemiddelde indexcijfer van de consumptieprijzen alsook aan 91% van de reële economische groei (BNI tot 2005, BBP vanaf 2006²). Het gedeelte van de negatieve term dat betrekking had op het kijk- en luistergeld werd jaarlijks evenwel alleen aangepast aan de evolutie van de inflatie.

Naast de invoering van nieuwe gewestbelastingen werd in 2001 het kijk- en luistergeld omgevormd van een gemeenschaps- naar een gewestbelasting. Als compensatie kregen de drie Gemeenschappen een nieuwe dotatie³ die aan de evolutie van de prijsindex gekoppeld was.

Vanaf april 2016 hebben de Gewesten tevens een systeem van wegbeprijzing (kilometerheffing) ingevoerd voor vrachtwagens boven 3,5 ton. De kilometerheffing vervangt het eurovignet. De heffing, inning en administratieve verwerking van de kilometerheffing wordt behartigd door het interregionale samenwerkingsverband VIAPASS.

² De interministeriële conferentie voor Financiën en Begroting van 1 juni 2005 besloot om met ingang van begrotingsjaar 2006 het Bruto Nationaal Inkomen (BNI) als parameter voor de economische groei te vervangen door het Bruto Binnenlands Product (BBP).

³ De berekening van de dotatie was gebaseerd op de gemiddelde netto-ontvangsten van het kijk- en luistergeld in 1999, 2000 en 2001, en dat in de betrokken Gemeenschappen. Die netto-ontvangsten werden uitgedrukt in prijzen van 2002.

1.2 Gewestelijke aanvullende belasting op de personenbelasting - gewestelijke opcentiemen

1.2.1 De intrede van de gewestelijke opcentiemen

In 1980 werd in de Grondwet ingeschreven dat de Gemeenschappen en Gewesten eigen belastingen kunnen heffen. De Grondwet bepaalde wel dat de federale overheid altijd beperkingen kan opleggen. In 1989 werd gepreciseerd dat G&G alleen belastingen kunnen heffen in domeinen waar de federale overheid niet actief is (met de personenbelasting als uitzondering op die regel).

De staatshervorming van 2001 heeft gezorgd voor een concrete invulling van de fiscale autonomie van de Gewesten inzake personenbelasting. De Gewesten kregen een marge (in plus of min) om op de door de federale overheid in het betrokken Gewest geïnde personenbelasting algemene forfaitaire dan wel procentuele op- en afcentiemen toe te passen of algemene belastingaftrekken in te voeren. Die marge bedroeg 3,25% vanaf 1 januari 2001 en 6,75% vanaf 1 januari 2004. Een Gewest kon dus maatregelen in de personenbelasting nemen die maximaal 6,75% van de in het betrokken Gewest geïnde personenbelasting mochten bedragen ⁴. Als bijkomende voorwaarden werd er opgelegd dat de progressiviteitsschaal niet mocht worden verminderd en dat er geen zogenaamde deloyale fiscale concurrentie mocht optreden.

Met de zesde staatshervorming is de bevoegdheid van de Gewesten om opcentiemen (een belasting op een belasting) in te voeren, niet langer vrijblijvend vermits een belangrijke inkomstenbron vanaf 2015 wordt geschrapt. Tot 2015 kregen de Gewesten immers een bepaald bedrag, de zogenaamde PB-dotatie ⁵, uit de opbrengsten van de federale personenbelasting toegewezen. De PB-dotatie werd (in 1989) bepaald in functie van de uitgaven die betrekking hadden op de naar de Gewesten overgehevelde bevoegdheden. Dat bedrag was niet rechtstreeks gekoppeld aan de evolutie van de opbrengsten van de personenbelasting maar wel aan de evolutie van de prijsindex en sinds 1994 ook aan de reële economische groei ⁶. De zesde staatshervorming heeft de terminologie met betrekking tot de dotaties rechtgezet. We spreken niet langer van samengevoegde (of in het geval van de Gemeenschappen gedeelde ⁷) belastingen, maar van toegewezen gedeelten van de opbrengst van belastingen.

Tot 1989 werd tussen de Gewesten 1/3 van de PB-dotatie verdeeld op basis van het gewestelijk aandeel in de bevolking, 1/3 van de dotatie op basis van de relatieve oppervlakte van het Gewest en 1/3 volgens de relatieve opbrengst van de personenbelasting in het Gewest. Sinds 1989 gebeurde de verdeling tussen de drie

⁴ De Vlaamse jobkorting was een voorbeeld van een regionale vermindering van de personenbelasting. Die jobkorting voorzag een forfaitaire vermindering in de personenbelasting (125 euro voor inkomsten 2007, 200 euro voor inkomsten 2008, 250 of 300 euro (indien activiteitsinkomen tussen de 5.500 en 22.000 euro lag) voor inkomsten 2009) aan iedereen die een activiteitsinkomen (tussen de 5.500 en 22.000 euro voor de aanslagjaren 2008 en 2009) had en in het Vlaamse Gewest woonde. Die laatste voorwaarde druiste in tegen de Europese regels van vrij verkeer van werknemers maar de Gewesten hadden nu eenmaal geen fiscale bevoegdheid ten opzichte van de niet-inwoners. Dat is pas gereduceerd door de zesde staatshervorming. De Vlaamse jobkorting werd afgebouwd voor de aanslagjaren 2011 en 2012. Vanaf het aanslagjaar 2011 bedroeg de vermindering 125 euro. Als het activiteitsinkomen meer bedroeg dan 17.250 euro, werd de vermindering van 125 euro verminderd met 10 % van het bedrag van de overschrijding. De jobkorting bedroeg dus 125 euro voor een activiteitsinkomen op jaarbasis tussen 5.500 en de 17.250 euro; vanaf 17.250 + 1.250 = 18.500 euro viel de jobkorting terug op nul. Vanaf aanslagjaar 2013 is de jobkorting afgeschaft.

⁵ Zoals bepaald in artikel 33 van de BFW.

⁶ Die koppeling is geleidelijk ingevoerd. Zo bedroeg de koppeling aan de reële economische groei 10% in 1994, 15% in 1995, 20% in 1996, 20% in 1997, 75% in 1998, 97,5% in 1999 en 100% vanaf 2000.

⁷ In geval van gedeelde belastingen heeft een overheid recht op een bepaald percentage van de ontvangsten.

Gewesten van het uit de personenbelasting toegewezen bedrag volgens het aandeel van de in elk Gewest gelokaliseerde opbrengst van de personenbelasting in het totaal van de ontvangsten inzake personenbelasting ⁸. In het kielzog van de (in 1989) gewijzigde horizontale verdeelsleutel werd ook een mechanisme ingevoerd waarbij de Gewesten aanspraak kunnen maken op een solidariteitsbijdrage (zie 1.7).

De opbrengsten uit de gewestelijke opcentiemen komen vanaf 2015 in de plaats van de PB-dotatie verminderd met de negatieve term ⁹. Ook moeten de opbrengsten uit de opcentiemen 40% van de bij de zesde staatshervorming naar de Gewesten overgedragen fiscale uitgaven financieren. De (finale) berekening van de hoogte van de autonomiefactor (zie paragraaf 1.2.4) vertrekt van de premisse dat de operatie (vervanging van de PB-dotatie en de negatieve term door een systeem van gewestelijke opcentiemen, overheveling van fiscale uitgaven) voor de betrokken overheden budgettair neutraal moet zijn in het aanvangsjaar 2015.

De federale overheid heeft ruimte gecreëerd voor de Gewesten om aanvullende personenbelastingen in te voeren door de federale personenbelasting te reduceren op basis van de zogenaamde autonomiefactor. Waar een individu vroeger bijvoorbeeld 100 euro moest betalen aan personenbelasting, betaalt die burger nu met een hypothetische autonomiefactor van 25% nog maar 75% van de berekende 100 euro aan personenbelasting effectief aan de federale overheid. De Gewesten kunnen vervolgens via een opcentiem de vrijgekomen ruimte, 25 euro in dit voorbeeld, invullen. Met een opcentiementarief van 33,33% op de federale personenbelasting recupereren de Gewesten de vrijgekomen ruimte volledig terwijl een opcentiementarief van bijvoorbeeld 30% leidt tot 22,50 euro gewestelijke personenbelasting, naast de 75 euro federale personenbelasting.

Voor de concrete berekening van de personenbelasting wordt eerst het belastbare inkomen bepaald. Dat is een exclusieve bevoegdheid van de federale wetgever. Het belastbare inkomen is de som van het gezamenlijk belastbaar inkomen en van de afzonderlijk belaste inkomsten. Van het belastbaar inkomen kunnen enkel nog betaalde onderhoudsuitkeringen worden afgetrokken. Alle andere aftrekken zijn omgevormd tot belastingverminderingen.

De federale basisbelasting wordt berekend door het basisbarema toe te passen op het gezamenlijk belastbare inkomen en vervolgens de belasting op de belastingvrije som, de belastingvermindering voor pensioenen en vervangingsinkomsten en de belastingvermindering voor buitenlandse inkomsten worden afgetrokken. Het resultaat van die berekeningen is de zogenaamde hoofdsom ¹⁰. Bemerkt dat die drie belastingverminderingen een exclusieve bevoegdheid van de federale overheid zijn. Tegen een unilaterale wijziging door de federale overheid kunnen de Gewesten geen belangenconflict inroepen, ook al heeft een wijziging in een van die belastingverminderingen een invloed op de ontvangsten uit de gewestelijke opcentiemen.

⁸ Het effect van een verbetering van de fiscale ontvangsten in een Gewest kon deels teniet worden gedaan wanneer het relatieve aandeel van dat Gewest daalde. Vandaar de opmerking van Cerpe: 'la LSF est à l'origine d'externalités budgétaires indésirables: la performance économique d'une Entité fédérée influence les dotations IPP des autres Entités fédérées'.

⁹ Voor een uitgebreide toelichting over de BFW zoals die bestond voor de zesde staatshervorming, wordt verwezen naar Algoed K. en Van den Bossche W. (2009), "Bijzondere Financieringswet in een notendop (met een illustratie voor het jaar 2009)", Documentatieblad, Studie- en Documentatiedienst, FOD Financiën, nr. 2/2009.

¹⁰ Voor een omstandige toelichting bij de verschillende aspecten van de personenbelasting (componenten van het belastbaar inkomen, uitgaven die recht geven op een belastingvermindering, berekeningswijze van de verschuldigde belasting, ...) kan verwezen worden naar het Fiscaal Memento. Het Fiscaal Memento is online raadpleegbaar via volgende link:
http://financien.belgium.be/nl/Statistieken_en_analysen/analysen/fiscaal_memento

De hoofdsom wordt vervolgens samengevoegd met de belasting berekend op de afzonderlijk belastbare inkomsten. Uit dat totaal worden de belasting op interesten, royalty's, dividenden, loten van effecten van leningen en als diverse inkomsten belaste meerwaarden op effecten en waarden afgezonderd. Dat geeft de zogenaamde belasting Staat. De belasting Staat wordt verminderd met de autonomiefactor om tot de gereduceerde belasting Staat te komen. De autonomiefactor is gelijk aan 25,99% voor de aanslagjaren 2015, 2016 en 2017. Op de federale heffing wordt door de federale overheid dus een globale korting toegestaan (25,99%) die door de Gewesten kan worden ingevuld als een opcentiem (initieel vastgelegd op 35,117%) op de gereduceerde federale heffing.

Bij een ongewijzigd opcentiementarief van 35,117% krijgen de Gewesten 25,99% van de door de FOD Financiën geïnde belasting Staat die betrekking heeft op inwoners van het betrokken Gewest of op een niet-inwoner wiens belastbaar inkomen wordt toegewezen aan dat Gewest ¹¹. Hierop verrekent de FOD Financiën de aan het Gewest toegewezen exclusieve fiscale uitgaven (zie paragraaf 1.2.3.6).

De autonomiefactor van 25,99% ligt vast in de BFW en geldt voor de aanslagjaren 2015 tot en met 2017. De 25,99% is bepaald deels op basis van extrapolaties van de belasting Staat en de fiscale uitgaven van het aanslagjaar 2012, deels op basis van ramingen van de dotaties BFW oude stijl die komen te vervallen. Er wordt een definitieve autonomiefactor bepaald die geldt vanaf aanslagjaar 2018.

Het default tarief voor de gewestelijke opcentiemen bedraagt nu 35,117% en zal ook automatisch worden aangepast wanneer de definitieve autonomiefactor wordt bepaald tenzij de Gewesten ondertussen zelf hun opcentiemen hebben aangepast of aanpassen, bijvoorbeeld naar aanleiding van de definitieve autonomiefactor.

1.2.2 De krijtlijnen van de fiscale autonomie

De uitoefening van de fiscale bevoegdheden van de Gewesten gebeurt met naleving van de federale loyaliteit bedoeld in artikel 143 van de Grondwet en het algemeen normatief kader van de economische unie en de monetaire eenheid, alsmede van de volgende principes:

1. de uitsluiting van elke deloyale fiscale concurrentie;
2. de vermijding van dubbele belasting;
3. het vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal.

Op basis van de lokalisatie van de personenbelasting kunnen de Gewesten:

1. opcentiemen heffen op een deel van de personenbelasting. Het deel van de personenbelasting waarop de opcentiemen worden geheven, is de gereduceerde belasting Staat;
2. kortingen toestaan en belastingverminderingen en belastingvermeerderingen toepassen op de in 1° bedoelde opcentiemen zonder dat daaruit een vermindering of een vermeerdering van de belastbare grondslag ontstaat.

De fiscale autonomie voor de Gewesten komt neer op een opcentiemenmodel (een belasting op een belasting). Men behoudt als uitgangspunt de federale

¹¹ De belasting op niet-ingezetenen (BNI) blijft exclusief een federale bevoegdheid. Maar om in overeenstemming te zijn met de Europese wetgeving moeten de consequenties van de gewestelijke tarieven en verminderingen worden doorgetrokken naar de BNI.

belastingberekening, met behoud van de federale barema's, de federale aftrekken voor onderhoudsgelden, de verminderingen voor personen ten laste, voor pensioenen en voor andere vervangingsinkomens, en de vermindering voor buitenlandse inkomsten, maar met uitzondering van de federale belastingverminderingen voor kinderoppas, giften en bezoldigingen huisbedienden ¹². De gereduceerde belasting Staat is de belasting Staat verminderd met een bedrag dat gelijk is aan de belasting Staat vermenigvuldigd met de autonomiefactor.

Concreet voorbeeld: een alleenstaande werkende zonder buitenlandse inkomsten en zonder ex-en (= zonder onderhoudsgeld) met een belastbaar inkomen van 40.000 euro (barema's: aanslagjaar 2016).

De eerste 7.090 euro is vrijgesteld van belastingen, wat aan een tarief van 25% een belastingvermindering van 1.773 euro oplevert. Voor de zesde staatshervorming zou dat individu op basis van barema's en tarieven en abstractie makend van 'belastingaftrekken' (die rechtstreeks inspelen op belastbaar inkomen) waar hij/zij recht op heeft, 13.626 euro aan inkomstenbelasting betalen. Die 13.626 euro wordt desgevallend nog voor belastingverminderingen gecorrigeerd.

Tabel 1

Inkomensschijven		Marginale federale aanslagvoet	Federale belastingen	Federale korting	Verschuldigde federale belasting
-	8.710	25%	2.178	1.773	405
8.710	12.400	30%	1.107		1.107
12.400	20.660	40%	3.304		3.304
20.660	37.870	45%	7.745		7.745
37.870	40.000	50%	1.065		1.065
Totaal:			15.398	1.773	13.626

Na de zesde staatshervorming zal dat individu, in de veronderstelling dat de reductiefactor (autonomiefactor) van de federale belastingen 25,99% ¹³ bedraagt en de gewestelijke opcentiemen 35,117% zijn, 10.084 euro betalen aan federale inkomstenbelasting, desgevallend te corrigeren voor specifieke federale belastingverminderingen (bijvoorbeeld pensioensparen) en 3.541 euro aan gewestelijke inkomstenbelasting, desgevallend te corrigeren voor specifieke regionale belastingverminderingen.

7.090 euro blijft vrijgesteld. Op het inkomen gelijk aan (8.710 - 7.090) wordt 18,503% (= 25% * (1 - 25,99%)) federale belasting betaald (= 300 euro) en 35,117% gewestelijke opcentiem (= 105 euro). Op de eerste inkomensschijf van 8.710 euro betaalt dat individu in totaal 405 euro aan inkomstenbelastingen.

¹² De aftrekken enige eigen woning en uitgaven voor geklasseerde monumenten worden naar de gewesten overgedragen en zijn in een belastingvermindering omgezet.

¹³ 25,99% geldt voor de aanslagjaren 2015, 2016 en 2017. Vanaf aanslagjaar 2018 is die zogenaamde autonomiefactor gelijk aan (A+B-C)/belasting Staat AJ 2015 geïnd tot en met 31/12/2016.

Tabel 2

Inkomensgrens		Marginaal tarief	Marginale opbrengst	Basis-belasting	Belasting-vrije som	Belasting Staat	Belastingschijven		Regionaal tarief	Gereduceerde Belasting Staat	Opcntiemen
Van	Tot	(1)	(2)	(3) = (2)	(4)	(5) = (3)-(4)	Van	Tot	(6)	(7) = (5)*(1-AF)	(8) = (7)*(6)
0	8.710	25%	2.178	2.178	1.773	405	0	2.178	35,117%	300	105
8.710	12.400	30%	1.107	1.107	0	1.107	2.178	3.285	35,117%	819	288
12.400	20.660	40%	3.304	3.304	0	3.304	3.285	6.589	35,117%	2.445	859
20.660	37.870	45%	7.745	7.745	0	7.745	6.589	14.333	35,117%	5.732	2.013
37.870	40.000	50%	1.065	1.065	0	1.065	14.333	15.398	35,117%	788	277
Totaal			15.398	15.398	1.773	13.626				10.084	3.541

De Gewesten hebben naar aanleiding van de zesde staatshervorming tevens de bevoegdheid gekregen om het regionale opcentiementarief en de belastingschijven te differentiëren. Er zijn bijgevolg complexere modellen mogelijk dan het voorbeeld van Tabel 2 dat een belastingneutrale overgang beschrijft.

1.2.3 Andere krijtlijnen met betrekking tot de fiscale autonomie

1.2.3.1 Progressiviteitsbeginsel

De uitoefening van de bevoegdheden van de Gewesten met betrekking tot de opcentiemen, de kortingen, de belastingverminderingen of vermeerderingen en de belastingkredieten moet gebeuren zonder vermindering van de progressiviteit van de personenbelasting. Het principe van de progressiviteit wordt begrepen als volgt: naarmate de basisbelasting (= basisbelasting bedoeld in artikel 5/2, §2, 2°), stijgt, mag de verhouding tussen het bedrag van de opcentiemen en belastingvermeerderingen tot de basisbelasting niet afnemen en de verhouding tussen het bedrag van de kortingen, belastingverminderingen en belastingkredieten tot de basisbelasting niet toenemen.

Formeel kunnen we het progressiviteitsbeginsel als volgt voorstellen:

$$\frac{T_r^X}{T_b^X} \geq \frac{T_r^Y}{T_b^Y}$$

met belastbaar inkomen van individu X groter dan belastbaar inkomen van individu Y

en

T_r^j : belastingen verschuldigd door inkomen/individu j aan de regionale overheid

T_b^j : basisbelasting verschuldigd door inkomen/individu j (voor toepassing autonomiefactor, dat wil zeggen de eerste berekening van de belastingen volgens tariefschaal op de gezamenlijk belastbare inkomsten)

Volgens het Rekenhof voldoen de procentuele opcentiemen, gedifferentieerd per belastingschijf ¹⁴, aan het progressiviteitsbeginsel wanneer het percentage van de opcentiemen van elke schijf gelijk is aan of groter is dan het volgens de schijfbreedten gewogen gemiddelde van de percentages/opcentiemen van alle voorgaande schijven.

¹⁴ De default belastingschijven zijn de gecumuleerde marginale opbrengsten (berekend volgens de federale marginale tarieven). Het staat de Gewesten vrij andere belastingschijven te bepalen.

Tabel 3. Voorbeeld van een progressieve tariefstructuur

Inkomensschijven		Belastingschijven		Gewestelijke opcentiemen	Gewogen gemiddelde	90%-regel
-	8.710		2.178	24%	24,00%	21,6%
8.710	12.400	2.178	3.285	40%	29,39%	36%
12.400	20.660	3.285	6.589	30%	29,70%	27%
20.660	37.870	6.589	14.333	30%	29,86%	27%
37.870		14.333		36%		32,4%

Wanneer de Gewesten de opcentiemen differentiëren per belastingschijf, mag het tarief van de gewestelijke opcentiemen afwijken van een progressieve tariefstructuur op voorwaarde dat:

- 1° het gewestelijke opcentiementarief op een belastingschijf niet lager is dan 90% van het hoogste gewestelijke opcentiementarief van alle lagere belastingschijven;
- 2° het belastingvoordeel per belastingplichtige ingevolge de afwijking op de progressiviteitsregel mag niet meer dan 1.000 euro (bedrag aanslagjaar 2015 en wordt geïndexeerd zoals de belastingschalen) per jaar bedragen (de casus van betrokken regio moet die test doorstaan en belastingen worden berekend door de percentages die niet voldoen aan de progressiviteitsregel te vervangen door percentages die er voor zorgen dat de structuur van percentages wel aan de progressiviteitsregel voldoet).

De tariefstructuur in Tabel 3 voldoet voor alle schijven aan het basisprincipe van de progressiviteit. Gevolg is dat de regels van 90% en de 1.000 euro overbodig zijn.

Tabel 4 daarentegen toont een voorbeeld waarbij aan de basisregel niet voldaan wordt. Veronderstel een belastbaar inkomen van 120.000 euro en een degressieve opcentiementariefstructuur (33% op eerste inkomensschijf, geleidelijk verlaagd tot 30% op hoogste inkomensschijf). Tabel 4 toont aan dat aan de basisregel niet voldaan is. Het percentage vanaf de tweede schijf is lager dan het volgens de schijfbreedten gewogen gemiddelde van de percentages van de voorgaande schijven (waardoor het gewogen gemiddelde van de gewestelijke opcentiemen afneemt bij hogere inkomensschijven). Vervolgens wordt er nagegaan of een afwijking op het progressiviteitsbeginsel mogelijk is. De tarieven zijn niet lager dan 90% van hoogste tarief (= 29,70%). Aan de eerste voorwaarde is dus voldaan. De te betalen gewestelijke belastingen bedragen 12.013,56 euro terwijl de te betalen belastingen onder een progressief conforme structuur (in voorbeeld overal 33%; eerst wordt het tarief van de 2de schijf gecorrigeerd naar 33% waaruit vervolgens de tarieven voor de volgende schijven volgen, altijd naar 33%) gelijk is aan 13.097,12 euro, wat neerkomt op een voordeel van 1.083,56 euro. Die tariefstructuur is dus niet toegelaten onder de nieuwe BFW.

Tabel 4. Voorbeeld van een niet-progressieve tariefstructuur niet toegelaten onder de nieuwe BFW

Inkomensschijven		Belastingschijven		Gewestelijke opcentiemen	Gewogen gemiddelde	90%-regel
-	8.710		2.17	33,00%	33,00%	29,70%
8.710	12.400	2.178	3.285	32,25%	32,75%	
12.400	20.660	3.285	6.589	31,50%	32,12%	
20.660	37.870	6.589	14.333	30,75%	31,38%	
37.870		14.333		30,00%		

Inkomensgrens		Marginaal tarief	Marginale opbrengst	Basis-belasting	Belasting-vrije som	Belasting Staat	Belastingschijven		Regionaal tarief	Gereduceerde Belasting Staat	Opcentiemen
Van	Tot	(1)	(2)	(3) = (2)	(4)	(5) = (3)-(4)	Van	Tot	(6)	(7) = (5)*(1-AF)	(8) = (7)*(6)
0	8.710	25%	2.178	2.178	1.773	405	0	2.178	33,000%	299,74	98,91
8.710	12.400	30%	1.107	1.107	0	1.107	2.178	3.285	32,250%	819,29	264,22
12.400	20.660	40%	3.304	3.304	0	3.304	3.285	6.589	31,500%	2.445,29	770,27
20.660	37.870	45%	7.745	7.745	0	7.745	6.589	14.333	30,750%	5.731,70	1.762,50
37.870	120.000	50%	41.065	41.065	0	41.065	14.333	55.398	30,000%	30.392,21	9.117,66
Totaal			55.398	55.398	1.773	53.626				39.688,23	12.013,56

Inkomensgrens		Marginaal tarief	Marginale opbrengst	Basis-belasting	Belasting-vrije som	Belasting Staat	Belastingschijven		Regionaal tarief	Gereduceerde Belasting Staat	Opcentiemen
Van	Tot	(1)	(2)	(3) = (2)	(4)	(5) = (3)-(4)	Van	Tot	(6)	(7) = (5)*(1-AF)	(8) = (7)*(6)
0	8.710	25%	2.178	2.178	1.773	405	0	2.178	33,000%	299,74	98,91
8.710	12.400	30%	1.107	1.107	0	1.107	2.178	3.285	33,000%	819,29	270,37
12.400	20.660	40%	3.304	3.304	0	3.304	3.285	6.589	33,000%	2.445,29	806,95
20.660	37.870	45%	7.745	7.745	0	7.745	6.589	14.333	33,000%	5.731,70	1.891,46
37.870	120.000	50%	41.065	41.065	0	41.065	14.333	55.398	33,000%	30.392,21	10.029,43
Totaal			55.398	55.398	1.773	53.626				39.688,23	13.097,12

Bekijken we in Tabel 5 een andere tariefstructuur waarbij de tarieven op de 3de schijf na 90% van het tarief op de eerste schijf bedragen. De tariefstructuur voldoet niet aan de algemene regel van het gewogen gemiddelde percentage. Vervolgens wordt nagegaan of de twee uitzonderingsvoorwaarden cumulatief voldaan zijn. Het tarief van de vierde schijf is kleiner dan 90% van het tarief van de derde schijf waardoor aan de eerste uitzonderingsvoorwaarde niet voldaan is. Het is onnodig de tweede uitzonderingsvoorwaarde te onderzoeken. De tariefstructuur is dus niet toegelaten onder de nieuwe BFW.

Tabel 5. Voorbeeld van een niet-progressieve tariefstructuur niet toegelaten onder de nieuwe BFW

Inkomensschijven		Belastingschijven		Gewestelijke opcentiemen	Gewogen gemiddelde	90%-regel
-	8.710		2.178	33,00%	33,00%	29,70%
8.710	12.400	2.178	3.285	29,70%	31,89%	

Inkomensschijven		Belastingschijven		Gewestelijke opcentiemen	Gewogen gemiddelde	90%-regel
12.400	20.660	3.285	6.589	36,00%	33,95%	32,40%
20.660	37.870	6.589	14.333	29,70%	31,65%	
37.870		14.333		29,70%		

1.2.3.2 Belastingschijven

Het Gewest kan in principe andere belastingschijven maken maar de belastbare basis voor het Gewest blijft de federale belasting aan verminderd tarief en na toepassing van de verminderingen voor vrijgesteld inkomen en vervangingsinkomens (indien een vervangingsinkomen nul belasting betaalt voor zesde staatshervorming, zal dat ook na de zesde staatshervorming het geval zijn: een positieve gewestelijke opcentiem op een federale nulbelasting is nog steeds nul zodat er ook geen differentiatie tussen de Gewesten van vervangingsinkomens mogelijk is).

Concreet gezien wordt de federale basisbelasting (aan 100%, dus voor toepassing van de autonomiefactor) berekend op basis van het gezamenlijk belastbaar inkomen. De Gewesten kunnen die basisbelasting nadien toewijzen aan de door hen gecreëerde belastingschijven. Vervolgens worden de federale belastingverminderingen als gevolg van personen ten laste en vervangingsinkomens en de vermindering voor buitenlandse inkomsten afgetrokken van de federale basisbelasting, te beginnen met de laagste belastingschijven.

1.2.3.3 Autonomie modulatie personen ten laste en soort inkomens

Er wordt niet in de mogelijkheid voorzien om belastingen te moduleren in functie van de gezinssamenstelling en het soort inkomen (bijvoorbeeld aftrek werkloosheidsuitkering blijft federaal alhoewel arbeidsmarkt volledig geregionaliseerd is).

1.2.3.4 Marge van 6.75%

In het verleden werden de maatregelen die een Gewest in de personenbelasting kon nemen beperkt tot maximaal 6,75% van de in het betrokken Gewest geïnde personenbelasting. Die grens van 6,75% wordt opgeheven.

1.2.3.5 BNI federaal

De belasting op niet ingezetenen (BNI) blijft exclusief een federale bevoegdheid. Maar om in overeenstemming te zijn met de Europese wetgeving moeten de consequenties van de gewestelijke tarieven en verminderingen worden doorgetrokken naar de BNI.

Vanuit Europees oogpunt kan de federale overheid niet een gemiddelde van de gewestelijke tarieven/gewestelijke verminderingen en kortingen van toepassing verklaren op niet-inwoners. Dat leidt immers tot een ongelijke behandeling tussen inwoners en niet-inwoners (EU) die zich in dezelfde situatie bevinden (zie ook de huidige ingebrekestelling door de Europese Commissie omwille van het toepassen van een

gemiddeld gemeentelijk opcentiemen tarief voor de niet-inwoners). Net zomin kan een niet-inwoner shoppen tussen de belastingregimes van de verschillende Gewesten.

Volgende lokalisatiecriteria worden achtereenvolgens gebruikt om te bepalen welke gewestelijke opcentiemen en persoonsgebonden fiscale tegemoetkomingen van toepassing zijn op welke niet-inwoners:

- 1) wanneer de niet-inwoner zijn/haar beroepsinkomen ¹⁵ in één enkel Gewest heeft behaald, wordt hij/zij geacht in dat Gewest gelokaliseerd te zijn;
- 2) wanneer de niet-inwoner zijn/haar beroepsinkomen in meer dan één Gewest heeft behaald, wordt hij/zij geacht gelokaliseerd te zijn in het Gewest waar het hoogste nettoberoepsinkomen, berekend op twee decimalen, werd behaald;
- 3) wanneer de niet-inwoner zijn/haar beroepsinkomen in meer dan één Gewest heeft behaald en hij/zij ofwel in elk Gewest een gelijk nettoberoepsinkomen heeft behaald, ofwel in twee Gewesten een gelijk hoogste nettoberoepsinkomen heeft behaald, wordt hij/zij geacht gelokaliseerd te zijn in het Gewest waar het hoogste aantal effectief gewerkte dagen werd gepresteerd;
- 4) wanneer de niet-inwoner in meer dan één Gewest een gelijk hoogste nettoberoepsinkomen heeft behaald en in elk van die gewesten een gelijk aantal effectief gewerkte dagen heeft gepresteerd, wordt hij/zij geacht gelokaliseerd te zijn in het Gewest waarin hij het vorige belastbare tijdperk was gelokaliseerd.

1.2.3.6 Fiscale uitgaven

De Gewesten kunnen sinds de zesde staatshervorming ook belastingverminderingen (of -vermeerderingen) invoeren die te maken hebben met de bevoegdheden van het Gewest. Sinds de zesde staatshervorming (vanaf AJ 2015) zijn de Gewesten exclusief bevoegd over volgende fiscale uitgaven:

1. uitgaven voor het verwerven of het behouden van de eigen woning;
2. uitgaven voor de beveiliging tegen diefstal of brand van een woning;
3. uitgaven voor het onderhoud en de restauratie van beschermde monumenten;
4. uitgaven voor vernieuwing van woningen gelegen in een zone voor positief grootstedelijk beleid;
5. uitgaven voor vernieuwing van tegen een redelijke huurprijs in huur gegeven woningen;
6. uitgaven betaald voor prestaties in het kader van plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen en voor prestaties betaald met dienstencheques andere dan sociale dienstencheques;
7. energiebesparende uitgaven in een woning met uitzondering van de interesten die betrekking hebben op leningovereenkomsten bedoeld in artikel 2 van de economische herstelwet van 27 maart 2009 (groene leningen).

De bevoegdheid over die fiscale uitgaven is exclusief want gebonden aan een materiële bevoegdheid. Voor die bevoegdheden kunnen belastingverminderingen ¹⁶ of belastingkredieten worden toegekend.

De federale overheid kan nog altijd fiscale voordelen blijven toekennen voor uitgaven die worden gedaan voor het verwerven of behouden van een andere dan de eigen woning. Het verwerven van een tweede woning wordt beschouwd als een investering of als de

¹⁵ Onder beroepsinkomen wordt verstaan het beroepsinkomen na aftrek van de beroepskosten en voor toepassing van economische vrijstellingen en de aftrek van beroepsverliezen.

¹⁶ Zo is de woonbonus een concreet systeem van belastingvoordeel terwijl het de bevoegdheid is om fiscale voordelen toe te kennen, die is overgedragen aan de Gewesten (zie Delaere (2014)).

opbouw van een aanvullend pensioen in de derde pijler en wordt aldus in verband gebracht met een federale bevoegdheid. Een Gewest zal zich dan weer niet kunnen beperken tot enkel voordelen voor een eigen woning die in datzelfde Gewest is gelegen. Een dergelijke beperking is in strijd met de vrijheid van verkeer van personen. De eigen woning kan in het buitenland gelegen zijn en bijvoorbeeld om beroepsredenen niet door de belastingplichtige zelf worden betrokken.

Toepassing van fiscale autonomie inzake fiscale uitgaven: van Vlaamse woonbonus naar geïntegreerde Vlaamse woonbonus

- Leningen aangegaan in periode 1/1/2005 - 31/12/2015: Vlaamse woonbonus¹⁷

De Vlaamse woonbonus is een belastingvermindering die kan worden genoten voor uitgaven die een belastingplichtige doet voor het verwerven of behouden van zijn *enige en eigen woning* (interesten en kapitaal van hypothecaire lening, premies voor schuldsaldoverzekering). Hij kan met die uitgaven een "korf" vullen tot een bepaald maximumbedrag. De belastingvermindering zelf wordt dan berekend door op die korf een bepaald tarief toe te passen.

Voor hypothecaire leningen aangegaan vanaf 1 januari 2015 werd de voormelde korf ingeperkt. Tevens werd het tarief vastgesteld op 40%, daar waar voordien het marginale tarief (zijnde het hoogste tarief dat betaald wordt op de inkomsten) van toepassing was.

Sinds 1 januari 2015 wordt de indexering van de korven bevroren.

Hieronder kan een vergelijking teruggevonden worden van de Vlaamse woonbonus van toepassing op hypothecaire leningen aangegaan voor en na 1 januari 2015¹⁸:

	Leningen aangegaan voor 1/1/2015	Leningen aangegaan vanaf 1/1/2015 tot en met 31/12/2015
Basisbedrag	2.280 euro	1.520 euro
Verhoging eerste 10 jaar indien het de enige woning blijft	+760 euro	+760 euro
Bijkomende verhoging vanaf 3 kinderen ten laste, bij aangaan van lening	+80 euro	+ 80 euro
Hoeveel bedraagt de belastingvermindering effectief? M.a.w. welk percentage wordt toegepast op de uitgaven die in aanmerking komen voor de belastingvermindering?	Tegen het 'Marginaal tarief'. Dat is het hoogste belastingpercentage dat een belastingplichtige betaalt op zijn inkomsten. Dat is tussen 30% en 50%.	40%

¹⁷ Artikel 145³⁷ en artikel 145³⁸ Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

¹⁸ Meer informatie over de toepassingsvoorwaarden van de Vlaamse woonbonus kan teruggevonden worden op volgende website: <http://www.vlaanderen.be/nl/bouwen-wonen-en-energie/lenen/belastingvermindering-voor-de-enige-en-eigen-woning-woonbonus>.

- Leningen aangegaan vanaf 1 januari 2016: de geïntegreerde woonbonus^{19 20}

De geïntegreerde woonbonus is een integratie van de Vlaamse woonbonus en alle belastingverminderingen die nog konden worden toegepast voor nieuwe hypothecaire leningen aangegaan voor de eigen, maar niet-enige woning (o.a. belastingvermindering voor het lange termijnsparen²¹ en voor de gewone interesten²²). De geïntegreerde woonbonus is van toepassing op uitgaven (kapitaal en interesten; bijdragen voor de bijhorende schuldsaldoverzekering) voor hypothecaire leningen die aangegaan werden vanaf 1 januari 2016 voor het verwerven of behouden van de *eigen* woning. Als aan de voorwaarden is voldaan en de woning de eigen woning van de belastingplichtige is op het ogenblik dat de uitgaven gemaakt worden, kunnen zij in rekening gebracht worden binnen een basiskorf.

Als de woning op het ogenblik van het aangaan van de hypothecaire lening *ook de enige* woning van de belastingplichtige is, wordt die basiskorf verhoogd met 760 euro. Als de belastingplichtige bovendien op 1 januari van het jaar volgend op het aangaan van de hypothecaire lening minstens 3 kinderen ten laste heeft, wordt de basiskorf nog bijkomend met 80 euro verhoogd. De bedragen worden niet geïndexeerd.

Het grote verschil bestaat er derhalve in dat de woning niet meer de enige woning moet zijn op het ogenblik dat de hypothecaire lening wordt aangegaan, om van de geïntegreerde woonbonus te kunnen genieten. De enige vereiste is dat de woning de eigen woning is op het ogenblik dat de uitgaven gemaakt worden.

- De federale bevoegdheid voor de niet-eigen woning (niet-exclusieve bevoegdheid): federale woonbonus

Federaal bestaan er nog voordelen voor de niet-eigen woning, zoals het federale lange termijnsparen en het federale bouwsparen. Die federale bevoegdheid is evenwel geen exclusieve bevoegdheid. Vlaanderen kan dus ook voor de niet-eigen woning fiscaal optreden via belastingverminderingen.

Als overgangsmaatregel kan de federale woonbonus ook nog worden genoten voor uitgaven voor de enige niet-eigen woning (interesten en kapitaal van hypothecaire lening, premies voor schuldsaldoverzekering). De woonbonus is gelijkaardig aan de Vlaamse woonbonus, waarbij de bedragen van de te vullen korven verschillen, alsook het tarief. Die overgangsmaatregel voor de federale woonbonus is ingeschreven in artikel 526 WIB. De federale woonbonus kan enkel nog worden genoten voor uitgaven voor hypothecaire leningen die uiterlijk op 31/12/2013 werden afgesloten en die betrekking hebben op een woning die voor 1/1/2016 een andere dan de eigen woning is geworden. Men moet ook het jaar voordien de federale woonbonus hebben gevraagd. Er kan dus geen nieuwe instroom meer zijn.

¹⁹ Artikel 145^{38/1} en artikel 145^{38/2} Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

²⁰ Meer informatie over de toepassingsvoorwaarden van de geïntegreerde woonbonus is terug te vinden op <http://www.vlaanderen.be/nl/bouwen-wonen-en-energie/lenen/geintegreerde-woonbonus>.

²¹ Belastingvermindering toegekend voor betaalde kapitaalaflossingen van een hypothecaire lening aangegaan om een woning te bouwen, te verwerven of te verbouwen of bijdragen voor een bijhorende schuldsaldoverzekering. De berekening gebeurt door de som te maken van 171 euro en 6% van het netto gezamenlijk belastbaar beroepsinkomen, met een maximum van 2.280 euro. Hierop wordt een tarief van 30% toegepast.

²² Belastingvermindering toegekend voor betaalde interesten van een lening, aangegaan om een woning te verwerven of te behouden. Interesten kunnen maar in mindering gebracht worden voor zover er onroerende inkomsten worden aangegeven (vrijstelling hiervan voor de eigen woning). Het tarief bedraagt 40%.

- Algemeen overzicht van de woonbonus voor de eigen (Vlaamse) en niet-eigen (federale) woning

	de enige, eigen woning (Vlaamse bevoegdheid)	de niet-enige woning	
		de eigen woning (Vlaamse bevoegdheid)	de "niet-eigen" woning (federale bevoegdheid)
Situatie 1/1/2005-31/12/2014	Max. 2.280 euro +760 euro (eerste 10 jaar, mits enige woning) + 80 euro (vanaf 3 kinderen ten laste), aan het hoogste belastingtarief	Max. 2.280 euro, aan 30% + belastingvermindering voor gewone interesten, afhankelijk van het aangegeven onroerend inkomen (eigen woning is vrijgesteld)	Max. 2.260 euro, aan 30% + gewone interestaftrek
Situatie 1/1/2015-31/12/2015	Max. 1.520 euro +760 euro (eerste 10 jaar, mits enige woning) + 80 euro (vanaf 3 kinderen ten laste), aan 40%		
Situatie na 1/1/2016	Max. 1.520 euro +760 euro (eerste 10 jaar, mits enige woning) + 80 euro (vanaf 3 kinderen ten laste), aan 40%	Max. 1.520 euro, aan 40%	

1.2.4 De definitieve autonomiefactor

De autonomiefactor wordt vanaf 2018 definitief vastgelegd op basis van de definitieve cijfers voor de dotaties in 2015 zoals die onder de vorige BFW zouden zijn bepaald, de definitieve gewestelijke fiscale uitgaven AJ 2015 (waarvan 40% door opcentiemen wordt gefinancierd en 60% door een nieuwe dotatie) en de definitieve belasting Staat van AJ 2015 (toestand eind december 2016). De autonomiefactor wordt uitgedrukt in procent en wiskundig afgerond op 3 decimalen. De definitieve autonomiefactor wordt bepaald bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en genomen na overleg met de gewestregeringen op grond van de in artikel 81ter bedoelde verslagen van het Rekenhof.

Het bedrag van de gewestelijke opcentiemen in absolute termen is gelijk aan A+B-C waarbij

A = het bedrag van art. 33, de zogenaamde PB-dotatie in 2015 voor de drie Gewesten samen;

B = 40% van het bedrag aan overgedragen fiscale uitgaven AJ 2015²³ ;

C = het minimum van de volgende drie verhoudingen [negatieve term VG / PB-sleutel VG; negatieve term WG / PB-sleutel WG; negatieve term BHG / PB-sleutel BHG] waarbij de PB-sleutel van het betrokken gewest gelijk is aan het bedrag van art. 33 voor het betrokken Gewest gedeeld door de som van de bedragen van art. 33 voor de drie Gewesten samen.

Het aandeel van dat absolute bedrag (A+B-C) in de belasting Staat van het aanslagjaar 2015 op basis van de ontvangsten geïnd tot en met 31 december 2016 geeft de definitieve autonomiefactor.

²³ Dat bedrag is in de BFW voorlopig geraamd op 3.047.959.879 euro.

De belasting Staat van het aanslagjaar 2015 bedraagt 45.929.427.490,39 euro voor de drie Gewesten samen. Op 31 december 2016 bedroeg de inningscoëfficiënt 99,1424682260%. Het voor de autonomiefactor in aanmerking te nemen bedrag bedraagt bijgevolg 45.535.568.056,04 euro.

Op basis van recentere gegevens van de FOD Financiën met betrekking tot het AJ 2015 (de dato 7/3/2017) kunnen we de raming van de definitieve autonomiefactor updaten.

Tabel 6. Nieuwe raming van art. 33 (= A) en art. 33bis (= negatieve term) (duizend euro)

Artikel 33 (duizend euro)	2015	
	Definitief	PB-sleutel
VG	9.335.543	63,383%
WG	4.167.979	28,298%
BHG	1.225.260	8,319%
TOT	14.728.782	100,000%

Artikel 33bis (duizend euro)	2015 definitief
VG	2.988.431
WG	1.260.772
BHG	580.109
TOTAAL	4.829.313

Art. 33bis geeft de negatieve term voor elke Gewest. De term C is de facto gelijk aan de negatieve term van het Waalse Gewest gedeeld door de PB-sleutel van het Waalse Gewest.

$$C = 1.260.772.232 / 0,28298 = 4.455.310.224 \text{ (euro)}$$

De FOD Financiën heeft op 7/3/2017 ook de definitieve realisatiecijfers van de fiscale uitgaven per Gewest voor AJ 2015 overgemaakt.

Tabel 7. Geregionaliseerde fiscale uitgaven (duizend euro)

Aanslagjaar 2015	VG	WG	BHG	TOTAAL
Verwerven of behouden eigen woning	1.575.186	696.956	120.238	2.392.380
Dienstencheques of PWA	158.524	67.186	23.385	249.096
Energiebesparende investeringen (zonder groene lening)	27.621	9.454	2.258	39.333
Vernieuwing van woningen gelegen in zone voor positief grootstedelijk beleid	0	0	0	0
Beveiliging van woningen tegen inbraak of brand	25.807	13.083	2.417	41.307
Renovatie van tegen bescheiden huurprijs verhuurde woningen	842	186	74	1.102
Onderhoud en restauratie van beschermde monumenten en landschappen	688	110	19	817
Totaal PB	1.788.668	786.975	148.392	2.724.034
Totaal BNI	1.700	1.111	540	3.351
Totaal PB + BNI	1.790.368	788.086	148.932	2.727.386

Bron : FOD Financiën, Stafdienst BEO - Studiedienst

Het bedrag waarop de definitieve dotatie voor fiscale uitgaven 2015 is gebaseerd, bedraagt 2.727.386.689 euro (inclusief belasting van niet-inwoners).

De huidige waarde van A+B-C is bijgevolg gelijk aan 11.364.426.315 euro.

Tabel 8 toont de berekening van de definitieve autonomiefactor. Die zou op 24,957% uitkomen in plaats van de voorlopig gehanteerde 25,990%. Dat geeft een opcentiementarief van 33,257% in plaats van 35,117%. De BFW voorziet een afronding op drie decimalen.

Tabel 8. Definitieve autonomiefactor (euro)

Bedrag PB-dotatie (art 33)	14.728.782.263 (=A)
40% fiscale uitgaven	0,4 (2.727.385.689) = 1.090.954.276 (=B)
Negatieve term / PB-sleutel: kleinste bedrag	4.455.310.224 (=C)
Teller autonomiefactor	11.364.426.315 (= A+B-C)
Geïnde belasting Staat (AJ 2015)	45.535.568.056 (=D)
Autonomiefactor	24,957% (= (A+B-C)/D)

1.2.5 De afrekening in 2018

De invoering van de definitieve autonomiefactor vanaf 2018 heeft een aantal budgettaire consequenties.

Vooreerst zal vanaf begrotingsjaar 2018 het definitieve percentage van de autonomiefactor worden toegepast op de belasting Staat.

Een tweede maar eenmalig effect in 2018 is de verrekening van het teveel/tekort (afhankelijk of de definitieve autonomiefactor lager/hoger ligt dan 25,99%) aan ontvangen opcentiemen in de periode 2015-2017. Voor 2015 bedraagt het verschil voor een Gewest 25,99% minus definitieve autonomiefactor toegepast op de ontvangsten van de belasting Staat van AJ 2015 geïnd tot en met 31 december 2016 in het betrokken Gewest. Voor 2016 wordt het teveel/tekort aan ontvangen opcentiemen berekend als het verschil van AJ 2015 maal (1+inflatie) maal (1+ reële economische groei), voor 2017 als het voor groei en inflatie geïndexeerde bedrag van 2016.

In het overgangsbedrag (dat voor alle betrokkenen in het startjaar 2015 moet zorgen voor een financiële status-quo ten opzichte van de regeling vóór de zesde staatshervorming, zie verder) wordt geen rekening gehouden met het verschil tussen de effectieve ontvangsten van de opcentiemen in 2015 (inningen) en de ontvangsten die de Gewesten op basis van de vorige BFW gekregen zouden hebben.

Het overgangsmechanisme houdt wel rekening met het verschil tussen de verdeling van de middelen die in aanmerking worden genomen om de teller van de autonomiefactor vast te stellen, de PB-sleutel bij ongewijzigde BFW, en de verdeling zoals die na de zesde staatshervorming bestaat omdat die middelen voortaan deel uitmaken van de fiscale autonomie.

Ten derde bedragen de definitieve realisatiecijfers van de fiscale uitgaven voor het begrotingsjaar 2015 2.727.386.689 euro (zie Tabel 7). Dat is 320.574.190 euro minder dan het bedrag dat in de BFW werd opgenomen (3.047.959.879 euro). Dat betekent dat de oorspronkelijke dotatie voor fiscale uitgaven initieel te ruim werd ingeschat. De dotatie voor fiscale uitgaven (60%) wordt in 2017 al herzien (met terugwerkende kracht naar 2016).

Tot slot mag niet uit het oog verloren worden dat een wijziging van het basisbedrag voor fiscale uitgaven ook gevolgen heeft voor het bedrag van het overgangsmechanisme. In het overgangsbedrag (zie sectie 3) spelen immers de teller van de autonomiefactor (die teller omvat 40% van de fiscale uitgaven) alsook de fiscale uitgaven op zich.

Voor het Vlaamse Gewest bedraagt de eenmalige afrekening in 2018 1 miljard euro, te betalen aan de federale overheid ²⁴, terwijl het definitief zetten van de parameters (waaronder de zogenaamde autonomiefactor ²⁵ en het bedrag van de overgedragen fiscale uitgaven) een recurrente inlevering van 394 miljoen euro betekent ²⁶.

Bij de begroting 2017 (opmaak en aanpassing) is er al een voorafname gebeurd op de eenmalige en recurrente afrekening voor respectievelijk 170,4 en 90,3 miljoen euro.

In de bijlage wordt er dieper ingegaan op de grootte van de afrekening in 2018 alsook op de eenmalige en recurrente effecten hiervan.

1.3 ESR aanrekening van gewestelijke opcentiemen

1.3.1 ESR aanrekening van bedrijfsvoorheffing versus opcentiemen

In de loop van het jaar waarin het inkomen wordt verworven, int de FOD Financiën de bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen. Die voorheffingen zijn volledig ten gunste van de federale overheid. Het daarop volgende jaar (het aanslagjaar) vult de belastingplichtige zijn belastingaangifte in en het verschil tussen de verschuldigde belastingen en de reeds betaalde voorheffingen wordt afgerekend via de inkohieringen. De inkohiering of vestiging is het formeel vaststellen dat een welbepaalde belastingplichtige een welbepaald belastingbedrag met betrekking tot een bepaald aanslagjaar verschuldigd ²⁷ is. Op het moment van de inkohiering (ten laatste 18 maanden na het afsluiten van het inkomstenjaar) wordt de uiteindelijk verschuldigde federale, regionale en lokale personenbelasting vastgesteld, waarbij de reeds betaalde voorheffingen en voorafbetalingen mee in rekening worden gebracht.

Het aanrekeningstijdstip van de heffingen op inkomen wordt bepaald door zowel het tijdstip waarop de belastbare activiteit plaatsvindt, als het tijdstip waarop het uiteindelijk verschuldigde bedrag van de belasting gekend is ²⁸.

²⁴ Voor de drie Gewesten samen bedraagt de globale eenmalig afrekening 1,627 miljard euro (VG 1,003 miljard; WG 0,474 miljard en BHG 0,151 miljard).

²⁵ De definitieve autonomiefactor bedraagt 24,957% in plaats van 25,99%. In de kering betekent dit voor de Gewesten een mindere brengst aan bruto-opcentiemen van 494 miljoen euro (cijfers 2018) (VG 316 miljoen; WG 138 miljoen en BHG 40 miljoen).

²⁶ De ESR matige aanrekening van de eenmalige afrekening wordt bepaald door de datum van het koninklijk besluit waarbij de autonomiefactor en de bedragen van de overgedragen fiscale uitgaven definitief vastgesteld worden. Op dit ogenblik zijn de bedoelde koninklijke besluiten nog niet definitief. De kasmatige vereffening van de eenmalige afrekening zal conform artikel 54, §1 van de BFW over 18 jaar gespreid worden. Bij de berekening van de begrotingsdoelstellingen corrigeert de HRF het structureel vorderingensaldo voor de tijdelijke overschooting van de autonomiefactor en van de overgedragen fiscale uitgaven (negatieve correctie in de periode 2015-2017; positieve correctie in 2018).

²⁷ Voor men een inkomstenbelasting kan invorderen, moet die eerst worden ingekohierd via een opname van de gegevens met betrekking tot de verschuldigde inkomstenbelasting in een "kohier" (lijst). Na de inkohiering moet het aanslagbiljet naar de belastingplichtige worden verstuurd, waarna de belastingplichtige altijd nog twee maanden tijd heeft om de verschuldigde belasting te betalen (of bezwaar aan te tekenen).

²⁸ Zie Manual on Government Deficit and Debt (MGDD II.2 Recording of taxes and social contributions: "The time of recording is when the activity took place which generated the tax liability or, in the case of some income taxes, when the amount of tax due is determined with certainty by the government".

In België wordt die reglementering op de aanrekeningswijze als volgt toegepast. De bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen worden geregistreerd op het moment dat de inkomens worden verworven en dus op het ogenblik dat de belastbare activiteit plaatsvindt. Voor de inkohierungen worden de ontvangsten of terugbetalingen geregistreerd op het ogenblik waarop het verschuldigde bedrag komt vast te staan. Doorgaans is dat ongeveer twee maanden voordat de eigenlijke betaling gebeurt.

De nieuwe regionale autonomie van de gewesten dient, gelet op het feit dat de gewesten autonomie hebben over de tarieven van de opcentiemen, en belastingverminderingen en -vermeerderingen kunnen invoeren, geregistreerd te worden als een gewestelijke belasting op inkomen (D.51). Die belasting op inkomen zal worden aangerekend op het ogenblik dat het verschuldigde bedrag effectief wordt vastgesteld, zijnde het ogenblik van de vaststelling van het te inkohieren bedrag.

Een registratie van de gewestelijke opcentiemen op het ogenblik dat de belastbare activiteit plaatsvindt, is niet mogelijk, gelet op het feit dat de bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen volledig worden bepaald door en toegerekend aan de federale overheid. Een aanrekening van de regionale opcentiemen op de personenbelasting op het ogenblik van vaststelling van de inkohiering is coherent met de huidige aanrekeningswijze voor de gemeentelijke opcentiemen die door het INR wordt toegepast. Het gevolg is dat ESR inkomsten voor een Gewest in het begrotingsjaar t nooit betrekking zullen hebben op de inkomsten van jaar t maar op die van aanslagjaar t (inkomstenjaar t-1) en aanslagjaar t-1 (inkomstenjaar t-2) indien de inkohiering later dan 12 maanden na afsluiten van het inkomensjaar gebeurt.

1.3.2 ESR aanrekening van opcentiemen: van kohierdatum naar getransactionaliseerde kas

Het INR hanteert vanaf het begrotingsjaar 2016 het principe van de getransactionaliseerde kas voor de ESR aanrekening van de gewestelijke opcentiemen. Voor begrotingsjaar 2015 werden nog de tot en met december 2015 ingekohierde bedragen van het aanslagjaar 2015 genomen ²⁹.

De aangiftes voor een aanslagjaar t (inkomsten t-1) moeten ingediend zijn bij de FOD Financiën eind juni van het (aanslag)jaar t (wat later voor tax on web of via een boekhoudkantoor). De inkohierungen starten in augustus van het (aanslag)jaar t en kunnen lopen tot en met juni van het volgend jaar (jaar t+1). Gerekend met 2 maanden betaaltermijn wordt het aanslagjaar t afgesloten eind augustus van het jaar t+1.

De FOD Financiën maakt aan het INR en aan de Gewesten tabellen over waar (per aanslagjaar) per maand het ingekohierde bedrag wordt weergegeven en tevens het geïnde bedrag.

Zoals uit Tabel 9 blijkt, omvatten de door de FOD Financiën gerapporteerde gegevens over de geïnde bedragen enerzijds de voorfinancieringen (bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen die de FOD Financiën tijdens het inkomstenjaar t-1 heeft ontvangen) en anderzijds de ontvangen bedragen (= de nettobetalingen door particulieren van hun aanslagbiljet). De kolom in de door de FOD Financiën overgemaakte tabel met het geïnde belastingbedrag van het betrokken aanslagjaar wordt dus opgesplitst in een kolom met voorgefinancierde bedragen (= x) en een kolom met werkelijke kasontvangsten (= y).

²⁹ Met betrekking tot het aanslagjaar 2015 werd ongeveer de helft van de opcentiemen ingekohierd in 2015 en de helft daarna. Bijgevolg betreft het door het INR gerapporteerde uitvoeringscijfer 2015 voor de Gewesten slechts een onvolledige inkohiering van het aanslagjaar 2015 waardoor de gerapporteerde ontvangsten van de Gewesten een eenmalige dip vertonen. Bij de federale overheid doet zich een eenmalige opstoot voor.

Op het moment van de inkohiering rekent de federale overheid proportioneel de door de belastingplichtige gedane bedrijfsvoorheffingen en voorafbetalingen aan over het federale en het regionale deel. Dat regionale bedrag wordt in de tabel van de FOD Financiën opgenomen in dezelfde maand als de maand waarin de inkohiering gebeurde. Het eventuele saldo dat de belastingplichtige dient te betalen of te ontvangen omdat de voorgefinancierde belasting niet overeenstemt met de uiteindelijke verschuldigde belasting, wordt in de tabel aangerekend in de maand van de (uit)betaling van het bedrag en is dus niet gekoppeld aan de maand waarin de inkohiering gebeurde. Gelet op de gebruikelijke betalingstermijnen kan worden uitgegaan van een gemiddelde verschuiving van twee maanden.

Tabel 9. Overzicht van de maandelijks per begrotingsjaar ESR aanrekenbare voorfinancieringen en ontvangen bedragen voor het aanslagjaar 2015 voor het Vlaamse Gewest ³⁰

	Inkohieringen AJ 2015 (IJ 2014)						
	aanrekenbaar op:						
	Kohieren	BJ 2015		BJ 2016		BJ 2017	
Voorgefinancierd bedrag (= x)		Ontvangen bedrag (= y)	Voorgefinancierd bedrag (= x)	Ontvangen bedrag (= y)	Voorgefinancierd bedrag (= x)	Ontvangen bedrag (= y)	
TOTAAL	5.850.087.575,54	2.720.982.532,79	51.634.725,77	2.687.267.022,15	359.549.474,16	0,00	0,00
aug/15	-97.168,01	0,00	0,00				
sep/15	525.087.579,12	517.323.557,73	7.647.561,07				
okt/15	1.094.317.457,46	1.083.602.669,29	10.404.066,35				
nov/15	605.498.369,58	589.320.272,55	15.654.535,09				
dec/15	545.766.462,38	530.736.033,22	14.404.668,43				
jan/16	759.435.515,53		1.115.554,50	728.788.413,98			
feb/16	1.602.892.506,35		2.408.340,33	1.434.477.098,66			
mrt/16	186.128.769,96			186.405.176,99	13.298.724,57		
apr/16	254.822.677,63			237.392.271,88	145.017.538,67		
mei/16	229.097.159,65			86.921.294,99	7.558.373,48		
jun/16	27.990.174,33			13.282.765,65	34.890.042,69		
jul/16	0,00			0,00	47.201.272,36		
aug/16	3.513.280,24			0,00	77.582.407,80		
sep/16	4.706.821,43			0,00	7.506.800,45		
okt/16	1.637.557,88			0,00	6.793.343,51		
nov/16	4.094.608,21			0,00	9.908.767,71		
dec/16	4.152.638,06			0,00	4.607.798,83		
jan/17	1.043.165,74				5.184.404,09	0,00	

Tabel 10. Samenvattende tabel AJ 2015

	In euro	In % van inkohieringen
Voorgefinancierd bedrag	5.408.249.554,94	92,44733%
Nettobetalingen	411.184.199,93	7,02868%
Totaal geïnd bedrag	5.819.433.754,87	99,47601%
Totaal inkohieringen	5.850.087.575,54	100,00000%

Met betrekking tot AJ 2015 werd een bedrag van 5.850.087.575,54 euro ingekohierd. Hiervan werd tot en met januari 2017 99,48% geïnd of goed voor 5.819.433.754,87 euro. Van die 5.819.433.754,87 euro werd 92,45% geprefinancierd via de bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen.

³⁰ Tabel 9 betreft de toestand per einde januari 2017 die de basis vormde voor de Vlaamse begrotingsaanpassing 2017. Latere updates zijn in Tabel 9 niet inbegrepen.

1.3.3 Getransactionaliseerde kas: concrete aanrekening

Het INR hanteert vanaf het begrotingsjaar 2016 het principe van getransactionaliseerde kas voor de ESR aanrekening van de gewestelijke opcentiemen. Omdat er na de inkohiering (versturen van aanslagbiljet) een betaaltermijn van 2 maanden volgt, moeten ook de kasinkomsten van januari en februari van begrotingsjaar t+1 worden aangerekend op het begrotingsjaar t.

De cijfers van de FOD Financiën van de maanden januari en februari omvatten, naast de door de FOD Financiën effectief ontvangen saldobetalingen in januari en februari, ook de bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen van de inkohieringen die uitgestuurd zijn in de loop van de maanden januari en februari. Die bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen slaan dus niet op inkohieringen van de vorige maanden november en december die in januari worden betaald of vereffend. De aan een Gewest toegewezen bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen begrepen in de kohieren van de maanden januari en februari wijst het INR niet toe aan het vorige maar aan het huidige begrotingsjaar.

Concreet worden voor een begrotingsjaar t volgende (netto ³¹) opcentiemen ESR matig aangerekend:

- het aan het gewest toegewezen gedeelte van de bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen met betrekking tot de inkohieringen van het aanslagjaar t uitgestuurd in periode augustus tot en met december van het jaar t (die bedrijfsvoorheffing heeft de federale overheid in jaar t-1 ontvangen en ook ESR matig kunnen boeken)
- de nettobetalingen van de huishoudens met betrekking tot het aanslagjaar t ontvangen in de kas door de federale overheid in de periode oktober (of augustus) jaar t tot en met februari jaar t+1
- het aan het gewest toegewezen gedeelte van de bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen met betrekking tot de inkohieringen van het aanslagjaar t-1 uitgestuurd na december van het jaar t-1 worden op jaar t aangerekend
- de nettobetalingen van de huishoudens met betrekking tot het aanslagjaar t-1 ontvangen in de kas door de federale overheid in de periode maart jaar t tot en met februari jaar t+1

Schematisch geeft dat, met x = bedrijfsvoorheffing/voorafbetalingen en y = nettobetalingen:

x =	bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen begrepen in het kohier (niet current in kas bij de federale overheid)
y =	afrekening via netto(terug)betalingen m.b.t. inkohiering (in kas bij de federale overheid (current))
BJ =	Begrotingsjaar

Tabel 11. ESR aanrekening van maandelijkse netto-opcentiemen

	Inkohieringen AJ 2015 (IJ 2014)		Inkohieringen AJ 2016 (IJ 2015)		
	BJ 2015	BJ 2016		BJ 2016	BJ 2017
aug/15	x (en y)				
sep/15	x (en y)				
okt/15	x en y				

³¹ Met netto-opcentiemen wordt bedoeld bruto-opcentiemen verminderd met fiscale uitgaven.

Inkohieringen AJ 2015 (IJ 2014)			Inkohieringen AJ 2016 (IJ 2015)		
	BJ 2015	BJ 2016		BJ 2016	BJ 2017
nov/15	x en y				
dec/15	x en y				
jan/16	y	X			
feb/16	y	X			
mrt/16		x en y			
apr/16		x en y			
mei/16		x en y			
jun/16		x en y			
jul/16		Y			
aug/16		Y	aug/16	x (en y)	
sep/16		Y	sep/16	x (en y)	
okt/16		Y	okt/16	x en y	
nov/16		Y	nov/16	x en y	
dec/16		Y	dec/16	x en y	
jan/17		Y	jan/17	y	x
feb/17		Y	feb/17	y	x
			mrt/17		x en y
			apr/17		x en y
			mei/17		x en y
			jun/17		x en y
			jul/17		y
			aug/17		y
			sep/17		y
			okt/17		y
			nov/17		y
			dec/17		y
			jan/18		y
			feb/18		y

1.4 Nieuwe gewestdotatie: dotatie werk/fiscale uitgaven

1.4.1 Nieuwe bevoegdheden werk

In de periode voor de zesde staatshervorming waren de Gewesten bevoegd voor arbeidsbemiddeling en programma's voor wedertewerkstelling van niet-werkende werkzoekenden. De gemeenschapsbevoegdheden om het werkgelegenheidsbeleid vorm te geven, lagen/licgen in eerste instantie op het vlak van professionele vorming en opleiding: sociale promotie, beroepsomscholing, beroepsbijscholing, beroepsopleiding en het beleid op het vlak van mindervaliden. Een andere gemeenschapsbevoegdheid regelt het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel, en voor akten en bescheiden van ondernemingen

Met de zesde staatshervorming zijn sinds 1 juli 2014 volgende bevoegdheden naar de Gewesten overgeheveld:

- De Gewesten worden bevoegd om de beschikbaarheid van de werklozen te controleren en desgevallend te sanctioneren. Het normatief kader en de regelgeving inzake passende betrekking, actief zoekgedrag, controle en sancties alsook de materiële uitvoering van sancties blijven federale bevoegdheden. Ook kan het Gewest tegen betaling de uitoefening van de bevoegdheid controle op actieve beschikbaarheid delegeren aan de federale overheid.
- De Gewesten bepalen autonoom welke studies en beroepsopleidingen een uitkeringsgerechtigde werkloze kan aanvatten met vrijstelling van beschikbaarheid en behoud van zijn/haar uitkering en welke soort werkzoekenden voor die maatregel in aanmerking komen. De Gewesten kunnen wel financieel worden geresponsabiliseerd indien het aantal vrijgestelde werklozen een bepaald contingent overschrijdt (zie verder).
- De RSZ-kortingen voor doelgroepen worden een regionale bevoegdheid. De structurele verminderingen RSZ-werkgeversbijdragen, de vermindering RSZ-werkgeversbijdragen in functie van eigen kenmerken werkgever of de activiteitensector, de verminderingen RSZ-werknemersbijdragen alsook de vrijstelling van het doorstorten van de bedrijfsvoorheffing zijn een federale bevoegdheid gebleven. De federale overheid kan in tegenstelling tot de Gewesten geen nieuwe doelgroepen meer invoeren.

De overgedragen RSZ-doelgroepenverminderingen betreffen die voor oudere en jongere werknemers, langdurig werkzoekenden, mentors, ontslag wegens herstructurering, gesubsidieerde contractuelen alsook de sectorale kortingen voor de koopvaardij, de bagger- en zeesleepvaartsector ³², sociale economie, onthaalouders, huispersoneel en kunstenaars.

De RSZ-vermindering wordt toegekend op basis van de plaats van tewerkstelling terwijl de RVA-activering en premies worden toegekend op basis van de woonplaats.

- De Gewesten worden bevoegd voor activeringsmaatregelen waarbij werkzoekenden die werk vinden een deel van hun werkloosheidsuitkering of maatschappelijke integratie kunnen behouden en werkgevers dat bedrag van het nettoloon kunnen aftrekken. Dat is het zogenaamde plan Activa waarbij de werkgevers ook nog kunnen genieten van een forfaitaire vermindering van de werkgeversbijdragen. Wat betreft de activering van uitkeringen gaat het om langdurig werkzoekenden (Activa, doorstromingsprogramma, SINE), jongeren en personen met verminderde arbeidsgeschiktheid. Het plan Activa PVP (preventie- en veiligheidspersoneel, de zogenaamde stadswachten) dat tot doelstelling heeft het lokaal veiligheids- en preventiebeleid van de gemeenten te ondersteunen, werd weliswaar overgeheveld naar de Gewesten, maar zonder de RVA-middelen (de RSZ-middelen daarentegen werden wel overgedragen, met federale inhoudingen op de dotatie tot gevolg) ³³.
- Wat de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen betreft, blijft de federale overheid de werkloosheidsuitkeringen uitbetalen zolang het systeem van het

³² De sectorale kortingen voor de koopvaardij, zeesleepvaart en de bagger worden momenteel nog uitgevoerd door de HVKZ. Per 1/1/2018 zal HVKZ gefusioneerd worden met RSZ. De Gewesten zijn ook bevoegd voor de vermindering van de werknemersbijdragen voor de sociale zekerheid voor de koopvaardij, de bagger- en de sleepvaartsector. De vermindering van werknemersbijdragen in de koopvaardij, zeesleepvaart en bagger gaan de facto om een vrijstelling van doorstorting van de werknemersbijdragen door de werkgever.

³³ Het is de bedoeling dat Activa PVP vanaf volgend jaar vervangen wordt door een nieuwe subsidieregeling onder beheer van de FOD Binnenlandse Zaken en dat elk Gewest de bestaande regeling beëindigt. De noodzaak en mogelijkheden van een samenwerkingsakkoord worden momenteel nog onderzocht.

Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap (PWA) wordt behouden. De Gewesten zijn bevoegd voor de erkenning van de PWA-vzw's, de aftrekbaarheid in de personenbelasting, het bepalen van de activiteiten,... Er is wel een responsabiliseringsmechanisme voorzien (zie verder).

De RVA, RSZ (waarin intussen de DIBISS (voorheen RSZPPO) werd geïntegreerd) en POD Maatschappelijke Integratie zijn de enige administratieve en technische operatoren om de gewestelijke doelgroepmaatregelen en activering van uitkeringen uit te voeren.

- Een rist premies aan uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die werk hervatten of beroepsopleiding hebben gevolgd (werkhervattingstoelagen, mobiliteitstoelag, kinderopvangtoelag) alsook de premies aan werkgevers en leerlingen in de stelsels van alternerend leren worden overgedragen naar de Gewesten. Ook de Gesco-trekkingsrechten en de gesubsidieerde startbaanovereenkomsten (exclusief die waar de federale overheid werkgever is) en de jongerenbonus non-profit worden overgedragen. Net zoals de toelagen aan werkgevers om oudere werknemers aan het werk te houden (het zogenaamde ervaringsfonds).
- De Gewesten krijgen een volledige bevoegdheid (regelgeving, erkenningen, inspectie, controle, aftrekbaarheid in de personenbelasting) over de bevordering van buurtdiensten en banen (beter bekend als het stelsel van de dienstencheques). Als lokalisatiecriterium geldt de plaats van de uitvoering van de prestatie.
- De Gewesten worden bevoegd voor het betaald educatief verlof. Dat is het recht toegekend aan werknemers uit de private sector om erkende opleidingen te volgen en om op het werk afwezig te zijn met behoud van hun loon. De werknemer heeft recht op zijn/haar normaal loon (begrensd tot een bepaald plafond) gedurende de afwezigheid omwille van educatief verlof. Het federale niveau blijft bevoegd om het loonplafond aan te passen terwijl de regio's bevoegd zijn om het forfaitair bedrag te bepalen dat terugbetaald wordt aan de werkgevers ter compensatie. Behalve de hoogte van de tussenkomst worden ook de regelgeving, het bepalen welke opleidingen in aanmerking komen, de controle en inspectie gewestmaterie.
- De Gewesten worden bevoegd voor de goedkeuring van het outplacementaanbod van de tewerkstellingscellen in het kader van herstructureringen. Als lokalisatiecriterium voor outplacement geldt de vestigingsplaats van de exploitatiezetel. De federale overheid blijft bevoegd voor de arbeidsrechtelijke aspecten inzake outplacement.
- De Gewesten worden bevoegd voor arbeidsmarktbegeleiding van leefloongerechtigden en het equivalent leefloon.
- De Gewesten worden bevoegd om de voorwaarden te bepalen waaronder op uitzendarbeid een beroep kan worden gedaan in het kader van tewerkstellingstrajecten.
- Voor wat de economische migratie betreft, worden de regelgevende bevoegdheid inzake de arbeidskaarten A en B en de hieraan gekoppelde vrijstellingen alsook de beroepskaarten voor zelfstandigen geregionaliseerd. De controle op deze materies blijft een gedeelde bevoegdheid van zowel de federale als de regionale sociale inspectiediensten ³⁴.

³⁴ De Gewesten waren al voor de zesde staatshervorming bevoegd voor de toepassing, de controle en de

De federale overheid behoudt een reglementerende restbevoegdheid ³⁵, met name specifiek wanneer het gaat om afgeleiden van de verblijfssituatie (de arbeidskaart C en de vrijstellingen van arbeidskaart en beroepskaart gekoppeld aan de verblijfssituatie). De normen, controle en handhaving m.b.t. werk als afgeleide van een verblijfsrecht zijn federaal maar de Gewesten blijven medebevoegd voor controle en vaststelling van inbreuken.

- De middelen die door de RVA worden besteed aan de uitbetaling van de loopbaanonderbrekingsvergoedingen voor statutaire en contractuele ambtenaren van de G&G en van de lokale overheden en voor het onderwijzend personeel, zijn overgeheveld naar de G&G. Het is dus niet de bevoegdheid as such die is overgedragen. De G&G konden vroeger ook al beslissen om tegemoetkomingen toe te kennen aan personeelsleden die hun loopbaan onderbraken. Zo kregen op het Vlaamse niveau ambtenaren gedurende maximaal 2 jaar een aanvullende aanmoedigingspremie voor om het even welke vorm van looponderbreking (er is geen motief zoals bv zorg vereist). De eigenlijke bevoegdheidsoverdracht situeert zich dan ook in eerste instantie op het niveau van het beheer en betaling van de onderbrekingsvergoedingen alsook van de controle en de sanctionering, taken die tot nu toe door de RVA werden uitgeoefend. Er is wel een overgangsregeling voorzien. De federale regelgeving blijft sowieso van toepassing op het eigen personeel van de federale overheid maar ook op het personeel van de G&G tot zolang een Gemeenschap of Gewest een eigen regeling treft. De G&G kunnen zich als het ware "uitschrijven" uit de federale wetgeving. De federale wetgever had reeds de regelgeving verstrengd door vanaf 1/01/2012 de looptijd van loopbaanonderbreking over een volledige loopbaan te beperken tot 60 maanden en vanaf 1/09/2012 de minimumleeftijd voor deeltijdse loopbaanonderbreking te verhogen van 50 naar 55 jaar.

De Vlaamse overheid heeft sinds 2 september 2016 de federale loopbaanonderbrekingen voor haar ambtenaren in de diensten van de Vlaamse overheid het onderwijs en de lokale besturen opgeheven (lopende uitkeringen die gestart waren voor 2/9/2016 kunnen doorlopen) en een nieuw stelsel van Vlaams zorgkrediet mét motieven in werking laten treden ³⁶.

Voor de thematische verloven en loopbaanonderbreking was de situatie in de openbare sector voor de zesde staatshervorming als volgt:

Federale overheid - RVA	Vlaamse overheid – Departement WSE
Thematische verloven (ouderschapsverlof, medische bijstand,	Aanmoedigingspremies

handhaving van de arbeidskaarten en de beroepskaarten voor zelfstandigen. Ook de controle van deze materie was reeds een gedeelde bevoegdheid. Nieuw sedert de zesde staatshervorming voor de gewesten is de regelgevende en sanctionerende bevoegdheid (administratieve geldboeten) inzake economische migratie van werknemers en alle overgedragen bevoegdheden inzake beroepskaarten.

³⁵ De arbeidskaart C wordt afgeleverd aan personen die reeds in België zijn, niet in de eerste plaats om te werken, maar om een bepaalde verblijfsreden (bv. als asielzoeker, gezinshereniger, student, enz.). De arbeidskaart C wordt afgeleverd voor gelijk welk beroep in loondienst bij om het even welke werkgever voor een bepaalde duur.

³⁶ Zie <http://www.werk.be/online-diensten/vlaams-zorgkrediet> voor een beschrijving van de modaliteiten van het zorgkrediet.

Federale overheid - RVA	Vlaamse overheid – Departement WSE
palliatief verlof)	
Loopbaanonderbreking algemeen stelsel (zonder motief)	Aanmoedigingspremies
Loopbaanonderbreking eindeloopbaanstelsel	Aanmoedigingspremies (niet meer sinds 1/2/2016)

Vanaf 2 september 2016 is de situatie voor de openbare sector in Vlaanderen:

Federale overheid - RVA	Vlaamse overheid – Departement WSE
Thematische verloven (ouderschapsverlof, medische bijstand, palliatief verlof)	Aanmoedigingspremies
Loopbaanonderbreking algemeen stelsel (zonder motief)	Vlaams zorgkrediet
Loopbaanonderbreking eindeloopbaanstelsel	

De onderbrekingsuitkering in het kader van een thematisch verlof kan niet gecumuleerd worden met het Vlaams zorgkrediet. Met andere woorden, ze kunnen niet gelijktijdig worden opgenomen.

De thematische verloven (ouderschapsverlof, medische bijstand en palliatief verlof) blijven federaal en moeten dus nog steeds bij de RVA worden aangevraagd.

Want naast de loopbaanonderbreking openbare sector bestaan er thematische verloven met een duidelijk zorgmotief (ouderschapsverlof (4 maanden), medische bijstand (3 maanden - maximaal 24 maanden) en palliatief verlof (maximaal 2 maanden). Volgens de bijzondere wet vallen deze thematische verloven eveneens onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen of Gewesten, maar in de BFW werden de budgetten niet overgedragen. Daarom werden de thematische verloven voorlopig via een overgangsprotocol met de RVA uitgesloten van overdracht naar de regio's. Op termijn kan deze situatie worden herbekeken. Het federaal houden van de thematische verloven creëert immers voor de burger een onduidelijke situatie. Voor de loopbaanonderbreking (zal Vlaamse zorgkrediet worden) moet hij/zij aankloppen bij de Vlaamse overheid; voor het thematische verlof moet hij/zij nog steeds terecht bij de RVA.

- De stelsels van alternerend leren (het industrieel leerlingewezen, de beroepsinlevingsovereenkomst) zijn met de zesde staatshervorming een Gemeenschapsbevoegdheid geworden.
- De Gemeenschappen en Gewesten kunnen voortaan ook een beroep doen op uitzendarbeid in hun diensten, net zoals de publiekrechtelijke rechtspersonen en de lokale besturen.
- De federale overheid was en blijft bevoegd voor het arbeidsrecht en het sociaalzekerheidsrecht (met inbegrip van de werkloosheidsreglementering maar met uitzondering van de kinderbijslagregeling). Het arbeidsrecht is zeer ruim en omvat onder meer het individueel en collectief arbeidsrecht, de arbeidsreglementering, de reglementering inzake het welzijn op het werk. Ook het loonbeleid met het instrument van de collectieve arbeidsovereenkomst blijft een federale bevoegdheid.

1.4.2 Grootte van de dotatie werk/fiscale uitgaven (WFU)

Ter financiering van de overgedragen bevoegdheden inzake arbeidsmarkt en fiscale uitgaven kent de BFW aan de Gewesten een nieuwe dotatie toe. De dotatie omvat 90% van de te regionaliseren uitgaven voor arbeidsmarkt en 60% van het overgehevelde bedrag voor fiscale uitgaven. Beide componenten verworden tot een nieuwe dotatie voor de Gewesten. De totale dotatie evolueert in functie van inflatie en economische groei. Er is volle bestedingsautonomie van de budgetten.

De initiële (in 2015) grootte van de dotatie werk/fiscale uitgaven (WFU) wordt als volgt bepaald (in euro):

$$\text{Dotatie WFU}_{2015} = 0,9 * (3.953.242.907) * (1 + \text{CPI } 2014) * (1 + \text{reële BBP groei } 2014) * (1 + \text{CPI } 2015) * (1 + \text{reële BBP groei } 2015) + 434.491.222 - 707.935.702 - 831.348.000 + 0,6 * 3.047.959.879$$

Het bedrag van 3.953.242.907 euro is uitgedrukt in prijzen 2013.

Die 3.953.242.907 euro omvat een aantal specifieke loonkostenverminderingen (dienstencheques, RVA, startbanen, ...), tewerkstellingsmaatregelen (sociale tewerkstelling via het OCMW (art 60/61), PWA, outplacement), inkomensvervangende maatregelen (betaald educatief verlof, loopbaanonderbreking). 90% van de federale dotatie voor de wedertewerkstelling van werklozen wordt toegevoegd aan de dotatie voor het tewerkstellingsbeleid. De resterende 10% wordt toegevoegd aan het overgangsmechanisme (zie verder).

434.491.222 euro is 90% van 482.768.024 euro, zijnde het bedrag van de huidige trekkingsrechten (= 485.806.856 euro) verminderd met het bedrag dat bestemd is voor de Duitstalige Gemeenschap³⁷. De trekkingsrechten worden voor 90% geïntegreerd in de nieuwe dotatie (met een andere horizontale verdeelsleutel en met een koppeling aan de evolutie van de consumptieprijsindex en het reële BBP), de overige 10% wordt opgenomen in het tijdelijke overgangsbetrag (zie verder).

³⁷ Op basis van Artikel 35 van de BFW werd sinds 1989 onder bepaalde voorwaarden aan de Gewesten een dotatie toegekend die overeenstemt met de werkloosheidsvergoeding van elke voltijds uitgedrukte arbeidsplaats die door de Gewesten ten laste wordt genomen. Van 1989 tot 1999 bleef het "trekkingsrecht" vastgelegd op 312,281 miljoen euro. Na een aantal verhogingen in de periode 2000-2003 bedroeg het bedrag in 2003 485,806 miljoen euro. Na 2003 is het bedrag niet meer gewijzigd. Het werd ook niet aangepast aan de inflatie. De horizontale verdeelsleutel (die niet was opgenomen in de BFW) bleef ongewijzigd: Vlaanderen 53,84 %, Wallonië 38,14 % en Brussel 8,02 %.

707.935.702 euro zijn de netto-opbrengsten van de onmiddellijke inningen, de minnelijke schikkingen en strafrechtelijke boeten en strafrechtelijke verrichtingen die verband houden met inbreuken op de reglementering inzake verkeersveiligheid en die aan de Gewesten worden toegekend op basis van de plaats van de overtreding (netto betekent gecorrigeerd voor de uitgaven van het federaal blijvende BIVV voor de Gewesten). De 707.935.702 euro bevat eveneens een overheveling van 500 miljoen euro van de dotatie WFU naar de nieuwe gewestdotatie (zie paragraaf 1.5).

831.348.000 euro is de (recurrente) inlevering³⁸ opgelegd aan de Gewesten in het kader van het saneren van de financiën van entiteit I waarbij als verdeelsleutel voor die inlevering het gewestelijk aandeel in de federale personenbelasting wordt gehanteerd. In 2016 wordt die bijdrage verdubbeld.

3.047.959.879 euro heeft ten slotte betrekking op een schatting van de fiscale uitgaven in het aanslagjaar 2014 op basis van een extrapolatie van de fiscale uitgaven van het aanslagjaar 2011. Het betreft een raming die later in een definitief bedrag (op basis van de vastgestelde rechten (ingekohierde bedragen) na afloop van de aanslagtermijn van 18 maanden van het aanslagjaar 2015) zal worden omgezet.

De dotatie evolueert over de tijd als volgt.

Dotatie WFU_2016 = dotatie WFU_2015 * (1 + CPI 2016) * (1 + 0,75 * reële BBP groei 2016) - 831.348.000

Voor t = 2017 en volgende jaren geldt:

Dotatie WFU_t = dotatie WFU_(t-1) * (1 + CPI in jaar t) * (1 + 0,55³⁹ * reële BBP groei in jaar t)

Het verschil in correctiefactor op de koppeling aan de reële BBP-groei (0,55 versus 0,75) houdt een bijdrage in van de Gewesten in de financiering van de vergrijzingskost.

De nieuwe dotatie wordt tussen de Gewesten verdeeld op basis van het gewestelijk aandeel in de federale personenbelasting (= horizontale verdeelsleutel vanaf het begrotingsjaar 2015 (aanslagjaar 2014)). Voor begrotingsjaar t geldt het aandeel in het aanslagjaar t-1 (inkomsten jaar t-2).

Indien het aantal vrijgestelde dagen opleiding, studies of stages in een Gewest meer bedraagt dan 14% van het totaal aantal dagen vergoede werkloosheid, wordt een bedrag van 35,50⁴⁰ euro vermenigvuldigd met dat verschil in dagen afgetrokken van de dotatie. Indien het aantal vrijgestelde dagen tussen de 12 en 14% ligt, wordt een bedrag van 35,50 euro vermenigvuldigd met de helft van dat verschil in dagen, afgetrokken van de dotatie. Het bedrag van 35,50 euro stemt overeen met de gemiddelde daguitkering van personen die in januari 2013 een vrijstelling van beschikbaarheid genoten.

Indien het aantal personen tewerkgesteld in het systeem van de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen in een Gewest hoger ligt dan het aantal zoals

³⁸ Die inlevering komt in de plaats van de bijdrage voor de sanering van de financiën van Entiteit I vanwege de Gewesten in 2014. Die bedroeg voor het Vlaamse Gewest 104,835 miljoen euro.

³⁹ 55% op het deel van de reële BBP groei dat niet hoger is dan 2,25%, 100% op het deel van de reële groei dat hoger is dan 2,25%

⁴⁰ In prijzen van 2015, vanaf 2016 gekoppeld aan de evolutie van de consumentenprijsindex (100%) en aan de evolutie van het BBP. In 2016 wordt 75% van de reële BBP groei gehonoreerd, vanaf 2017 is dat 55% op het deel van de reële BBP groei dat niet hoger is dan 2,25%, 100% op het deel van de reële groei dat hoger is dan 2,25%.

toegewezen aan dat Gewest in de bijzondere wet van 8 augustus 1980 (voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaat het om de bijzonder wet van 12 januari 1989), wordt een bedrag van 6.000 ⁴¹ euro vermenigvuldigd met het aantal personen in excès afgetrokken van de dotatie.

1.5 Nieuwe gewestdotatie (bis) voor diverse bevoegdheden

Als gevolg van de overhevelingen van nieuwe bevoegdheden in 1993 (landbouw) en 2001 (landbouw en visserij, wetenschappelijk onderzoek inzake landbouw, buitenlandse handel en de provincie- en gemeentewet) hebben de Gewesten bijkomende middelen gekregen. De zesde staatshervorming heeft opnieuw een aantal nieuwe bevoegdheden overgeheveld naar de Gewesten.

Zo komen de technische keuring van voertuigen, de rijopleidingen, de rij scholen en de rijexamencentra onder Vlaamse bevoegdheid, net als de regelgeving en de controle op de binnenscheepvaart. Een aantal onderdelen van de verkeerswet komen ook over, zoals de snelheidsbeperkingen op alle openbare wegen, behalve op de snelwegen. Ook krijgen de Gewesten een aantal mogelijkheden om de investeringen van de NMBS mee te sturen. Voor het gros van deze nieuwe bevoegdheden zal overleg en samenwerking nodig zijn met de federale overheid en de andere Gewesten.

Grote delen van het landbouwbeleid waren al in de vorige staatshervormingen naar de gewesten overgeheveld. Nu komt daar nog het Belgisch Interventie en Restitutie Bureau (BIRB) bij, een instelling die Europees geld uitbetaalt. Nog binnen de landbouwsfeer is dierenwelzijn een nieuwe gewestelijke bevoegdheid, al blijven dierengezondheid en sommige andere aspecten van dierenwelzijn federaal. Ook het landbouwrampenfonds wordt overgeheveld, net als het gewoon rampenfonds.

Daarnaast komen ook de pachtwetgeving en de huurwetgeving voor woningen naar de Gewesten. Hetzelfde geldt voor de vergunningen voor handelsvestigingen en de toegang tot bepaalde zelfstandige beroepen. Verder zijn er nog diverse andere nieuwe bevoegdheden, zoals de distributietarieven voor gas en elektriciteit, sommige prijscontroles en de filmkeuring voor bioscopen.

De dotaties die betrekking hadden op de bijkomende gewestelijke bevoegdheden van 1993 en 2001 (artikel 35ter tot en met septies van de BFW) gaan vanaf 2015 op in een nieuwe dotatie die voortaan wordt verdeeld op basis van een vaste verdeelsleutel (50,33% voor VG, 41,37% voor WG en 8,3% voor BHG). In 2015 zou het Vlaams Gewest een aandeel gehad hebben van 59,49% in middelen van artikel 35ter tot en met septies.

De nieuwe dotatie wordt aangevuld met specifieke bijkomende middelen: 5,0 miljoen (overdracht gebouwen, niet in overgangsmechanisme opgenomen) en 626,0 miljoen (500,0 miljoen overheveling vanuit de dotatie WFU en 126,0 miljoen voor nieuwe bevoegdheden: participatiefonds, grootstedenbeleid, landbouwrampen, overdracht personeel (aankoopcomités), FREG, BIRB). De nieuwe dotatie wordt jaarlijks aangepast aan de inflatie (CPI) en aan een percentage van de economische groei ⁴² (BBP). Het genoemde percentage houdt een bijdrage in van de gewesten in de financiering van de vergrijzingskost.

⁴¹ In prijzen van 2015, vanaf 2016 gekoppeld aan de evolutie van de consumentenprijsindex (100%) en aan de evolutie van het BBP. In 2016 wordt 75% van de reële BBP groei gehonoreerd, vanaf 2017 is dat 55% op het deel van de reële BBP groei dat niet hoger is dan 2,25%, 100% op het deel van de reële groei dat hoger is dan 2,25%.

⁴² 100% reële economische groei (zoals in vorige regeling) in 2016; vanaf 2017 koppeling aan CPI en aan 55% op het deel van de reële BBP groei dat niet hoger is dan 2,25%, aan 100% op het deel van de reële groei dat hoger is dan 2,25%.

Er is in periode 2015-2019 een inlevering op die dotatie voorzien (zoals bepaald in artikel 35octies van de BFW). De inleveringen variëren per Gewest en zijn degressief over de tijd heen. Voor het Vlaamse Gewest varieert de inlevering van 9.253.026 euro in 2015 tot 650.405 euro in 2019.

Tabel 12. Verdeling van 625.887.632 euro in 2015

	VG	WG	BHG	TOTAAL
Huidige BFW (2015)	315.009	258.930	51.949	625.888
	50,33%	41,37%	8,30%	100,00%
Vorige BFW (2015)	308.876	237.962	79.050	625.888
	49,35%	38,02%	12,63%	100,00%
Verschil	6.134	20.967	-27.101	0

Het verschil in het overgangsjaar als gevolg van andere, in de BFW nominaal bepaalde horizontale verdeelsleutel komt in het overgangsbedrag (zie verder) terecht.

1.6 Specifieke dotaties

Naar aanleiding van de overname vanaf 2011 van de dienst van de verkeersgerelateerde gewestbelastingen (verkeersbelasting, belasting op de inverkeersstelling en eurovignet) ontvangt het Vlaams Gewest van de federale overheid jaarlijks een extra dotatie om de kosten van het overgenomen federaal personeel te compenseren.

De berekening van de dotatie is gebaseerd op de gemiddelde kostprijs van de dienst van de betrokken gewestbelastingen voor de jaren 1999, 2000 en 2001, uitgedrukt in prijzen van 2002. Vanaf 2003 wordt dat bedrag (per gewestbelasting) aangepast aan de evolutie van de consumptieprijsindex.

Een gelijkaardige dotatie (en ook gekoppeld aan de evolutie van de consumptieprijsindex) wordt vanaf 2015 aan het Vlaams Gewest toegekend voor de overname van de dienst van de registratie- en successierechten vanaf 1 januari 2015 van de FOD Financiën.

1.7 Een nieuw solidariteitsmechanisme

Onder het vorige solidariteitsmechanisme kreeg een gewest een solidariteitstussenkomst wanneer de gemiddelde opbrengst van de personenbelasting per inwoner er kleiner was dan het rijksgemiddelde. Die tussenkomst was een dotatie ter grootte van een basisbedrag ⁴³ per inwoner, vermenigvuldigd met het aantal inwoners en met de afwijking in procentpunten (van de gemiddelde opbrengst in het gewest ten opzichte van het nationaal gemiddelde). In de overgangperiode 1989-1999 werd de nationale solidariteitstussenkomst volledig door de gewesten zelf ten laste genomen omdat de globale dotatie uit de personenbelasting hiermee werd ingekort via een voorafname voor de solidariteitstussenkomst(en). Zo bedroeg het basisbedrag van dotatie voor de gewesten gefinancierd uit de opbrengsten van de personenbelasting, in 1999 9.569,947 miljoen euro. De solidariteitsbijdrage voor Wallonië en Brussel bedroeg respectievelijk 563,001 miljoen euro en 44,932 miljoen euro. Het resterende bedrag, 8.962,015 miljoen euro, werd op basis van het aandeel in de opbrengst van de personenbelasting verdeeld

⁴³ Het basisbedrag van de nationale solidariteitstussenkomst bedroeg 11,60 euro per inwoner. Dat basisbedrag werd vanaf het begrotingsjaar 1989 jaarlijks aangepast aan de procentuele evolutie van de inflatie (CPI).

over de drie Gewesten. Voor 2000 was het nieuwe basisbedrag gelijk aan het basisbedrag van 1999 exclusief de solidariteitsbijdragen voor het jaar 1999, dat is de 8.962,015 miljoen euro, te indexeren met de BNI-groei (2,22%) en inflatie (2,55%) voor het jaar 2000. Dat leverde 9.394,576 miljoen euro op, te verdelen over de drie Gewesten op basis van hun relatief aandeel in de opbrengsten van de personenbelasting. Sinds 2000 hebben we een verticaal solidariteitsmechanisme waarbij de verandering in solidariteitsbijdragen sinds 2000 door de federale overheid (en dus niet langer door de gewesten onderling) wordt gefinancierd. In 2015 is een nieuw solidariteitsmechanisme van kracht geworden.

Als uitgangspunt van het nieuwe solidariteitsmechanisme wordt het geheel genomen van de met de fiscale autonomie verbonden middelen en de aan de Gewesten volgens een fiscale sleutel verdeelde dotaties, alsook 50% van de nieuw samengestelde PB-dotatie van de Gemeenschappen. Dat basisbedrag evolueert volgens de inflatie en de reële economische groei. In het vorige solidariteitsmechanisme was er alleen een koppeling aan de inflatie. Als solidariteitsbijdrage ontvangt een Gewest dat basisbedrag vermenigvuldigd met 80% van het verschil in gewestelijk aandeel in de bevolking en in de opbrengsten van de federale personenbelasting. Het is een verticaal solidariteitsmechanisme want gefinancierd uit federale middelen. Indien dat verschil negatief is, ontvangt het betrokken Gewest niets maar draagt het ook niet (direct) bij.

Basisbedrag_2015 = bedrag gewestelijke opcentiemen ⁴⁴ + dotatie WFU_2015 + 0,5 * [nieuwe PB-dotatie Gemeenschappen 2015]

Basisbedrag_2016 = basisbedrag_2015 * (1 + CPI 2016) * (1 + reële BBP groei 2016) - 1.009.494.000 euro

De negatieve term in 2016 van 1.009.494.000 heeft betrekking op de bijkomende inlevering in 2016 van 831.348.000 door de Gewesten plus 50% van de bijkomende inlevering van 356.292.000 in 2016 door de Gemeenschappen. De aan de Gemeenschappen en Gewesten opgelegde inlevering in 2015 ⁴⁵ heeft een impact op het solidariteitsbedrag want zonder de saneringsinspanning zou het basisbedrag groter zijn, en bijgevolg ook het solidariteitsbedrag. De saneringsinspanning wordt bijgevolg niet gedeeltelijk gecompenseerd (ten gunste van de Gewesten) via toepassing van het solidariteitsmechanisme. Het overgangsmechanisme compenseert ook niet voor de aan de Gemeenschappen en Gewesten opgelegde inlevering in 2015 (zie verder).

Vanaf 2017 evolueert het basisbedrag als volgt: $\text{basisbedrag}_t = \text{basisbedrag}_{(t-1)} * (1 + \text{CPI in jaar } t) * (1 + \text{reële BBP groei in jaar } t)$.

Formeel kunnen we de solidariteitsbijdrage als volgt voorstellen:

$$\text{sol}_t^i = 0,8 \cdot B_t \cdot \left(\frac{P_t^i}{\sum_j P_t^j} - \frac{T_t^i}{\sum_j T_t^j} \right)$$

waarbij:

sol_t^i = solidariteitsbijdrage voor regio i in jaar t
 B_t = basisbedrag in begrotingsjaar t

P_t^i = bevolking in regio i in begrotingsjaar t (de toestand zoals gemeten op 1 januari van het jaar t)

⁴⁴ Concreet de teller van de autonomiefactor zoals bepaald voor begrotingsjaar 2015.

⁴⁵ De saneringsinspanning voor het begrotingsjaar 2015 (-1.009.494.000 euro) zit reeds in het basisbedrag_2015 via de dotatie WFU_2015 en de nieuwe PB-dotatie Gemeenschappen 2015.

T_t^i = opbrengst federale personenbelasting in regio i in begrotingsjaar t waarbij de opbrengsten van aanslagjaar t-1 worden gebruikt

Als solidariteitsbijdrage in jaar t ontvangt een gewest dus het basisbedrag van jaar t vermenigvuldigd met 80% van het verschil tussen het gewestelijk aandeel in de bevolking en het gewestelijk aandeel in de opbrengsten van de opbrengsten van de federale personenbelasting. Indien het resultaat van bovenstaande formule negatief is, ontvangt het betrokken gewest geen solidariteitsbijdrage.

2. Financiering Gemeenschappen

De middelen waarover de Vlaamse en de Franse Gemeenschap beschikken op basis van de BFW kunnen we als volgt onderscheiden:

- 1) de dotatie uit de BTW;
- 2) de dotatie uit de personenbelasting;
- 3) de specifieke dotaties voor nieuw overgedragen bevoegdheden;
- 4) de specifieke dotaties voor bestaande gemeenschapsbevoegdheden.

Daarnaast beschikken de Gemeenschappen over niet-fiscale ontvangsten en opbrengsten uit eventuele schuldfinanciering.

De Duitstalige Gemeenschap wordt hoofdzakelijk gefinancierd via een dotatie ten laste van de algemene uitgavenbegroting. Voor 2002 kreeg de Duitstalige Gemeenschap zoals de Vlaamse en de Franse Gemeenschap de netto-opbrengst van het kijk- en luistergeld. Naar aanleiding van de regionalisering van het kijk- en luistergeld in 2002 krijgt ook de Duitstalige Gemeenschap (vanaf 2002) op basis van de BFW een compenserende dotatie die vooraf wordt genomen op de opbrengsten uit de personenbelasting.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn van de taalgroepen in het Brussels parlement en de Brusselse regering ook Gemeenschapscommissies afgeleid. Die oefenen een aantal gemeenschapsbevoegdheden uit.

De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) werd opgericht voor de uitoefening van de zogenaamde bipersoonsgebonden aangelegenheden. Dat zijn persoonsgebonden bevoegdheden (bijvoorbeeld de Brusselse OCMW's) die wegens hun aard niet door de Vlaamse of de Franse Gemeenschapscommissie afzonderlijk kunnen worden uitgeoefend. De GGC is de samenvoeging van de Vlaamse en de Franse Gemeenschapscommissie en kan enkel beslissen met een meerderheid in elke taalgroep. Met de zesde staatshervorming is de GGC nu ook bevoegd voor (gezins)zorg (zie verder).

De GGC krijgt een dotatie uit de Rijksmiddelenbegroting terwijl de Vlaamse en de Franse Gemeenschapscommissie een dotatie krijgen die wordt gefinancierd via een voorafname op de opbrengsten uit de personenbelasting.

2.1 Gewijzigde BTW-dotatie

Vanaf 2015 bestaat de BTW-dotatie uit vier bestanddelen:

1. de basis BTW-dotatie in 2015 (inclusief denataliteitscorrectie 2015);
2. de overheveling vanuit de Lambermontmiddelen voor het begrotingsjaar 2015 (vastgesteld op 784.933 duizend euro);

3. de dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld voor het begrotingsjaar 2015;
4. de bijkomende middelen voor de overheveling van het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD), het Federaal Impulsfonds Migrantenbeleid (FIM), jeugdbescherming, startbanen, het Europees Integratiefonds (EIF) en loopbaanonderbreking (= 158.542.548 euro) met als veronderstelde verdeelsleutel VG: 63,485%, FG: 36,505% , GGC: 0,01%.

De Vlaamse en Franse Gemeenschap krijgen een vast bedrag uit de BTW-ontvangsten. Deze basis BTW-dotatie is gekoppeld aan de evolutie van de consumptieprijsindex en van de nataliteit. Concreet stemt de aanpassingsfactor overeen met het maximum van de in elke Gemeenschap berekende (de)nataliteitsfactor. De (de)nataliteitscorrectie van het begrotingsjaar t wordt berekend door het aantal inwoners jonger dan 18 jaar op 30 juni van het jaar t-1 te vergelijken met het aantal min 18-jarige inwoners op 30 juni van het referentiejaar 1988 en vervolgens 80% van die evolutie te weerhouden. Het resultaat van die berekening wordt de aanpassingsfactor genoemd waarbij een aanpassingsfactor groter (kleiner) dan 1 wijst op nataliteit (denataliteit) ten opzichte van het referentiejaar.

De vijfde staatshervorming (2001) hield via twee kanalen een herfinanciering van de Gemeenschappen in.

Vooreerst werd in de periode 2002-2011 jaarlijks een bepaald bedrag toegevoegd aan de basis BTW-dotatie. Die bijkomende opstappen (de zogenaamde Lambermontmiddelen) werden jaarlijks gecumuleerd, geïndexeerd (met de algemene prijsindex) en gecorrigeerd voor eventuele (de)nataliteit vanaf het begrotingsjaar volgend op de toekenning. Bemerkt dat de bijkomende forfaitaire opstappen niet onderhevig waren aan de (de)nataliteitscorrectie in het jaar waarin die werden toegekend.

Bemerkt dat de jaarlijkse (de)nataliteitscorrectie afzonderlijk voor de Vlaamse en de Franse Gemeenschap wordt berekend. De min-18-jarigen in het BHG worden toegewezen volgens een verdeelsleutel van 80/20 aan de Franse respectievelijk Vlaamse Gemeenschap. Het cijfer met de kleinste denataliteit of grootste nataliteit wordt weerhouden. De facto is het de (de)nataliteitscorrectie van de Franse Gemeenschap ⁴⁶ die weerhouden wordt.

Ten tweede werd vanaf 2007 de totale enveloppe BTW-middelen van de Gemeenschappen, dat is de basistoelage vermeerderd met de bijkomende forfaitaire middelen vanaf 2002, geïndexeerd met 91% van de reële groei van het BBP. Die bijkomende middelen als gevolg van de koppeling aan de economische groei maakten dus ook deel uit van de Lambermontmiddelen. Gevolg was dat het relatief aandeel van de Lambermontmiddelen in de totale BTW-dotatie stelselmatig toenam.

Tabel 13

(duizend euro)	2010	2012	2014
Totale BTW-dotatie	13.385.940	14.650.195	15.200.070
Waarvan Lambermontmiddelen	1.595.017	1.965.577	2.181.728
Aandeel Lambermontmiddelen	11,92%	13,42%	14,35%

In de overgangperiode (2002-2011) werden de Lambermontmiddelen verdeeld op basis van de twee criteria, leerlingenaantallen en aandeel in de personenbelasting, waarbij de bijdrage van elke Gemeenschap tot de personenbelasting steeds zwaarder ging

⁴⁶ In 1988 bedroeg het aantal min-18-jarigen in de Franse Gemeenschap 890.945 en in de Vlaamse Gemeenschap 1.309.156.

doorwegen. Meer bepaald werd in 2002 35% van de totale bijkomende middelen toegekend op basis van de in elke Gemeenschap gelokaliseerde ontvangsten inzake personenbelasting. De overige 65% werd aan de Franse en Vlaamse Gemeenschap toegewezen volgens de verdeelsleutel die voor de toegewezen BTW-opbrengsten gold (dat is het relatief aandeel in het aantal 6-17-jarigen). Het percentage dat volgens de verhouding van de personenbelasting ⁴⁷ werd verdeeld, steeg jaarlijks met 5 procentpunten voor de begrotingsjaren 2003 tot en met 2009 en met 10 procentpunten voor de begrotingsjaren 2010, 2011 en 2012. De Lambermontmiddelen werden vanaf 2012 tussen de twee betrokken Gemeenschappen verdeeld op basis van het relatief aandeel in de opbrengsten van de personenbelasting ⁴⁸.

Zonder de vijfde staatshervorming zou de BTW-dotatie in termen van het BBP teruggelopen zijn want alleen gekoppeld aan CPI en de (de)nataliteitsevolutie.

Tabel 14

In % BBP	2002	2010	2012
BTW-dotatie inclusief Lambermontmiddelen	3,70%	3,76%	3,89%
BTW-dotatie exclusief Lambermontmiddelen	3,63%	3,31%	3,37%

Met de zesde staatshervorming wordt de zogenaamde Lambermontturbo vanaf 2015 stopgezet. De term turbo verwijst hierbij naar het stijgend aandeel van de Lambermontmiddelen in de totale BTW-dotatie, niet naar het stijgend aandeel in het BBP.

Het stopzetten van de Lambermontturbo wordt gerealiseerd door een deel van de Lambermontmiddelen 2015 af te zonderen en toe te voegen aan de basis BTW-dotatie. Het afgezonderde deel wordt bekomen door de basis BTW-dotatie op retroactieve wijze vanaf 2010 te koppelen aan de economische groei. Het effect van die koppeling wordt vastgesteld op 784.933 duizend euro. Dit effect wordt toegevoegd aan de basis BTW-dotatie. De Lambermontmiddelen worden met eenzelfde bedrag verminderd. Op deze wijze valt het aandeel van de Lambermontmiddelen in 2015 terug tot 10,38% van de totale BTW-dotatie (huidige regeling).

Tabel 15

(duizend euro)	Oude BFW: 2010	Oude BFW: 2015	Huidige BFW:2015
Basis BTW-dotatie	11.790.923	13.137.375	13.922.308
Lambermontmiddelen	1.595.017	2.397.096	1.612.162
Totaal BTW-dotatie	13.385.940	15.534.470	15.534.470
Aandeel Lambermontmiddelen	11,92%	15,43%	10,38%

Naast de basis BTW-dotatie en de overheveling vanuit de Lambermontmiddelen werd in 2015 eveneens de dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld geïncorporeerd in

⁴⁷ De opbrengsten uit de personenbelasting in het BHG worden volgens een vaste 20/80 verhouding toegewezen aan respectievelijk de Vlaamse en de Franse Gemeenschap.

⁴⁸ Het aandeel van de Vlaamse Gemeenschap in de totale BTW-dotatie is van 57,0% in 2002 gestegen tot 57,7% in 2012.

de BTW-dotatie en ondergaat ze bijgevolg ook de evolutie en de verdeling van de BTW-dotatie.

De vierde component van de BTW-dotatie bestaat uit een recurrente verhoging in 2015 van 158,5 miljoen euro ter financiering van enkele overgedragen bevoegdheden (Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD), Federaal Impulsfonds Migrantenbeleid (FIM), jeugdbescherming, startbanen, Europees Integratiefonds (EIF) en loopbaanonderbreking).

De evolutie over de tijd en de horizontale verdeelsleutel van de oude BFW blijft gehandhaafd: de BTW-dotatie is gekoppeld aan de evolutie van de index van de consumptieprijzen, de denataliteit en 91% van de reële economische groei.

De BTW-dotatie wordt tussen de twee Gemeenschappen verdeeld op basis van hun relatief aandeel in het aantal 6-17-jarigen. Die zogenaamde leerlingensleutel wordt bepaald op basis van de door het Rekenhof uitgevoerde telling van het aantal leerlingen voor het schooljaar dat aanvangt in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar. Voor het begrotingsjaar t wordt dus afgestemd op het aantal leerlingen ⁴⁹ in het schooljaar t-1,t. In het najaar van begrotingsjaar t maakt het Rekenhof de definitieve cijfers bekend.

Voor de federale overheid heeft de herschikking van de BTW-dotatie in het startjaar geen budgettaire consequenties (en dus geen effecten op het federale overgangsbetrag). In de toekomst zijn er wel budgettaire consequenties voor de federale overheid, vooral in de zogenaamde personenbelasting-dotatie (zie paragraaf 2.2). Vooreerst worden de Lambermontmiddelen ook gedeeltelijk ingekanteld in de zogenaamde PB-dotatie. De groeivoet van zowel de oude als nieuwe, uitgebreide PB-dotatie wordt gewijzigd: de koppeling aan de reële BBP groei wordt 75% in 2016 en 55% vanaf 2017 in plaats van 100% voor de basis PB-dotatie tot en met 2015 (en 91% voor de Lambermontmiddelen die ingekanteld worden in de BTW-dotatie). Bovendien zullen de nieuw gedefinieerde Lambermontmiddelen in de PB-dotatie niet langer gekoppeld zijn aan de (de)nataliteit.

Vervolgens is de zogenaamde dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld ingekanteld in de BTW-dotatie. Door de inkanteling in de BTW-dotatie zal de totale dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld (som voor de twee Gemeenschappen) voortaan ook gekoppeld zijn aan de reële economische groei (91%) en de (de)nataliteit (verandering ten opzichte van het niveau van 2015), en niet langer alleen aan de evolutie van de index van de consumptieprijzen zoals vóór 2015 het geval was. Op die manier wordt de budgettaire winst voor de federale overheid als gevolg van de gewijzigde evolutie van de PB-dotatie afgezwakt. De verdeling van de dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld tussen de Gemeenschappen wordt ook niet langer bepaald door de feitelijke (historische) opbrengsten in de Gemeenschappen, maar door het relatief aandeel in het aantal 6-17-jarigen (leerlingensleutel).

2.2 Gewijzigde PB-dotatie

De Vlaamse en de Franse Gemeenschap hebben recht op een bepaald bedrag van de federaal geïnde personenbelasting. Tot en met begrotingsjaar 2015 was het basisbedrag,

⁴⁹ Meer bepaald houdt de berekening (geen) rekening met:

- het aantal onder de leerplicht vallende scholieren (van 6 tot en met 17 jaar) die regelmatig ingeschreven zijn in het lager en secundair onderwijs, met inbegrip van het onderwijs met beperkt leerplan, in een onderwijsinstelling die door de betrokken gemeenschap wordt ingericht of gesubsidieerd;
- de leerlingen die het voorwerp uitmaakten van concurrentiële ophalingen zijn uitgesloten in de telling;
- de jaarlijkse telling van het aantal leerlingen dient de toestand weer te geven op een datum in de periode van 15 januari tot en met 1 februari van het begrotingsjaar t.

de basis PB-dotatie, gekoppeld aan de evolutie van de algemene prijzenindex (CPI) en voor 100%⁵⁰ aan de economische groei.

Vanaf 2015 bestaat de PB-dotatie uit drie bestanddelen:

1. De basis PB-dotatie in 2015;
2. De overheveling vanuit de Lambermontmiddelen voor het begrotingsjaar 2015 (vastgesteld op 1.612.162 duizend euro);
3. Een recurrente inhouding van 356.292 duizend euro als saneringsbijdrage van de Gemeenschappen.

De resterende Lambermontmiddelen, vastgesteld op 1.612.162 duizend euro voor beide Gemeenschappen, zijn sinds 2015 toegevoegd aan de PB-dotatie.

De dotatie wordt in 2015 verminderd met 356.292.000 euro. Dat is de (recurrente) inlevering⁵¹ opgelegd aan de Gemeenschappen in het kader van het saneren van de financiën van entiteit I (met als verdeelsleutel het aandeel van de betrokken Gemeenschap in de federale personenbelasting). In 2016 wordt die bijdrage verdubbeld. Beide verminderingen hebben een recurrent karakter en gelden als bijdrage van de Gemeenschappen in de sanering van de overheidsfinanciën. De saneringsinspanning wordt buiten het overgangsmechanisme gehouden.

Vanaf 2016 wordt de groeivoet van de nieuwe, uitgebreide PB-dotatie gewijzigd: de koppeling aan de reële BBP-groei wordt 75% in 2016 en 55%⁵² vanaf 2017, in plaats van 100% voor de basis PB-dotatie tot en met 2015. De horizontale verdeling van de (uitgebreide) PB-dotatie gebeurt nog steeds op basis van de relatieve opbrengst van de federale personenbelasting gelokaliseerd in de betrokken Gemeenschap⁵³. Hierbij wordt 20% van de personenbelasting geïnd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geteld bij de opbrengst van het Vlaamse Gewest, 80% bij die van het Waalse Gewest⁵⁴.

2.3 Nieuwe dotaties voor nieuw overgedragen bevoegdheden

Door de zesde staatshervorming worden aan de Gemeenschappen bijkomende bevoegdheden en middelen overgedragen op het vlak van gezinsbijslag, gezondheidszorg, justitiehuisen en interuniversitaire attractiepolen.

De Franse Gemeenschap heeft via de zogenaamde akkoorden van Sint-Emilie de nieuwe uitgavenbevoegdheden inzake kinderbijslag en (gezondheids)zorg overgedragen aan het Waalse Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC).

⁵⁰ Die koppeling is geleidelijk ingevoerd: 10% in 1994, 15% in 1995, 20% in 1996, 70% in 1997, 75% in 1998, 97,5% in 1999 en 100% vanaf 2000.

⁵¹ Die inlevering komt in de plaats van de bijdrage voor de sanering van de financiën van Entiteit I vanwege de Gemeenschappen in 2014. Die bedroeg voor de Vlaamse Gemeenschap 46,332 miljoen euro.

⁵² 55% op het deel van de reële BBP groei dat niet hoger is dan 2,25%, 100% op het deel van de reële groei dat hoger is dan 2,25%.

⁵³ Voor begrotingsjaar t worden de cijfers van het aanslagjaar t-1 (inkomsten t-2) gehanteerd.

⁵⁴ De opbrengsten van de personenbelasting in de Duitstalige Gemeenschap worden niet verrekend.

2.3.1 Gezinsbijslag

2.3.1.1 Bevoegdheden

Sinds de staatshervorming van 1980 zijn de Gemeenschappen bevoegd voor het gezinsbeleid met inbegrip van alle vormen van hulp en bijstand aan gezinnen en kinderen. Die bevoegdheidsoverdracht had evenwel geen betrekking op de gezinsbijslagen of op het toekennen van aanvullende gezinsbijslagen omdat gezinsbijslagen tot de sociale zekerheid behoorden. De bevoegdheid voor de gezinsbijslagen is sinds de zesde staatshervorming overgedragen naar de drie Gemeenschappen alsook naar de GGC die de exclusieve bevoegdheid voor gezinsbijslagen krijgt in het BHG. De gezinsbijslagen hebben betrekking op de kinderbijslag (gewone kinderbijslag en toelagen), de geboortepremies en adoptiepremies.

De Gemeenschappen kunnen voortaan de hoogte van de gezinsbijslagen en de rechthebbenden bepalen. De Gemeenschappen krijgen de mogelijkheid om de gezinsbijslag niet langer te laten afhangen van een beroepsactiviteit of een sociale situatie. Zo bestonden er voor de zesde staatshervorming vier gezinsbijslagstelsels: voor werknemers, zelfstandigen, ambtenaren en het stelsel van gewaarborgde gezinsbijslag.

Naar aanleiding van de zesde staatshervorming zijn de stelsels van de werknemers en de zelfstandigen inzake kinderbijslag vanaf 1 juli 2014 nog door de federale overheid gelijkgeschakeld. Zo lag het basisbedrag dat men als actieve of gepensioneerde zelfstandige ontving voor het eerste kind (84,43 euro⁵⁵) lager dan dat als loontrekkende (90,28 euro). In het oude systeem voor zelfstandigen ontving de vader de kinderbijslag. Vanaf 1 juli 2014 wordt echter de moeder – of de persoon die haar vervangt in het gezin – de bijslagtrekkende.

Vanaf 1 juli 2014 is de Federale Overheid niet langer bevoegd voor de gezinsbijslag (kinderbijslag, kraamgeld en adoptiepremie). De zesde staatshervorming heeft die bevoegdheid overgeheveld naar de Vlaamse, Franse en Duitstalige Gemeenschap. In Brussel wordt de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) bevoegd.

In een eerste fase blijven de kinderbijslagfondsen en het federaal agentschap voor de kinderbijslag, FAMIFED⁵⁶, verder bevoegd voor het beheer en de uitbetaling van de gezinsbijslagen. Ten vroegste vanaf 1 januari 2016 kan een Gemeenschap of de GGC beslissen om daar zelf voor in te staan. Na dergelijke beslissing kan de betrokken Gemeenschap de gezinsbijslagregeling op essentiële punten wijzigen. Ten laatste op 1 januari 2020 moeten alle Gemeenschappen en de GGC zelf instaan voor het beheer en de uitbetaling.

De Gemeenschappen betalen voor het administratief beheer een vergoeding. De totale kost van het administratief beheer is bepaald op 214.296.029 euro, jaarlijks aan te passen aan de evolutie van de consumentenprijsindex en te verdelen over de Gemeenschappen en de GGC op basis van het relatief aantal nul tot en met 18-jarigen die op 1 januari van het betrokken begrotingsjaar in de bevolkingsregisters zijn ingeschreven.

⁵⁵ Gerekend aan spilindex 119,62 (basis 2004 = 100), van toepassing sinds 1 juli 2014.

⁵⁶ Als regulator stuurt Famifed (in een vorig leven bekend onder de naam Rijksdienst voor Kinderbijslag (RKW), de werking van de kinderbijslagfondsen aan. Als operator betaalt Famifed ook de gezinsbijslagen uit. Zo is FAMIFED bevoegd voor de volledige publieke sector met uitzondering van de lokale en provinciale besturen en sinds 1 juli 2014 is FAMIFED als enige instelling bevoegd voor de gewaarborgde gezinsbijslag, bedoeld voor gezinnen die in geen ander stelsel recht hebben op gezinsbijslag. Ten slotte staat FAMIFED sinds 1 juli 2014 ook in voor de betaling van de zelfstandigendossiers die voorheen door de Nationale Hulpkas voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen werden betaald.

In de periode vanaf 1 januari 2016 tot en met 31 december 2019 kunnen de Gemeenschappen verder een beroep doen op de federale instellingen voor het administratief beheer en de uitbetaling van de gezinsbijslagen of zelf instaan voor het administratief beheer en de uitbetaling. Zolang een Gemeenschap niet zelf instaat voor het administratief beheer en de uitbetaling, kunnen geen eenzijdige wijzigingen worden doorgevoerd die een significante impact hebben op het administratief beheer of op de uitbetaling (het wijzigen van de bedragen heeft geen significante impact, in tegenstelling tot de wijziging van het principe van de aansluiting via de werkgever of het toevoegen van categorieën). Wijzigingen met een significante impact kunnen de Gemeenschappen wel gezamenlijk aanbrengen via het afsluiten van een samenwerkingsakkoord.

2.3.1.2 Dotatie

De over te dragen middelen zullen de vorm van een dotatie aannemen. Die dotatie dient ter financiering van de overgedragen bevoegdheden en komt ten laste van de federale uitgavenbegroting. De initiële dotatie bestaat uit een basisbedrag dat jaarlijks geactualiseerd wordt door toepassing van een aantal specifieke parameters. De dotatie wordt als volgt bepaald (in euro):

Dotatie gezinsbijslag_2015 = 6.403.683.360 * (1 + CPI 2014) * (1 + CPI 2015) * %verandering aantal 0 tot en met 18-jarigen (2015 vs 2013) * (1 - aandeel 0 tot en met 18-jarigen DG 2015)

Hierbij is 6.403.683.360 euro uitgedrukt in prijzen 2013. In 2015 wordt de totale dotatie onder de betrokken entiteiten (VG, FG en GGC) verdeeld op basis van het relatief aandeel van betrokken entiteit in het aantal inwoners van 0 tot en met 18 jaar, gemeten op 1 januari 2015. Alleen in het startjaar wordt er een horizontale verdeelsleutel gehanteerd.

Tabel 16. Basisdotatie 2015 gezinsbijslag (duizend euro)

VG	3.585.361
FG	2.125.909
GGC	759.865
Totaal	6.471.135

Vanaf 2016 evolueert de dotatie per gemeenschap op basis van de CPI, de evolutie van de 0 tot en met 18-jarigen in de betrokken entiteit en 25% van reële groei per capita (in het Rijk).

Zolang een betrokken Gemeenschap niet instaat voor het administratief beheer en de uitbetaling van de gezinsbijslagen, worden de kosten van het administratief beheer en de uitbetaling van de gezinsbijslagen doorgerekend aan de betrokken Gemeenschap. De totale kost van het administratief beheer en de uitbetaling van de gezinsbijslagen bedraagt 214.296.029 euro in 2015 en evolueert vanaf 2016 op basis van de CPI. De totale kostprijs wordt jaarlijks over de Gemeenschappen verdeeld volgens hun aandeel in het aantal 0 tot en met 18-jarigen op 1 januari van het begrotingsjaar.

De Gemeenschappen kunnen ook een deel van de zogenaamde welvaartsenveloppe krijgen indien de sociale partners vaststellen dat de participatiegraad in het hoger onderwijs aanzienlijk is toegenomen.

2.3.2 Gezondheidszorg

2.3.2.1 Bevoegdheden

Inzake gezondheidszorg waren de Gemeenschappen reeds volledig bevoegd voor preventie, thuiszorg, en gedeeltelijk voor de eerstelijnsgezondheidszorg, ouderenzorg, geestelijke gezondheidszorg en ziekenhuizen. Met de zesde staatshervorming werden er extra bevoegdheden overgedragen inzake de geestelijke gezondheidszorg in de verpleeginrichtingen buiten de ziekenhuizen (met name psychiatrische verzorgingstehuizen en beschut wonen), de financiering van de ouderenzorg, de 8 revalidatieziekenhuizen (of 'geïsoleerde Sp-diensten'), een deel van de 'revalidatieconventies' en tot slot de organisatie en ondersteuning van de eerstelijnsgezondheidszorg. Ook werden ze vanaf 1 januari 2016 bevoegd voor investeringen in de ziekenhuisinfrastructuur en in de zware medische apparatuur. De gemeenschappen worden ook bevoegd voor de normering van de ziekenhuizen, naast de erkenning die al tot hun bevoegdheid behoorde.

Door de zesde staatshervorming kan de Vlaamse overheid nu de bouw én werking van alle ouderenvoorzieningen (woonzorgcentra, rust- en verzorgingstehuizen, centra voor dagverzorging en kortverblijf, enzovoort) reglementeren en financieren, en de prijzen voor de bewoners reguleren. Ook de financiering van de bouw en renovatie van ziekenhuizen komen in handen van de Vlaamse overheid, net als de normen waaraan ziekenhuizen moeten voldoen. Vanaf 2016 worden de Gemeenschappen bevoegd voor de uitgaven voor de bouw van ziekenhuizen, de uitrusting, het rollend materieel en het meubilair in ziekenhuizen alsook voor de uitgaven voor zwaar medisch materiaal.

In een aantal sectoren worden met deze staatshervorming bevoegdheden die voordien verdeeld waren over de federale en Vlaamse overheid samengebracht, zoals in de gehandicaptenzorg, de ouderenzorg en de geestelijke gezondheidszorg. Vóór de zesde staatshervorming werd bijvoorbeeld de aankoop van een rolstoel door de federale ziekteverzekering betaald, maar moest men voor onderhoud en herstellingen van de rolstoel bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) aankloppen. Door de zesde staatshervorming is dit allemaal Vlaamse bevoegdheid geworden en kan er werk gemaakt worden van 1 globale politiek voor wat betreft de leeftijdsonafhankelijke mobiliteitshulpmiddelen.

Dit betekent echter niet dat er reeds sprake is van homogene bevoegdheden. Zo heeft Vlaanderen er wel een aantal bevoegdheden bij gekregen wat betreft de organisatie van de eerste lijn, maar de thuisverpleging en verloning van de huisarts is nog steeds federale bevoegdheid. Ook voor de ziekenhuizen zijn de belangrijkste bevoegdheden (en budgetten) federaal gebleven. Van de tegemoetkomingen aan personen met een handicap is de 'tegemoetkoming hulp aan bejaarden' overgedragen naar de gemeenschappen, maar de integratietegemoetkoming en de inkomensvervangende tegemoetkomingen voor personen met een handicap zijn federaal gebleven.

2.3.2.2 Dotaties

De over te dragen middelen zullen de vorm van dotaties aannemen. Die dotaties komen ten laste van de federale uitgavenbegroting.

1. Dotatie ouderenzorg (RVT, rusthuizen voor bejaarden, dagverzorgingscentra, centra voor kort verblijf, geïsoleerde geriatrie diensten en tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden)

De dotatie in het startjaar wordt als volgt bepaald:

Dotatie ouderenzorg_2015 = 3.339.352.178 (prijzen 2013) * (1 + CPI 2014) * (1 + CPI 2015) * (1 + reële BBP-groei per capita 2014) * (1 + reële BBP-groei per capita 2015) * %verandering aantal plus 80-jarigen (2015 vs 2013) * (1 - aandeel plus 80 jarigen DG⁵⁷)

Zoals bij de gezinsbijslag wordt alleen in het startjaar een horizontale verdeelsleutel gehanteerd. De horizontale verdeelsleutel is gelijk aan het aandeel van de betrokken entiteit in het aantal plus 80-jarigen.

In 2015 is er per Gemeenschap nog een recurrente inhouding op basis van een negatieve term die gelijk is aan de uitgaven voor geïsoleerde geriatriediensten (bedragen in prijzen 2015)⁵⁸.

Na 2015 evolueert de gecorrigeerde dotatie ouderenzorg voor de betrokken entiteit als volgt: dotatie ouderenzorg_t (per gemeenschap) = dotatie ouderenzorg_(t-1) (gemeenschap i) * (1 + CPI) * (aantal plus 80-jarigen in jaar t in betrokken gemeenschap / aantal plus 80-jarigen in jaar t-1 in betrokken gemeenschap) * (1 + 65%⁵⁹ * reële groei per capita in het Rijk)

Alleen in 2016 is de koppeling aan de reële economische groei 82,5% in plaats van 65%.

Tot slot wordt de dotatie per Gemeenschap jaarlijks verminderd met terugvorderingen ten belope van 80% van de door de federale overheid betaalde remgelden (in het kader van de maximumfactuur).

2. Dotatie zorg

De dotatie bedraagt in het startjaar 472.033.613 euro voor VG, 257.732.297 euro voor FG en 128.644.410 voor GGC.

In 2015 is er per Gemeenschap nog een recurrente inhouding op basis van een negatieve term die gelijk is aan de uitgaven voor gespecialiseerde geïsoleerde diensten voor revalidatie en behandeling (bedragen in prijzen 2015)⁶⁰.

Vanaf 2016 evolueert de gecorrigeerde dotatie zorg via koppeling aan de CPI, aan de reële BBP-groei in het Rijk (ten belope van 82,5% in 2016; vanaf 2017 wordt 65%⁶¹ van de reële groei gehonoreerd in plaats van 82,5%) en aan de evolutie van het relatief aantal inwoners in betrokken entiteit.

⁵⁷ Vastgesteld op 1 januari van het betrokken begrotingsjaar.

⁵⁸ Koninklijk Besluit van 11 maart 2015 houdende de uitvoering van artikel 47/7, §3 en 47/8 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten. Inhouding (voorlopig) vastgesteld op 2.212.510,67 euro voor de VG, 14.715.108,77 euro voor de FG en 26.599.604,91 euro voor de GGC.

⁵⁹ 65% op het deel van de reële BBP-groei dat niet hoger is dan 2,25%; 100% op het deel van de reële groei dat hoger is dan 2,25%.

⁶⁰ Koninklijk Besluit van 11 maart 2015 houdende de uitvoering van artikel 47/7, §3 en 47/8 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten. Inhouding (voorlopig) vastgesteld op 10.654.998,31 euro voor de VG, 34.494.392,53 euro voor de FG en 31.628.057,47 euro voor de GGC.

⁶¹ 65% op het deel van de reële BBP-groei dat niet hoger is dan 2,25%; 100% op het deel van de reële groei dat hoger is dan 2,25%.

3. Dotatie financiering ziekenhuisinfrastructuur en medisch-technische diensten (vanaf 2016)

In 2016 is hoogte van die dotatie gelijk aan: $\text{dotatie}_{2016} = 566.185.617$ (prijzen 2013) $\times (1 + \text{CPI } 2014) \times (1 + \text{reële BBP-groei } 2014) \times (1 + \text{CPI } 2015) \times (1 + \text{reële BBP-groei } 2015) \times (1 + \text{CPI } 2016) \times (1 + \text{reële BBP-groei } 2016)$

De dotatie wordt opgesplitst in twee delen: 84,4% (= niet-academisch gedeelte) en 15,6%. Het eerste deel wordt verminderd met een percentage dat gelijk is aan het aantal inwoners van de Duitstalige Gemeenschap gedeeld door het totaal aantal inwoners in het Rijk, zoals vastgesteld op 1 januari van het betrokken begrotingsjaar. Dat gecorrigeerd bedrag wordt vervolgens over de twee Gemeenschappen en de GGC verdeeld op basis van het relatief aantal inwoners. Het tweede deel wordt verdeeld onder de twee Gemeenschappen op basis van het relatief aantal inwoners.

Vanaf 2017 evolueert die (globale) dotatie op basis van koppeling aan CPI en aan 65% van de reële economische groei⁶². De opdeling in twee delen (84,4% en 15,6%) en de vermindering voor de Duitstalige Gemeenschap worden jaarlijks doorgevoerd.

Vanaf 2016 zijn er evenwel nog bijkomende inhoudingen op die dotatie. De federale overheid kwam gespreid over de tijd (gedurende 5, 10 of 33 jaar) tussen in de investeringslasten van (on)roerende investeringen en zwaar medisch materieel. De federale overheid blijft evenwel, maar wel voor rekening van de Gemeenschappen, de financiering verzekeren van (1) de investeringen die uiterlijk 31 december 2015 een eerste afschrijving kenden, (2) de niet-prioritaire verbeteringswerken die voor 31 december 2015 werden aangevangen en (3) de nieuwbouw of prioritaire verbeteringswerken indien voorzien op de zogenaamde bouwkalender.

De bouwkalender, die opgesteld is voor de periode 2006-2017, bepaalt het jaarlijkse federale budget aan afschrijvingen (waarbij men in principe uitging van een cofinanciering van 60% door de Gemeenschappen terwijl voor prioritaire investeringen een regeling van 90% subsidiëring door de federale overheid en 10% door de betrokken Gemeenschap gold). Prioritaire werken worden gedefinieerd als werken die noodzakelijk zijn om te voldoen aan nieuwe normen, die leiden tot rationeler zorgaanbod of die de toegankelijkheid en het comfort van de patiënten verbeteren. Vanaf 2006 (tot aan de bevoegdheidsoverdracht in 2016) kon de 90/10 regeling echter op alle investeringen worden toegepast. Daar de federale enveloppe per regio⁶³ evenwel dezelfde bleef, kon er minder worden geïnvesteerd op het grondgebied van een Gemeenschap die meer beroep deed op de 90/10-regeling.

De financiële uitgaven worden dus jaarlijks in mindering gebracht van hogergenoemde dotatie. De investeringsuitgaven worden ESR-matig aangerekend in het jaar waarin de federale overheid voor de eerste maal voorziet in een tussenkomst voor desbetreffende investering.

⁶² 65% op het deel van de reële BBP-groei dat niet hoger is dan 2,25%; 100% op het deel van de reële groei dat hoger is dan 2,25%.

⁶³ Jaarlijks bedrag ligt vast in totaliteit, 7.580.000 euro, waarvan Vlaamse Gemeenschap: 4.361.678, Waals gewest: 2.380.120, Franse Gemeenschap: 58.366, COCOF: 58.366, COCON: 649.606, Duitse Gemeenschap: 81.864

2.3.3 Justitieel beleid

2.3.3.1 Bevoegdheden

De Gemeenschappen en Gewesten krijgen sinds de zesde staatshervorming inspraak bij het vervolgingsbeleid binnen hun eigen bevoegdheden. Als Vlaanderen bijvoorbeeld bepaalde milieumisdrijven een grote prioriteit wil geven, dan kan ze daarover een samenwerkingsakkoord sluiten met het federale openbaar ministerie. Ook worden de Gemeenschappen gedeeltelijk bevoegd voor de uitvoering van straffen die de rechtbanken opleggen. Zo komen de justitiehuzen over, die onder meer aan slachtofferonthaal doen en veroordeelden begeleiden en controleren bij alternatieve straffen, bij elektronisch toezicht, bij voorwaardelijke invrijheidstelling, enzovoort. Ook de 'jeugdgevangenen' van Everberg en Tongeren komen volledig in Vlaamse handen.

2.3.3.2 Dotatie

Voor die geregionaliseerde justitiebevoegdheden krijgen de Gemeenschappen vanaf 2015 een dotatie: 51.737.934 euro voor de Vlaamse Gemeenschap en 34.610.699 euro voor de Franse Gemeenschap. Vanaf 2016 worden beide dotaties gekoppeld aan de CPI en aan de reële economische groei (a ratio van 100%). De facto blijft de opdeling van het startjaar behouden.

Zolang de personeelsleden van de instelling te Tongeren geheel of gedeeltelijk werkzaam zijn als federaal personeelslid wordt vanaf 2015 de dotatie ingekort met 1.205.046 euro (bedrag vanaf 2016 gekoppeld aan de CPI). Vanaf 2019 wordt er sowieso geen inhouding meer toegepast. In de tussenperiode kan via een in de Ministerraad overlegd koninklijk besluit de vermindering worden stopgezet of geprorateerd.

Tabel 17. Middelen justitiehuzen (euro)

	VG	FG	Totaal
Huidige BFW	51.737.934	34.610.699	86.348.633
Vorige BFW	41.991.968	44.454.922	86.446.890
Verschil	9.745.966	-9.844.223	-98.257

2.3.4 Interuniversitaire attractiepolen

De interuniversitaire attractiepolen (IUAP) waren één van de laatste onderdelen van het wetenschapsbeleid dat zich nog op federaal niveau bevond. Met de zesde staatshervorming werd dat stukje van de puzzel ook aan de deelstaten toegekend. De interuniversitaire attractiepolen zijn netwerken van onderzoeksgroepen die rond een thema van fundamenteel onderzoek samenwerken. De huidige programma's lopen nog tot 30 september 2017.

Het Excellence of Science (EOS) programma wordt de opvolger van de voormalige federale interuniversitaire attractiepolen en zal worden beheerd door het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen (FWO) en haar Franstalige tegenhanger Fonds de la Recherche Scientifique (F.R.S.-FNRS). Met het oog op een kwaliteitsvolle evaluatie is er voor gekozen projecten te financieren veeleer dan netwerken. De projecten lopen over vier jaar terwijl dat voor de IUAP netwerken vijf jaar was.

Universiteiten uit de Vlaamse en Franse Gemeenschap kunnen samen met regionale, federale en buitenlandse onderzoeksinstituten een consortium (met maximum 8 verschillende onderzoeksgroepen) vormen en een projectaanvraag indienen. De eerste EOS projecten zullen op 1/1/2018 van start gaan.

De budgetten werden vastgelegd in de BFW. De Gemeenschappen ontvangen vanaf 2018 een jaarlijkse dotatie. De dotatie 2018 bedraagt 17.704.421 euro voor de Vlaamse Gemeenschap en 13.910.617 euro voor Franse Gemeenschap. Vanaf 2019 worden beide dotaties gekoppeld aan de CPI en aan de reële economische groei (a rato van 100%). De facto blijft de opdeling van het startjaar behouden.

2.4 Specifieke dotaties voor bestaande gemeenschapsbevoegdheden

Krachtens artikel 62 van de BFW wordt aan de Gemeenschappen een dotatie toegekend ter financiering van het universitair onderwijs dat aan buitenlandse studenten wordt verstrekt. De basisbedragen die in het bedoelde artikel zijn voorzien, worden jaarlijks aan de inflatie aangepast.

De Franse en Vlaamse Gemeenschap krijgen sinds 2002 27,44 % van de te verdelen winst van de Nationale Loterij. De Franse en Vlaamse Gemeenschap krijgen dat bedrag rechtstreeks van de Nationale Loterij en niet vanuit de federale begroting. De Lotto-middelen, die met 0,8428 % worden verminderd ten voordele van de Duitstalige Gemeenschap, worden over de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap verdeeld volgens het aandeel van elke Gemeenschap in het totaal van het voor beide Gemeenschappen bestemde bedrag aan personenbelasting en BTW-ontvangsten. Voor 2014 resulteert dit in volgende verdeelsleutel 59,90693% voor de VG en 40,09307% voor de FG. Vanaf 2015 wordt de verdeelsleutel niet meer gewijzigd en vastgeprikt op de verdeelsleutel van het begrotingsjaar 2014.

Een vergelijking van de definitieve winstverdeling van het boekjaar 2014 en de PB-, BTW- en Lambermontmiddelen voor het begrotingsjaar 2014 toont echter aan dat beide verdelingen niet met elkaar overeenstemmen. Ook de winstverdeling na 2014 wijkt af van de verdeling van het boekjaar 2014.

Tabel 18. Winstverdeling en dotaties 2014 (euro)

	Definitieve winstverdeling boekjaar 2014		PB-, BTW- en Lambermontmiddelen 2014 (definitief)	
VG	33.463.732	59,90693%	13.007.042.426	60,00615%
FG	22.395.802	40,09307%	8.669.140.625	39,99385%
TOT	55.859.534	100,00000%	21.676.183.052	100,00000%

Krachtens artikel 62ter van de BFW wordt aan de Gemeenschappen een dotatie toegekend vanaf het begrotingsjaar waarin de Nationale Plantentuin van België wordt overgedragen. Het in artikel 62ter vermelde basisbedrag wordt jaarlijks aan de inflatie en aan de economische groei aangepast. De verdeling van het aangepaste bedrag over beide gemeenschappen geschiedt volgens een sleutel die in overeenstemming is met de taalrol van het effectief personeelsbestand van de Nationale Plantentuin op de dag van de overdracht.

3. Het overgangsmechanisme

Een overgangsbetrag moet voor alle betrokken overheden in het startjaar (2015) zorgen voor een financiële status-quo ten opzichte van de regeling vóór de zesde staatshervorming. De budgettaire verschillen in het aanvangsjaar worden uitgevlakt via een egalisatiebedrag per Gewest/Gemeenschap. Indien dat bedrag positief is, moet het betrokken Gewest of Gemeenschap middelen terugstorten want de situatie na de zesde staatshervorming is dan voordeliger dan de situatie vóór de zesde staatshervorming. Dat

bedrag wordt in mindering gebracht van de PB-dotatie. Indien het overgangsbedrag negatief is, ontvangt het betrokken Gewest/Gemeenschap bijkomende middelen.

Voor elke inkomstenbron wordt het verschil genomen tussen de situatie in 2015 na de zesde staatshervorming en de situatie alsof er geen staatshervorming heeft plaatsgevonden. Om dat verschil te kunnen bepalen, worden in de BFW ook verdeelsleutels opgenomen voor de situatie alsof er geen staatshervorming heeft plaatsgevonden⁶⁴. Zo gaat men er bijvoorbeeld van uit dat van de in de BFW voorziene dotatie in 2015 voor bijvoorbeeld de gezinsbijslag 54,2%, 33,62% en 12,18% respectievelijk naar de VG, FG en de GGC zou zijn gegaan (om de uitgaven te financieren). Voor de ouderenzorg bedragen die percentages 61,98%, 30,73% en 7,29%. Voor de dotatie 'zorg' wordt dan weer met vaste bedragen gewerkt.

Tabel 19. Verdeling 'zorg' in 2015 (euro)

	VG	FG	GGC	Totaal
Huidige BFW	472.033.613	257.732.297	128.644.410	858.410.320
Vorige BFW	506.258.597	285.971.297	28.798.525	821.028.419
Verschil	-34.224.984	-28.239.000	99.845.885	37.381.901

Dat verschil komt in het egalisatiebedrag voor de betrokken Gemeenschap/GGC. De Vlaamse en de Franse Gemeenschap krijgen een positieve correctie omdat ze inleveren ten opzichte van de vorige BFW, de GGC moet (tijdelijk) budgettaire middelen afstaan want ontvangt een overcompensatie ten opzichte van de situatie onder de vorige BFW.

Het overgangsbedrag compenseert niet voor de in 2015 aan de Gewesten (& Gemeenschappen) gevraagde bijdrage in de sanering van de financiën van Entiteit I⁶⁵. Op die manier houdt ook de correctie voor het solidariteitsmechanisme geen rekening met de in 2015 aan de G&G opgelegde bijdrage voor de sanering van de financiën van Entiteit I.

Het overgangsbedrag blijft constant in nominale termen in de jaren 2015 tot en met 2024 en wordt in de periode 2025 tot en met 2034 lineair afgebouwd tot nul.

Door het verdwijnen van het overgangsmechanisme na 20 jaar realiseert de federale overheid alvast een besparing van 10% op de overgedragen middelen voor het tewerkstellingsbeleid.

3.1 Samenstelling overgangsbedrag Gewesten

Concreet is het overgangsbedrag voor de Gewesten (art. 48/1, §2) de som van volgende bedragen (a) tem i)) waarbij de getoonde bedragen en percentages als definitief mogen beschouwd worden.

⁶⁴ De dotaties onder de vorige BFW waar een fiscale horizontale verdeelsleutel speelt, worden voor het begrotingsjaar 2015 berekend op basis van de verdeelsleutel van de globale belasting Staat AJ 2014 (oud concept, vóór inwerkingtreding zesde staatshervorming).

⁶⁵ Daarom wordt bijvoorbeeld het basisbedrag 2015 waarop het nieuwe solidariteitsmechanisme is gebaseerd met 1.009.494.000 euro verhoogd. Het solidariteitsbedrag van de regeling vóór de zesde staathervorming wordt vervolgens afgetrokken van dat theoretisch herrekend bedrag na de zesde staathervorming. Het verschil komt in het vereveningsbedrag.

- a) Correctie voor art. 35ter t.e.m. septies (landbouw en zeevisserij, wetenschappelijke instellingen en onderzoek, buitenlandse handel, lokale overheden): op basis van vaste verdeelsleutel (50,33% voor VG , 41,37% voor WG en 8,3% voor BHG) versus verdeelsleutel(s) opgenomen in de vorige BFW

Tabel 20. Correctie dotaties art 35 ter t.e.m. septies (duizend euro en %)

	VG	WG	BHG	Totaal
Huidige BFW: aandeel	50,33%	41,37%	8,30%	100,00%
Huidige BFW: bedrag	130.853	107.558	21.579	259.990
Vorige BFW: aandeel (*)	59,49%	38,94%	1,57%	100,00%
Vorige BFW: bedrag	154.657	101.240	4.093	259.990
Verschil	-23.804	6.318	17.486	0

(*) Aandeel vorige BFW berekend op basis van bedragen vorige BFW

- b) Correctie voor art. 35octies, §1, lid 2, 2° (625.979.428 euro voor Participatiefonds, BIRP, aankoopcomités, ...): op basis van voorgestelde verdeelsleutel middelen (50,33% voor VG , 41,37% voor WG en 8,3% voor BHG) versus geraamde verdeelsleutel uitgaven (49,35% voor VG, 38,02% voor WG en 12,63% voor BHG)

Tabel 21 (duizend euro en %)

	VG	WG	BHG	Totaal
Huidige BFW: aandeel	50,33%	41,37%	8,30%	100,00%
Huidige BFW: bedrag	315.009	258.930	51.949	625.888
Vorige BFW: aandeel	49,35%	38,02%	12,63%	100,00%
Vorige BFW: bedrag	308.876	237.962	79.050	625.888
Verschil	6.134	20.967	-27.101	0

- c) Correctie voor art. 35nonies, §1, lid 2 (tewerkstellingsbeleid): $0,9 * (3.953.242.907 \text{ (in prijzen 2013)}) * (1 + \text{CPI 2014}) * (1 + \text{reële BBP groei 2014}) * (1 + \text{CPI 2015}) * (1 + \text{reële BBP groei 2015}) + 434.491.222 - 707.935.702$: op basis van verdeelsleutel aandeel in federale PB versus geraamde verdeelsleutel uitgaven (51,705% voor VG, 34,765% voor WG en 13,53% voor BHG)

Tabel 22 (duizend euro en %)

	VG	WG	BHG	Totaal
Huidige BFW: aandeel	63,652%	28,213%	8,135%	100,000%
Huidige BFW: bedrag	2.166.234	960.156	276.836	3.403.226
Vorige BFW: aandeel	51,705%	34,765%	13,530%	100,000%
Vorige BFW: bedrag	1.759.638	1.183.131	460.456	3.403.226
Verschil	406.596	-222.975	-183.621	0

- d) Tewerkstellingsbeleid: negatieve correctie voor $1/9$ van $[0,9 * (3.953.242.907 \text{ (in prijzen 2013)}) * (1 + \text{CPI 2014}) * (1 + \text{reële BBP groei 2014}) * (1 + \text{CPI 2015}) *$

(1 + reële BBP groei 2015) + 434.491.222] ⁶⁶: op basis van geraamde verdeelsleutel uitgaven (52,43% voor VG, 34,51% voor WG en 13,06% voor BHG)

Tabel 23 (duizend euro en %)

	VG	WG	BHG	Totaal
Huidige BFW: aandeel	52,43%	34,51%	13,06%	100,00%
Huidige BFW: bedrag	-239.498	-157.640	-59.658	-456.796

e) Correctie voor art. 35decies (fiscale uitgaven): $0,6 * 2.727.385.689$ euro: op basis van verdeelsleutel aandeel in de federale PB voor aanslagjaar 2015 versus verdeelsleutel van de effectieve fiscale uitgaven voor aanslagjaar 2015 (65,644% voor VG, 28,895% voor WG en 5,461% voor BHG)

Tabel 24 (duizend euro en %)

	VG	WG	BHG	Totaal
Huidige BFW: aandeel PB AJ 2015	63,652%	28,213%	8,135%	100,000%
Huidige BFW: bedrag	1.041.627	461.688	133.116	1.636.431
Effectieve FU: aandeel	65,644%	28,895%	5,461%	100,000%
Effectieve FU: bedrag	1.074.221	472.852	89.359	1.636.431
Vershil	-32.593	-11.163	43.757	0

Fiscale uitgaven: correctie voor $0,4 * 2.727.385.689$ euro: op basis van zogenaamde PB-sleutel voor het aanslagjaar 2014 versus verdeelsleutel van de effectieve fiscale uitgaven voor aanslagjaar 2015 (65,644% voor VG, 28,895% voor WG en 5,461% voor BHG)

Tabel 25 (duizend euro en %)

	VG	WG	BHG	Totaal
Huidige BFW: aandeel PB AJ 2014	63,383%	28,298%	8,319%	100,000%
Huidige BFW: bedrag	691.479	308.720	90.754	1.090.954
Effectieve FU: aandeel	65,644%	28,895%	5,461%	100,000%
Effectieve FU: bedrag	716.147	315.234	59.573	1.090.954
Vershil	-24.668	-6.514	31.182	0

Bemerk dat wat de $0,6 * 2.727.385.689$ euro betreft, voor de nieuwe toestand het aandeel in (resterende) federale PB voor aanslagjaar 2015 als horizontale verdeelsleutel wordt gehanteerd terwijl voor de $0,4 * 2.727.385.689$ euro de zogenaamde PB-sleutel (= het aandeel van de gewesten in de PB voor aanslagjaar 2014) als horizontale verdeelsleutel wordt gehanteerd, wat logischerwijze het relatief aandeel in gewestelijke opcentiemen voor aanslagjaar 2015 had moeten zijn.

⁶⁶ Slechts 90% van dat bedrag is opgenomen in de nieuwe dotatie werk/fiscale uitgaven. Het verschil wordt aan de Gewesten verevend via het overgangsbedrag.

- f) Correctie voor de teller bedoeld in art. 5/2, §1: (A + B - C) maal (verdeelsleutel ontvangsten gewestelijke bruto-opcentiemen voor aanslagjaar 2015 vastgesteld per 30 juni 2016 – PB-sleutel begrotingsjaar 2015 (art. 33; aanslagjaar 2014))

Tabel 26 (duizend euro en %)

	VG	WG	BHG	Totaal
Bruto-opcentiemen AJ 2015: aandeel	63,948%	28,100%	7,952%	100,000%
Bruto-opcentiemen AJ 2015: bedrag	7.267.304	3.193.401	903.722	11.364.426
Aandeel PB AJ 2014	63,383%	28,298%	8,319%	100,000%
Bedrag teller	7.203.114	3.215.927	945.385	11.364.426
Vershil	64.190	-22.527	-41.663	0

Het overgangsmechanisme houdt alleen rekening met het verschil tussen de verdeling van de middelen die in aanmerking worden genomen om de teller van de autonomiefactor vast te stellen, de PB-sleutel bij ongewijzigde BFW, en de verdeling zoals die na de zesde staatshervorming bestaat omdat die middelen voortaan deel uitmaken van de fiscale autonomie.

In het overgangsbedrag wordt met andere woorden geen rekening gehouden met het verschil tussen de effectieve ontvangsten van de opcentiemen in 2015 (inningen) en de ontvangsten die de Gewesten op basis van de vorige BFW gekregen zouden hebben. De afwijking tussen de bij de invoering van de nieuwe BFW geraamde opbrengsten van de Belasting Staat voor het aanslagjaar 2015 en de effectieve opbrengsten van de Belasting Staat voor het aanslagjaar 2015 is in de periode 2015-2017 voor rekening van de Gewesten.

Bemerk dat voor term B van de teller van de autonomiefactor een dubbele correctie doorgevoerd wordt:

$(0,6 * 2.727.385.689 \text{ euro}) * (\text{verdeelsleutel aandeel in de federale PB voor aanslagjaar 2015} - \text{verdeelsleutel van de effectieve fiscale uitgaven voor aanslagjaar 2015 (65,644\% voor VG, 28,895\% voor WG en 5,461\% voor BHG)})$

En

$(0,6 * 2.727.385.689 \text{ euro}) * (\text{verdeelsleutel ontvangsten gewestelijke bruto-opcentiemen voor aanslagjaar 2015 vastgesteld per 30 juni 2016} - \text{PB-sleutel begrotingsjaar 2015 (art. 33; aanslagjaar 2014)})$

- g) Correctie voor het bedrag van de negatieve term: bedrag van art. 33bis in 2015 voor Gewest i minus (term C maal PB-sleutel Gewest i)

Tabel 27 (duizend euro en %)

	VG	WG	BHG	Totaal
Effectieve negatieve term (vorige BFW)	2.988.431	1.260.772	580.109	4.829.313
Aandeel PB AJ 2014	63,383%	28,298%	8,319%	100,000%
Opdeling negatieve term C uit teller	2.823.909	1.260.772	370.629	4.455.310
Vershil	164.522	0	209.480	374.003

Er is hier een positieve bijdrage voor het VG omdat de in de BFW gehanteerde negatieve term afgetopt is op 4.455.310.224 terwijl de effectieve negatieve term voor 2015 4.829.312.809 bedraagt. Die aftopping is er gekomen om de afschaffing van de negatieve term voor één Gewest (de facto het Waalse Gewest) budgettair neutraal te maken. De opcentiemen die een Gewest in de realiteit inlevert, zijn gelijk aan 4.455.310.224 maal het gewestelijk aandeel in de opcentiemen (voor VG in het overgangsmechanisme geraamd op 63,383%). In de praktijk is voor het VG die inlevering kleiner dan de negatieve term die opgeheven wordt. Vandaar de positieve correctie in het overgangsbedrag.

h) Correctie solidariteitsmechanisme

In het overgangsbedrag wordt het verschil voor het begrotingsjaar 2015 berekend tussen de solidariteitsbijdrage onder de huidige BFW met een basisbedrag dat geen rekening houdt met de bijdrage van de G&G van 1.009.494.000 euro aan de sanering van de financiën van Entiteit I - het bedrag voor 2015 wordt dus verhoogd met 1.009.494.000 euro -, en de solidariteitsbijdrage onder de vorige BFW.

Tabel 28. Solidariteitsbedragen in 2015 (duizend euro)

	VG	WG	BHG	Totaal
Huidige BFW	0	625.825	385.715	1.011.540
Vorige BFW	0	851.462	477.171	1.328.634
Verschil	0	-225.637	-91.457	-317.094

- i) Volgende nominaal in artikel 48/1, §2, 9° opgenomen bedragen: 192.017 euro voor WG en -630.647 euro voor BHG.

Voor het Vlaamse Gewest bijvoorbeeld wordt het totale vereveningsbedrag nu geraamd op 320 miljoen euro. Dat bedrag wordt in de periode 2015-2024 integraal van de toegewezen PB-dotatie afgetrokken. De dotatie werk en de te kleine negatieve term die is meegenomen voor het bepalen van de autonomiefactor, zijn de belangrijkste determinanten van de grootte van het overgangsbedrag.

Tabel 29. Overgangsbedragen voor de Gewesten: toestand BA 2017 (maart 2017) exclusief afrekening over het jaar 2016 (euro)

	VG	WG	BHG
a) Correctie art 35 ter tem septies	-23.803.783	6.318.070	17.485.713
b) Correctie voor Participatiefonds, ...	6.133.699	20.967.236	-27.100.934
c) Correctie werk (art 35nonies)	406.595.882	-222.975.282	-183.620.599
d) Negatieve correctie werk (10%)	-239.498.005	-157.640.209	-59.657.523
e) Correctie dotatie fiscale uitgaven, art 35decies	-57.260.825	-17.677.508	74.938.333
f) Art 5/2,§1 (fiscale autonomie)	64.189.966	-22.526.644	-41.663.321
g) Art 33bis (negatieve term)	164.522.421	0	209.480.164
h) Art 48 (solidariteit)	0	-225.637.469	-91.456.952
i) Sociale bijdragen - overdracht gezinsbijslagen	0	192.017	-630.647
Totaal overgangsbedrag begrotingsaanpassing 2017	320.879.354	-618.979.790	-102.225.767

3.2 Samenstelling overgangsbedrag Gemeenschappen

Concreet is het overgangsbedrag voor de Gemeenschappen (art. 48/1, §1) de som van volgende bedragen (a) tem h)) waarbij de getoonde bedragen en percentages als definitief mogen beschouwd worden.

- a) Correctie voor de PB- en BTW-dotatie. Artikel 48/1, §1, 1° maakt voor het begrotingsjaar 2015 per Gemeenschap het verschil tussen de som van de PB- en de BTW-dotatie onder de huidige BFW (bedoeld in artikel 36, tweede lid) en de som van de PB- en de BTW-dotatie aangevuld met de Lambermontmiddelen en de dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld onder de vorige BFW (bedoeld in artikel 36, eerste lid).

Tabel 30. Correctie voor PB- en BTW-dotatie (duizend euro)

	VG	FG	Totaal
Huidige BFW	13.881.718	9.341.114	23.222.832
Vorige BFW	13.911.735	9.152.555	23.064.290
Verschil	-30.017	188.559	158.543

- b) Correctie voor de bevoegdheid gezinsbijslag (artikel 47/5, §2). Correctie voor $6.403.683.360 * (1 + \text{CPI } 2014) * (\text{evolutie } 2014/2013 \text{ van } 0\text{-}18\text{-jarigen van het Rijk}) * (1 + \text{CPI } 2015) * (\text{evolutie } 2015/2014 \text{ van } 0\text{-}18\text{-jarigen van het Rijk})$ op basis van de bevolkingsverdeelsleutel 0 tot en met 18-jarigen versus en de in artikel 48/1, §1, 2° opgenomen vaste verdeelsleutel (54,20% voor VG, 33,62% voor FG en 12,18% voor GGC).

Tabel 31. Correctie voor gezinsbijslag (duizend euro en %)

	VG	FG	GGC	Totaal
0 - 18-jarigen: aandeel	55,405%	32,852%	11,742%	100,000%
Spreiding dotatie	3.585.361	2.125.909	759.865	6.471.135
Nominale verdeelsleutel	54,20%	33,62%	12,18%	100,00%
Spreiding nominale verdeelsleutel	3.507.355	2.175.596	788.184	6.471.135
Verschil	78.006	-49.686	-28.320	0

- c) Correctie voor de bevoegdheid ouderenzorg (artikel 47/7, §2). Correctie voor $3.339.352.178 * (1 + \text{CPI } 2014) * (\text{evolutie } 2014/2013 \text{ van } +80\text{-jarigen van het Rijk}) * (\text{evolutie } 2014/2013 \text{ van BBP per inwoner}) * (1 + \text{CPI } 2015) * (\text{evolutie } 2015/2014 \text{ van } +80\text{-jarigen van het Rijk}) * (\text{evolutie } 2015/2014 \text{ van BBP per inwoner}) * (1 - \text{aandeel } +80\text{-jarigen van de DG } 2015)$ op basis van de bevolkingsverdeelsleutel +80-jarigen versus en de in artikel 48/1, §1, 3° opgenomen vaste verdeelsleutel (61,98% voor VG, 30,73% voor FG en 7,29% voor GGC).

Tabel 32. Correctie voor ouderenzorg (duizend euro en %)

	VG	FG	GGC	Totaal
+80-jarigen: aandeel	61,015%	30,542%	8,443%	100,000%
Spreiding dotatie	2.180.144	1.091.293	301.690	3.573.127
Nominale verdeelsleutel	61,98%	30,73%	7,29%	100,00%
Spreiding nominale verdeelsleutel	2.214.624	1.098.022	260.481	3.573.127
Verschil	-34.479	-6.729	41.209	0

- d) Correctie voor de bevoegdheid gezondheidszorg (artikel 47/8) door per gemeenschap het verschil te maken tussen de bedragen opgenomen in artikel 47/8, eerste lid (472.033.613 voor VG, 257.732.297 voor FG en 128.644.410 voor GGC) en de bedragen opgenomen in artikel 48/1, §1, 4° (506.258.597 voor VG, 285.971.297 voor FG en 28.798.525 voor GGC).

Tabel 33. Correctie voor gezondheidszorg (duizend euro)

	VG	FG	GGC	Totaal
Spreiding dotatie	472.034	257.732	128.644	858.410
Nominale bedragen	506.259	285.971	28.799	821.028
Verschil	-34.225	-28.239	99.846	37.382

- e) Correctie voor de bevoegdheid justitiehuisen (artikel 47/10) door per gemeenschap het verschil te maken tussen de bedragen opgenomen in artikel 47/10, eerste lid (51.737.934 voor VG en 34.610.699 voor FG) en de bedragen opgenomen in artikel 48/1, §1, 5° (41.991.968 voor VG en 44.454.922 voor FG).

Tabel 34. Correctie voor justitiehuisen (duizend euro)

	VG	FG	Totaal
Spreiding dotatie	51.738	34.611	86.349
Nominale bedragen	41.992	44.455	86.447
Verschil	9.746	-9.844	-98

- f) Negatieve correctie verkregen door het in artikel 40quinquies, eerste lid, 4° bepaald bedrag (158.542.548) te vermenigvuldigen met de verdeelsleutel opgenomen in artikel 48/1, §1, 6° (63,485% voor VG, 36,505% voor FG en 0,01% voor GGC).

Tabel 35. Verdeling 158.542.548 euro in 2015 (duizend euro)

	VG	FG	GGC	Totaal
Nominale verdeelsleutel	63,485%	36,505%	0,010%	100,00%
Spreiding nominale verdeelsleutel	-100.651	-57.876	-16	-158.543

- g) Volgende nominaal in artikel 48/1, §1, 7° opgenomen bedragen: -4.553.362 euro voor VG en 4.526.332 euro voor FG.

- h) Correctie voor instellingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die van voorgedij-entiteit wijzigen (artikel 48/1, §1, tweede tot vierde lid)
- i) Correctie voor de bevoegdheid ziekenhuisinfrastructuur (artikel 47/9) door voor het begrotingsjaar 2016 per gemeenschap het verschil te maken tussen:
- (1) het in artikel 47/9, §2, eerste lid, bepaalde bedrag voor de vier gemeenschappen [$566.185.617 * (1 + \text{CPI } 2014) * (1 + \text{BBP } 2014) * (1 + \text{CPI } 2015) * (1 + \text{BBP } 2015) * (1 + \text{CPI } 2016) * (1 + \text{BBP } 2016)$], verdeeld volgens de criteria bedoeld in artikel 47/9, §3 – d.i. volgens de inwoners per gemeenschap -, en verminderd met het bedrag van de financieringen die door de federale overheid voor de betrokken entiteit overeenkomstig artikel 47/9, §4 worden verzekerd (-490.523.000 voor VG, -226.299.000 voor FG, -61.731.000 voor GGC en -5.488.000 voor DG);
- (2) het in artikel 47/9, §2, eerste lid, bepaalde bedrag voor de vier gemeenschappen [$566.185.617 * (1 + \text{CPI } 2014) * (1 + \text{BBP } 2014) * (1 + \text{CPI } 2015) * (1 + \text{BBP } 2015) * (1 + \text{CPI } 2016) * (1 + \text{BBP } 2016)$], verminderd met het bedrag van de financieringen die door de federale overheid voor de "drie" entiteiten samen overeenkomstig artikel 47/9, §4 worden verzekerd (in concreto wordt er met het bedrag van de vier gemeenschappen gerekend, 784.041.000) en vermenigvuldigd met de volgende verdeelsleutel: 57,76% voor VG, 34,01% voor FG en 7,69% voor GGC.

Bemerk dat de Duitstalige Gemeenschap in de berekening van de correctie voor ziekenhuisinfrastructuur niet betrokken is, terwijl de berekening wel gebaseerd is op bedragen die op de vier gemeenschappen betrekking hebben (VG, FG, GGC en DG).

Tabel 36. Correctie voor ziekenhuisinfrastructuur in 2016 (duizend euro)

	VG	FG	GGC	Totaal
Spreiding nettodotatie	-141.437	-28.804	-8.010	-178.251
<i>Spreiding brutodotatie</i>	<i>349.086</i>	<i>197.495</i>	<i>53.721</i>	<i>600.302</i>
<i>Spreiding inhouding</i>	<i>-490.523</i>	<i>-226.299</i>	<i>-61.731</i>	<i>-778.553</i>
Nominale verdeelsleutel	57,76%	34,01%	7,69%	99,46%
Spreiding nominale verdeelsleutel	-104.125	-61.311	-13.863	-179.299
Vershil	-37.311	32.507	5.853	1.048

Met betrekking tot de interuniversitaire attractiepolen (dotatie vanaf begrotingsjaar 2018) voorziet de BFW geen bijdrage in het overgangsmechanisme.

Voor de Vlaamse Gemeenschap wordt het totale vereveningsbedrag nu geraamd op minus 153 miljoen euro. De Vlaamse Gemeenschap is in het startjaar slechter af onder de nieuwe BFW, onder meer door de herdefiniëring van de Lambermontmiddelen ⁶⁷. De aan de Vlaamse Gemeenschap toegewezen personenbelasting zal bijgevolg worden verhoogd in de periode 2015-2024.

⁶⁷ De inlevering op de Lambermontmiddelen, geraamd op 784.933.156 euro, wordt voortaan verdeeld op basis van de verdeelsleutel leerlingen terwijl in de vorige BFW de PB-verdeelsleutel van toepassing was. Voor de VG betekent dat een verschil van 8,73 procentpunten op een bedrag van 784.933.156 euro. De Lambermontmiddelen zouden onder de vorige BFW aan belang hebben toegenomen zodat de inlevering door de VG ten opzichte van het budgettaire pad onder de vorige BFW jaarlijks groter wordt. Voor de bijdrage tot het vereveningsbedrag wordt evenwel alleen de toestand van 2015 genomen.

Tabel 37. Overgangsbetragen voor de Gemeenschappen: toestand BA 2017 (maart 2017) exclusief afrekening over het jaar 2016 (euro)

	VG	FG	GGC
a) PB- en BTW-dotatie	-30.016.838	188.559.386	0
b) Gezinsbijslag	78.005.939	-49.686.342	-28.319.598
c) Ouderenzorg	-34.479.444	-6.729.294	41.208.739
d) Gezondheidszorg	-34.224.984	-28.239.000	99.845.885
e) Justitiehuzen	9.745.966	-9.844.223	0
f) FCUD, FIM, jeugdbescherming, ...	-100.650.737	-57.875.957	-15.854
g) Nominale bedragen	-4.553.362	4.526.332	0
h) Wijziging voorgedij-entiteit	0	82.834.684	-82.834.684
i) Ziekenhuisinfrastructuur	-37.311.485	32.506.654	5.853.161
Totaal overgangsbetrag begrotingsaanpassing 2017	-153.484.945	156.052.240	35.737.649

4. Bijdrage in de sanering van de financiën van Entiteit I en de vergrijzingskost

4.1 Bijdrage in de sanering van de financiën van Entiteit I

Aan de deelgebieden wordt naar aanleiding van de zesde staatshervorming een bijdrage gevraagd in de sanering van de financiën van Entiteit I. Het opzet van de bedoelde bijdrage was om de financiën van de gezamenlijke overheid tegen 2016 in evenwicht te brengen.

Met betrekking tot de bijdrage van de deelgebieden in de sanering van de gezamenlijke overheid zijn verschillende artikelen en mechanismen van toepassing. Vooreerst worden voor de deelgebieden bepaalde nominaal in de BFW opgenomen bedragen in mindering gebracht van de overdrachten voor het begrotingsjaar 2014 (artikel 81quinquies). Vervolgens wordt een recurrente saneringsbijdrage ingevoerd. De bijdrage werd in 2015 afgehouden van de vertrekbasis die vervolgens jaarlijks wordt beïnvloed door diverse economische parameters. De basis werd in 2016 voor een zelfde bedrag bijkomend verminderd.

Voor de Gewesten is de saneringsbijdrage verwerkt in de dotatie 'Werk' (artikel 35nonies, §1, 4°). De vertrekbasis voorziet een inhouding van 831.348.000 euro voor 2015 als bijdrage van de Gewesten in de sanering van de overheidsfinanciën. Eenzelfde bedrag wordt in 2016 bijkomend ingehouden op de dotatie die vervolgens het nieuwe uitgangspunt vormt voor de berekeningen van de dotaties vanaf 2017.

Voor de Vlaamse en Franse Gemeenschap gebeurt de inhouding in het kader van de saneringsbijdrage op de PB-dotatie (artikel 47/2, §1, 3°). Ook hier wordt op de vertrekbasis voor het begrotingsjaar 2015 een bedrag van 356.292.000 euro ingehouden. Net zoals voor de Gewesten wordt in 2016 eenzelfde bedrag bijkomend afgetrokken van de basisdotatie die vervolgens het nieuwe uitgangspunt vormt voor de berekeningen van de dotaties vanaf 2017.

Voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie worden de inhoudingen aan de basis geregeld in artikel 65, §6 van de BFW. De recurrente inhoudingen voor de GGC bedragen 10.200.000 euro in 2015 en bijkomend eenzelfde bedrag in 2016.

Om de impact van de saneringsbijdrage te kwantificeren, worden twee parallele berekeningen gemaakt: één met toepassing van de saneringsbijdrage en één waarbij abstractie gemaakt wordt van de saneringsbijdrage. De saneringsbijdrage wordt

bekomen door het resultaat van beide simulaties met elkaar te vergelijken. Tabel 38 toont de impact van de saneringsbijdrage op de ontvangsten van de Gewesten en de Gemeenschappen tot en met 2019. In deze simulatie werd ook rekening gehouden met het effect van de saneringsbijdrage op het solidariteitsmechanisme.

Tabel 38. Saneringsbijdrage G&G (duizend euro)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vlaams Gewest	-104.835	-526.933	-1.073.626	-1.105.812	-1.132.774	-1.161.535
Waals Gewest	-53.325	-265.743	-538.431	-553.364	-566.869	-581.326
Brussels Gewest	-17.728	-86.243	-175.762	-182.092	-188.118	-194.269
Vlaamse Gemeenschap	-46.332	-232.763	-473.925	-488.211	-500.114	-512.812
Franse Gemeenschap	-25.260	-123.529	-248.948	-255.525	-261.756	-268.402
GGC	-2.067	-10.200	-20.704	-21.331	-21.884	-22.473
Totaal	-249.547	-1.245.412	-2.531.396	-2.606.335	-2.671.515	-2.740.817

Ook de Duitstalige Gemeenschap draagt na de zesde staatshervorming een saneringsbijdrage. De bedoelde inhouding wordt geregeld via artikel 58nonies van de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap. Op basis van ramingen die de FOD Budget- en Beheerscontrole heeft gemaakt, bedraagt de bijdrage per jaar:

Tabel 39. Saneringsbijdrage Duitstalige Gemeenschap (duizend euro)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Duitstalige Gemeenschap	-453	-2.160	-4.391	-4.510	-4.650	-4.788

Bron: FOD Budget- en Beheerscontrole, oktober 2016

4.2 Bijdrage in de vergrijzingskost

Bovenop de saneringsbijdrage werd naar aanleiding van de zesde staatshervorming aan de deelgebieden ook een bijdrage gevraagd om het hoofd te kunnen bieden aan de toekomstige toename van de vergrijzingskosten. Het opzet is dat de bedoelde deelgebieden tegen 2030 een jaarlijkse inspanning leveren van 0,23% BBP. Die doelstelling wordt bereikt door vanaf 2017 de koppeling aan de BBP-groei van bepaalde dotaties (verder) te reduceren.

Voor de Gewesten wordt een beperktere groei toegepast (indien bepaalde voorwaarden zijn vervuld) op de restdotatie (artikel 35octies; zie paragraaf 1.5), de dotatie werk (artikel 35nonies; zie paragraaf 1.4.2) en de dotatie fiscale uitgaven (artikel 35decies; zie paragraaf 1.4.2). Voor de dotaties werk en fiscale uitgaven wordt in het begrotingsjaar 2016 slechts 75% van de groei in rekening genomen. Vanaf het begrotingsjaar 2017 wordt de koppeling aan de BBP-groei naar 55% gereduceerd op het gedeelte van de groei dat kleiner of gelijk is aan 2,25%. Op het gedeelte erboven wordt de volle honderd procent in rekening gebracht. Voor de restdotatie wordt de koppeling ten belope van 100% vanaf begrotingsjaar 2017 teruggebracht naar 55% van de BBP-groei op het gedeelte van de groei dat kleiner of gelijk is aan 2,25%. Op het gedeelte erboven wordt ook hier de volle honderd procent in rekening gebracht.

Voor de Gemeenschappen gaat het om de PB-dotatie (artikel 47/2; zie paragraaf 2.2), de dotatie ouderenzorg (artikel 47/7; zie paragraaf 2.3.2), de dotatie gezondheidszorg

(artikel 47/8; zie paragraaf 2.3.2) en de dotatie ziekenhuisinfrastructuur (artikel 47/9; zie paragraaf 2.3.2). In 2016 wordt voor de PB-dotatie 75% van de BBP-groei in aanmerking genomen, voor de dotaties ouderenzorg en gezondheidszorg telkens 82,5% en voor de dotatie ziekenhuizen 100%. Vanaf 2017 wordt er voor de dotaties ouderenzorg, gezondheidszorgen en ziekenhuizen 65% van het gedeelte van de BBP-groei tot 2,25% in rekening genomen, en voor het gedeelte erboven 100%. Voor de PB-dotatie is dit 55% van het gedeelte van de BBP-groei tot 2,25% en eveneens 100% op het gedeelte erboven. Voor de Duitstalige Gemeenschap gelden dezelfde regels met uitzondering van de PB-dotatie.

De dotatie voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (artikel 65) wordt in 2016 aan 82,5% van de BBP-groei gekoppeld. Vanaf 2017 is dit 65% van het gedeelte van de BBP-groei tot 2,25% en 100% op het gedeelte erboven.

Om de impact van de bijdrage in de vergrijzingskost te kwantificeren, worden twee parallelle berekeningen gemaakt: één met toepassing van de gereduceerde koppelingspercentages vanaf 2017 en één zonder toepassing van de gereduceerde koppelingspercentages vanaf 2017 (maar wel met toepassing van de koppelingspercentages van het begrotingsjaar 2016). De bijdrage in de vergrijzingskost wordt bekomen door het resultaat van beide simulaties met elkaar te vergelijken. Tabel 40 toont de impact van de bedoelde bijdrage op de ontvangsten van de Gewesten en de Gemeenschappen tot en met 2019.

Tabel 40. Bijdrage G&G in vergrijzingskost (duizend euro)

	2017	2018	2019
Vlaams Gewest	-9.349	-19.873	-30.978
Waals Gewest	-5.255	-11.173	-17.422
Brussels Gewest	-1.311	-2.786	-4.343
Vlaamse Gemeenschap	-19.911	-43.146	-69.217
Franse Gemeenschap	-10.325	-22.287	-35.552
GGC	-1.020	-2.258	-3.719
Totaal	-47.171	-101.523	-161.231

5. Bijkomende financiering BHG

In een eerste fase werd het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanaf 2012 – in uitvoering van het Vlinderakkoord van oktober 2011 - via een vijftal bijkomende dotaties geherfinancierd.

Vooreerst worden de gewesten op basis van artikel 63 van de BFW vanaf 1 januari 2014 vergoed voor de derving van de gewestbelasting als gevolg van de niet-inning van de (opcentiemen op) onroerende voorheffing op staatseigendommen die vrijgesteld zijn van onroerende voorheffing. Het compensatiepercentage⁶⁸ bedraagt 100% (in plaats van voordien 72% voor de gemeenten) en neemt de laatst beschikbare gemeentelijke opcentiemen als referentie. Specifiek voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd in de bijzondere wet van 19 juli 2012 houdende een correcte financiering van de Brusselse Instellingen bepaald dat totdat de voorziene compensatie in werking zou treden (ten laatste op 1 januari 2016), het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een forfaitaire dotatie zou

⁶⁸ De internationale instellingen moeten geen onroerende voorheffing betalen. De gemeenten lopen op die manier inkomsten mis en werden/worden hiervoor gecompenseerd. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn het niet de gemeenten maar is het Gewest dat die compensatie krijgt.

ontvangen gelijk aan 24 miljoen euro in 2012, 24 miljoen euro in 2013, 25 miljoen euro in 2014 en 25 miljoen euro in 2015.

Vervolgens heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een zogenaamde mobiliteitsdotatie gekregen, gelijk aan 45 miljoen in 2012, 75 miljoen in 2013, 105 miljoen in 2014 en 135 miljoen in 2015 ⁶⁹. Vanaf 2016 is die dotatie gekoppeld aan de inflatie en 50% van de economische groei. Voor de financiering van de uitgaven voor veiligheid en van de hoofdstedelijke functies ontvangt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanaf 2012 bijkomend 55 miljoen euro. De bijkomende dotatie voor de taalpremies bedraagt 25 miljoen euro in 2012 en wordt vanaf 2013 geïnfleteerd. Ook zal de bijzondere COCOF/VGC-dotatie (art. 65bis van de BFW) tegen 2015 geleidelijk aan met 40 miljoen opgetrokken worden. De bijzondere COCOF/VGC-dotatie wordt jaarlijks aangepast aan de inflatie en aan de evolutie van het BBP.

Tabel 41. Herfinanciering BHG (duizend euro)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Compensatie Dodehand (art. 63)	24.000	24.000	25.000	25.000		
Mobiliteitsdotatie, vanaf 2016 geïnfleteerd & 50% BBP (art. 64bis)	45.000	75.000	105.000	135.000	138.485	142.383
Veiligheid & hoofdstedelijke functie (art. 64ter)	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000
Pendelaars (art. 64quater)			32.000	48.000	49.000	44.000
VG			20.210	30.204	30.757	27.604
WG			11.790	17.796	18.243	16.396
Internationale ambtenaren (art. 64quinquies)			117.000	175.000	178.132	165.537
Taalpremies, geïnfleteerd	25.000	25.278	25.363	25.505	26.008	26.554
Aanpassing dotatie voor COCOF en VGC (art. 65ter) (3)	10.000	20.131	30.402	41.000	42.309	43.803
Totaal	159.000	199.409	389.765	504.505	488.935	477.277

In een tweede fase voorziet de zesde staatshervorming vanaf 2014 een bijkomende transfer ten gunste van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest m.b.t. de pendelbewegingen (artikel 64quater). De pendeldotatie bedraagt 32 miljoen in 2014, 48 miljoen in 2015, 49 miljoen in 2016 ⁷⁰ en 44 miljoen vanaf 2017 (nominaal constant). De pendeldotatie wordt gedragen door het Vlaams Gewest en het Waals Gewest a rato van hun aandeel in de nettostroom van pendelaars naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aandeel van het Vlaamse Gewest in de nettostroom pendelaars naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt in 2017 op 62,74% geraamd. Dit komt neer op 27.604 duizend euro.

De financiering "internationale ambtenaren" moet geleidelijk aan en lineair compenseren wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan gewestelijke belastinginkomsten derft als

⁶⁹ Die bedragen komen bovenop de zogenaamde Beliris dotatie die op 125 miljoen wordt geconsolideerd. Beliris is de Samenwerkingscommissie van de Belgische Regering met de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. De commissie is opgericht op 12 januari 1989 op grond van artikel 43 van de Bijzondere Wet op de Brusselse Instellingen. De commissie bestaat uit evenveel federale als Brusselse ministers. Daarnaast is taalpariteit geboden. De commissie krijgt van de Federale overheid een budget voor (infrastructurele) verbeteringsinitiatieven in Brussel. De FOD Mobiliteit & Vervoer staat in voor de uitvoering van de geplande werken. Zie ook <http://www.beliris.be/nl/beliriskort/hoe-werkt-beliris/>

⁷⁰ Oorspronkelijk voorzag het Vlinderakkoord van oktober 2011 volgende pendeldotatie: 13 miljoen in 2013, 28 miljoen in 2014 en 44 miljoen vanaf 2015. De 13 miljoen die het BHG in 2013 is misgelopen door de latere start van de nieuwe BFW, werd in de jaren 2014-2016 ingehaald met respectievelijk +4 miljoen, +4 miljoen en + 5 miljoen in die respectievelijke jaren.

gevolg van de aanwezigheid van de ambtenaren van de internationale instellingen (buiten wat men in de twee andere gewesten vaststelt). Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal in het vierde jaar van de staatshervorming een bedrag van 159 miljoen ⁷¹ van de federale overheid ontvangen. In tegenstelling tot wat bepaald is in het Vlinderakkoord worden de middelen i.v.m. de internationale ambtenaren na 2016 niet nominaal constant gehouden.

Tabel 42. Financiering internationale ambtenaren (duizend euro)

2014	2015	2016	2017 en volgende jaren
117.000	175.000	159.000 * (1 + CPI 2016) + 16.000	159.000 * (1 + CPI 2016) * (1 + CPI 2017)

6. Responsabilisering Gemeenschappen en Gewesten

6.1 Responsabiliseringsbijdrage pensioenen

De Vlaamse overheid was vóór de zesde staatshervorming al geresponsabiliseerd voor een belangrijk deel van zijn statutaire ambtenaren want voor de statutaire personeelsleden tewerkgesteld in een verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid ⁷² draagt de Vlaamse overheid al bij aan de zogenaamde pool der parastatalen (bijdragevoet gelijk aan 38% in 2017). Elke staatshervorming is in het verleden gepaard gegaan met niet alleen een overdracht van uitgavenbevoegdheden, maar ook van federaal personeel. De ontvangende Gewesten en Gemeenschappen kregen voor de overname van personeel een loonkostendotatie. Maar de financieringsruimte voor de pensioenen van die gewezen federale ambtenaren, alsook de bevoegdheid over de pensioenen van de ambtenaren werden niet overgedragen.

De G&G (inclusief de GGC en de FGC) moeten na de zesde staatshervorming een stijgende responsabiliseringsbijdrage voor de pensioenen van hun ambtenaren betalen via een inhouding op de dotaties. Voor de periode 2015-2020 zijn de bedragen gespecificeerd in artikel 65quinquies van de BFW.

Tabel 43. Responsabiliseringsbijdrage 2015-2020 (in euro)

	VG	FG	WG	BHG
2015	84.463.244	55.938.253	3.881.061	766.156
2016	93.781.301	62.109.209	4.309.074	850.541
2017	103.099.358	68.280.166	4.737.087	934.926
2018	112.417.416	74.451.122	5.165.101	1.019.310
2019	121.735.473	80.622.079	5.593.114	1.103.695
2020	131.053.530	86.793.035	6.021.127	1.188.080

⁷¹ Oorspronkelijk voorzag het Vlinderakkoord van oktober 2011 volgende dotatie: 48 miljoen in 2013, 101 miljoen in 2014 en 159 miljoen vanaf 2015. De 48 miljoen die het BHG in 2013 is misgelopen door de latere start van de nieuwe BFW, wordt in de jaren 2014-2016 ingehaald met telkens 16 miljoen extra in die jaren.

⁷² Eind 2014 waren er 26.439 personen tewerkgesteld bij de Vlaamse overheid (toepassingsgebied DVO) waarvan 7.621 statutaire personeelsleden (29%) bij instellingen met rechtspersoonlijkheid, 7.146 (27%) contractuelen en 11.672 (44%) statutairen binnen ministeries, IVA's zonder rechtspersoonlijkheid en strategische adviesraden. Begin 2016 waren er 26.316 statutaire personeelsleden tewerkgesteld bij de Vlaamse overheid waarvan 7.386 (28,1%) bij instellingen met rechtspersoonlijkheid, de totale bijdrage voor dat jaar bedroeg 99.235.246 euro. In 2017 stijgt dit bedrag tot 105.812.718 euro.

	DG	GGC	FGC
2015	881.347	30.292	142.186
2016	978.547	33.553	157.675
2017	1.075.746	36.814	173.164
2018	1.172.946	40.075	188.652
2019	1.270.145	43.336	204.141
2020	1.367.345	46.597	219.630

Vanaf het begrotingsjaar 2021 wordt de responsabiliseringsbijdrage per entiteit bepaald door een bijdragepercentage toe te passen op de weddemassa die door de betrokken entiteit ⁷³ in het voorgaande kalenderjaar werd betaald. Voor het begrotingsjaar 2021 is dat bijdragepercentage gelijk aan 30% van de RSZ-werkgeversbijdrage voor pensioenen (huidig percentage is 8,86% wat 2,658% zou geven als bijdragevoet voor de G&G). In 2022 wordt dat 40%, in 2023 50% om via lineaire verhoging 100% te bereiken in 2028. Vanaf 2028 is de bijdragevoet voor de G&G dus gelijk aan de RSZ-werkgeversbijdrage voor pensioenen.

De responsabiliseringsbijdragen worden jaarlijks ingehouden van de aan de betrokken entiteiten door de federale overheid te betalen dotaties.

6.2 Bijdrage klimaat

Elk Gewest krijgt een meerjarig traject van te behalen doelstellingen inzake het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in gebouwen uit de residentiële en tertiaire sectoren opgelegd. Die trajecten voor de periode 2015-2030 werden vastgelegd via de BFW maar kunnen mits akkoord van de Gewesten en op basis van een voorstel van de Nationale Klimaatcommissie (NKC) via een in de Ministerraad overlegd KB worden gewijzigd. Tot op heden werden geen alternatieve trajecten ingediend. In principe gelden dus de in de BFW vastgelegde trajecten.

De meerjarige trajecten worden in principe voor een periode van 4 jaar vastgelegd met als uitzondering de eerste meerjarige trajecten die gelden van 1 januari 2015 tot 31 december 2020.

Tabel 44. Broeikasgasemissiereducerende doelstellingen in de gebouwen van de residentiële en tertiaire sector (in kiloton CO₂)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
VG	14.206	14.081	13.956	13.830	13.705	13.580	13.339	13.098
WG	7.119	7.089	7.059	7.029	6.999	6.969	6.845	6.722
BHG	2.325	2.317	2.309	2.301	2.293	2.285	2.244	2.204

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
VG	12.858	12.617	12.376	12.136	11.895	11.655	11.414	11.173
WG	6.598	6.475	6.351	6.228	6.104	5.981	5.857	5.734
BHG	2.163	2.123	2.082	2.042	2.001	1.961	1.920	1.880

⁷³ Entiteit = Diensten Vlaamse overheid (Vlaamse ministeries inclusief Diensten met Afzonderlijk Beheer (DAB's)), Vlaams Parlement en onderwijzend personeel. Dus exclusief Extern Verzelfstandigde Agentschappen (EVA's) en Vlaamse Openbare Instellingen met rechtspersoonlijkheid (VOI's rp) want die betalen een bijdrage aan de pool der parastatelen.

Vanaf 2016 speelt een bonus/malus systeem waarbij de door de Gewesten te ontvangen (en door federale overheid te betalen) boni maximaal de federale opbrengst kan zijn uit de veiling van de emissierechten in het begrotingsjaar waarin het verschil zich voordeed.

Indien een Gewest meer reduceert dan opgelegd in het traject, ontvangt dat Gewest een bonus gelijk aan de extra bespaarde hoeveelheid CO₂ vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs van een emissierecht. Die bonus wordt gefinancierd op conto van het federale aandeel in de opbrengsten van de veiling van de emissierechten. Indien de berekende boni die bovengrens overschrijden, wordt het bedrag pondspondsgewijs verdeeld onder de Gewesten.

Indien een Gewest minder reduceert dan voorzien, ondergaat de PB-dotatie een malus, gelijk aan de te veel uitgestoten CO₂ vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs van een emissierecht. De door een Gewest (aan de federale overheid) te betalen malus kan maximaal 50% van de gewestelijke veilingopbrengsten in het jaar van de overschrijding van de doelstelling zijn.

De ontvangen bedragen moeten opnieuw worden geïnvesteerd in maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen verminderen, zoniet zijn de bedragen niet verschuldigd. Ook de federale overheid moet dus de middelen die ze ontvangt uit de financiële malus investeren in reductie van de broeikasgassen.

Een samenwerkingsakkoord moet de verdeling tussen de Gewesten en de federale overheid van de opbrengsten van de te veilen emissierechten vastleggen. Bij ontstentenis van samenwerkingsakkoord voorziet de BFW een terugvalpositie van pondspondsgewijze verdeling tussen de Gewesten. Een ontwerp van samenwerkingsakkoord betreffende de lastenverdeling van de Europese doelstellingen van het energie-klimaatpakket 2020 werd goedgekeurd op het Overlegcomité van 26 oktober 2016 en dateert van 20 januari 2017⁷⁴.

Conform artikel 47 treedt het samenwerkingsakkoord pas in werking wanneer het door de verschillende parlementen is goedgekeurd, hetgeen tot op heden nog niet gebeurd is. Op 6 december 2016 werd aan de Gewesten een totaalbedrag van 400.763.905,75 euro overgemaakt volgens de verdeelsleutel in het samenwerkingsakkoord, voor de ontvangsten tot en met oktober 2016. Conform de bepalingen van het samenwerkingsakkoord bedroeg het aandeel van de Vlaamse Gemeenschap hierin 53% van een eerste schijf van 326 miljoen euro en 52,76% van de daaropvolgende veilinginkomsten. In totaal kwam dit neer op ongeveer 235 miljoen euro.

Tabel 45. Aandeel in de opbrengsten van de veiling van emissierechten in de periode 2013 tot en met 2020

	<=326 miljoen	vanaf 326 miljoen
Vlaams Gewest	53%	52,76%
Waals Gewest	30%	30,65%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7%	7,54%
Federale Staat	10%	9,05%

De ESR-aanrekening van de inkomsten uit veiling van emissierechten oogt bijzonder: zolang de hoeveelheid ingeleverde rechten groter is dan de hoeveelheid geveilde rechten

⁷⁴ Samenwerkingsakkoord van 20 januari 2017 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

kunnen de inkomsten 100% aangerekend worden. Rechten die na 30/4 van jaar T worden geveild, worden geacht ingeleverd te zijn in jaar X+1.

Bemerk ten slotte dat dit artikel met betrekking tot klimaatresponsabilisering voorwerp zal uitmaken van een wetgevingsevaluatie in de loop van het jaar 2020 en dus voor verandering vatbaar is.

7. Federale operatoren

In voorgaande hoofdstukken werd beschreven en toegelicht hoe de BFW specifieke inhoudingen op de gewest- en gemeenschapsdotaties voorziet in het kader van:

- de afwikkeling van het encours op het grootstedenbeleid door de federale overheid;
- de financiering van de kosten van het administratief beheer van de gezinsbijslag;
- de uitgaven voor de geïsoleerde geriatriediensten;
- de vergoeding voor de inbreng in de maximumfactuur door de federale overheid;
- de uitgaven voor gespecialiseerde geïsoleerde diensten voor revalidatie en behandeling,
- de financiering door de federale overheid van de investeringen in ziekenhuisinfrastructuur;
- de sanering van de overheidsfinanciën;
- de financiering van de vergrijzingskost
- de responsabiliseringsbijdrage.

Naast de supra beschreven inhoudingen die rechtstreeks in de BFW werden opgenomen, behartigen de federale openbare instellingen van sociale zekerheid in naam en voor rekening van de Gewesten en Gemeenschappen de administratieve dienst van de uitvoering van de respectievelijke bevoegdheden. De kostprijs van de bedoelde administratieve dienst wordt eveneens ingehouden op de gewest- en gemeenschapsdotaties. Die inhoudingen maken het voorwerp uit van het Horizontaal Protocol van 17 december 2014 gesloten tussen de overheden van dit land en de federale openbare instellingen van sociale zekerheid (Belgisch Staatsblad 31 december 2014).

In deze bijdrage wordt niet verder ingegaan op de bespreking van het Horizontaal Protocol.

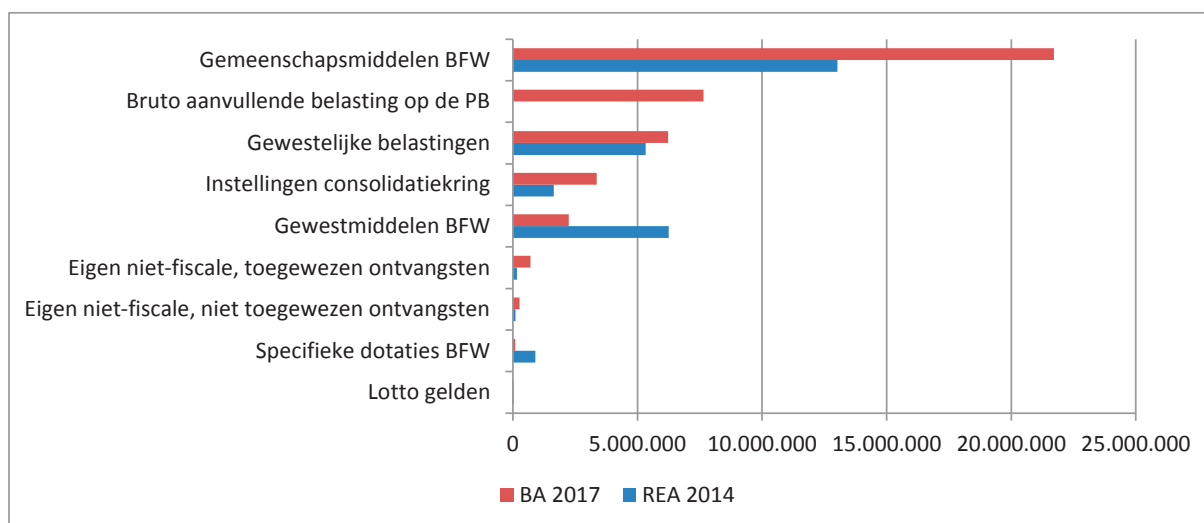
8. Overzicht van de begroting Vlaamse Gemeenschap anno 2017

In tabellen 46 en 51 tonen we de impact van de zesde staatshervorming op de ontvangsten en de uitgaven. De tabellen en grafieken vergelijken de uitvoeringscijfers van het begrotingsjaar 2014 met de begrotingscijfers van het begrotingsjaar 2017. De tussenliggende tabellen 47 tot en met 50 schetsen het beeld van de middelenbegroting 2017 bij de begrotingsaanpassing.

Langs ontvangstenzijde springt de toegenomen fiscale autonomie in het oog. In 2014 vertegenwoordigden de gewestelijke belastingen 19,4% van de ontvangsten. In 2017 stijgt dat percentage door naar 32,8% (14,7% voor de gewestelijke belastingen en 18,1% voor de bruto aanvullende belasting op de personenbelasting).

Tabel 46. Grote rubrieken van de ESR ontvangsten voor en na de zesde staatshervorming (duizend euro)

	REA 2014	BA 2017
Bruto aanvullende belasting op de PB	-	7.655.952
Gewestmiddelen BFW	6.255.257	2.242.214
Gemeenschapsmiddelen BFW	13.019.526	21.716.378
Specifieke dotaties BFW	904.159	87.091
Gewestelijke belastingen	5.327.181	6.230.767
Eigen niet-fiscale, toegewezen ontvangsten	159.366	708.175
Eigen niet-fiscale, niet toegewezen ontvangsten	108.478	271.257
Lotto gelden	33.754	29.999
Instellingen consolidatiekring	1.640.840	3.359.528
TOTAAL	27.448.561	42.301.361

Tabel 47. Gewestelijke belastingen (duizend euro)

	REA 2016	BA 2017
Spelen en weddenschappen	38.383	42.331
Automatische ontspanningstoestellen	23.180	28.404
Openingsbelasting	75	0
Verkooprecht en verdeelrecht	2.129.664	2.331.135
Recht op hypotheekvestiging	167.831	177.141
Schenkbelasting	378.744	413.855
Erfbelasting excl. Fiscale regularisaties	1.334.503	1.357.286
Erfbelasting fiscale regularisaties		25.000
Onroerende voorheffing (Vlabel)	104.920	108.953
Verkeersbelasting (Vlabel)	1.049.419	1.086.370
Belasting op de inverkeerstelling (Vlabel)	224.650	231.306
Eurovignet (Fed)	13.823	2.332
Eurovignet (Vlabel)	-5.052	
Kilometerheffing	312.762	426.654
Totaal	5.772.902	6.230.767

Tabel 48. Volledig parameteroverzicht

Begrotingsjaar	BA 2017		2018	2019
	2016 definitief	2017 aangepast		
Parameters				
Inflatie (CPI)	1,97%	2,10%	1,60%	1,70%
Economische groei (BBP)	1,20%	1,40%	1,50%	1,50%
Personenbelasting (federaal gedeelte)				
Aanslagjaar	2015	2016	2017	2018
Vlaams Gewest	20.780.226	21.160.242	21.160.242	21.160.242
Waals Gewest (excl. Duitstaligen)	9.070.141	9.182.684	9.182.684	9.182.684
Brussels H. Gewest	2.655.628	2.721.628	2.721.628	2.721.628
Duitstaligen	140.435	142.849	142.849	142.849
Fiscale capaciteit (FC)				
Aanslagjaar	2015	2016	2017	2018
Vlaams Gewest	63,65%	63,72%	63,72%	63,72%
Waals Gewest (excl. Duitstaligen)	27,78%	27,65%	27,65%	27,65%
Brussels H. Gewest	8,13%	8,20%	8,20%	8,20%
Duitstaligen	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%
Verdeelsleutel onderwijs (LLN)				
Toestand	realisatie	raming	raming	raming
Vlaamse Gemeenschap	56,68%	56,71%	56,79%	56,90%
Franse Gemeenschap	43,32%	43,29%	43,21%	43,10%
Inwoners				
Referentietijdstip	01/01/2016	01/01/2017	01/01/2018	01/01/2019
Teldatum	01/01/2016	raming	raming	raming
Vlaanderen	6.477.804	6.524.663	6.565.484	6.589.675
Wallonië (excl. Duitst.)	3.525.571	3.551.176	3.573.168	3.584.380
Brussel	1.187.890	1.206.032	1.221.225	1.229.035
Duitstaligen	76.645	77.395	77.976	78.058
Min 18 jarigen (excl. Duitst.) (DENAT)				
Referentietijdstip	30/06/2015	30/06/2016	30/06/2017	30/06/2018
Teldatum	01/02/2017	01/02/2017	raming	raming
Nederlandstalig	1.253.245	1.260.078	1.269.252	1.277.686
Franstalig	741.602	741.566	744.980	746.856
Brussel	269.853	273.297	277.567	281.156
Denataliteitscoëfficiënt	105,9747%	106,2189%	106,8321%	107,2584%
Verdeelsleutel Plantentuin				
Toestand	01/01/2014	01/01/2014	01/01/2014	01/01/2014
Vlaamse Gemeenschap	79,87013%	79,87013%	79,87013%	79,87013%
Franse Gemeenschap	20,12987%	20,12987%	20,12987%	20,12987%
Pendelaars naar BHG				
Vlaams Gewest	62,769%	62,735%	62,847%	62,862%
Waals Gewest	37,231%	37,265%	37,153%	37,138%
Belasting Staat				
Aanslagjaar	2016	2017		
Mededeling FOD Financiën	03/03/2017	03/03/2017		
Vlaams Gewest	29.613.565	29.536.400		
Waals Gewest	12.937.838	12.895.968		
Brussels H. Gewest	3.707.985	3.728.608		
Belasting Staat				
Aanslagjaar			2018	2019
Raming Departement Financiën en Begroting			raming	raming
Vlaams Gewest			30.787.828	30.995.747
Waals Gewest			13.442.357	13.523.031
Brussels H. Gewest			3.886.586	3.923.783
0 t.e.m. 18-jarigen				
Referentietijdstip	01/01/2016	01/01/2017	01/01/2018	01/01/2019
Teldatum	01/01/2016	raming	raming	raming
Vlaamse Gemeenschap	1.328.368	1.337.769	1.347.557	1.354.528
Franse Gemeenschap	784.489	789.338	793.220	794.393
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	284.573	289.498	294.256	297.279
Duitstalige Gemeenschap	15.665	15.721	15.772	15.738
+80-jarigen				
Referentietijdstip	01/01/2016	01/01/2017	01/01/2018	01/01/2019
Teldatum	01/01/2016	raming	raming	raming
Vlaamse Gemeenschap	336.284	343.155	349.565	356.690

Begrotingsjaar
Franse Gemeenschap
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Duitstalige Gemeenschap
Fiscale uitgaven AJ 2015
Mededeling FOD Financiën
Vlaams Gewest
Waals Gewest
Brussels H. Gewest

BA 2017		2018	2019
2016 definitief	2017 aangepast		
164.667	164.525	164.600	164.847
45.090	44.802	44.513	44.089
3.484	3.645	3.757	3.848
	03/03/2017		
	1.790.368		
	788.086		
	148.932		

Tabel 49. Bruto aanvullende belasting op de PB en Toegewezen Gedeelte van de PB en de BTW (duizend euro)

art BFW	2016 bij BA 2016	2016 bij BA 2017	2016 Afrekening bij BA 2017	BA 2017 incl afrek 2016 geaggregeerd	BA 2017 incl afrek 2016 geïntegreerd
	(a)	(b)	(c) = (b) - (a)	(d)	(e)
titel III/1, art 5/1 en 5/2	7.520.131	7.520.131	0	7.655.952	7.655.952
titel IV, hfdst II, afd 4	2.798.154	2.684.008	-114.146	2.765.304	2.651.158
35octies	454.552	457.139	2.586	471.677	474.263
35nonies	1.149.118	1.155.162	6.044	1.189.792	1.195.837
35decies	1.194.483	1.071.707	-122.777	1.103.835	981.058
titel VII, art 54, §1					
titel V, art 48	0	0	0	0	0
titel V/1, art 48/1, §2	-363.517	-320.879	42.638	-320.879	-278.241
titel VIII, art 64quater	-30.757	-30.757	0	-27.604	-27.604
65quinquies	-93.781	-93.781	0	-103.099	-103.099
	9.830.229	9.758.721	-71.508	9.969.674	9.898.166
	9.830.229	9.758.721	-71.508	9.898.166	9.898.166
titel IV hfdst III afd 2 art 40quinquies	8.711.800	8.778.588	66.788	9.103.381	9.170.169
titel X art 81quinquies, §2	-1.222	-1.229	-7	-1.255	-1.261
titel IV hfdst III afd 3, art 47/2	5.060.527	5.078.685	18.159	5.231.777	5.249.936
titel IV/1	6.801.535	6.844.341	42.806	7.084.710	7.127.516
47/5	3.651.787	3.676.062	24.275	3.785.345	3.809.620
68quinquies, §§ 1 en 2	-	-	-	-	-
47/7	2.277.252	2.290.690	13.437	2.395.645	2.409.082
47/7, §3, tweede lid					
68quinquies, §3	-	-	-	-	-

art BFW	2016 bij BA 2016	2016 bij BA 2017	2016 Afrekening bij BA 2017	BA 2017 incl afrek 2016 geaggregeerd	BA 2017 incl afrek 2016 geïntegreerd
	(a)	(b)	(c) = (b) - (a)	(d)	(e)
47/8	472.353	475.113	2.761	489.081	491.841
47/8, lid 2					
47/9	347.051	349.086	2.035	359.365	361.400
47/9, §4	-	-	-	-	-
47/10	53.092	53.390	298	55.275	55.573
47/11					
titel V/1, art 48/1, §1 en §4	136.952	153.485	16.533	153.485	170.018
65quinquies					
Subtotaal middelen Vlaamse Gemeenschap	20.709.592	20.853.871	144.279	21.572.098	21.716.378
Afrekening over het jaar t-1				144.279	
Totale middelen Vlaamse Gemeenschap	20.709.592	20.853.871	144.279	21.716.378	21.716.378

Vlaams Gewest + Vlaamse Gemeenschap	30.539.821	30.612.592	72.772	31.614.543	31.614.543
--	-------------------	-------------------	---------------	-------------------	-------------------

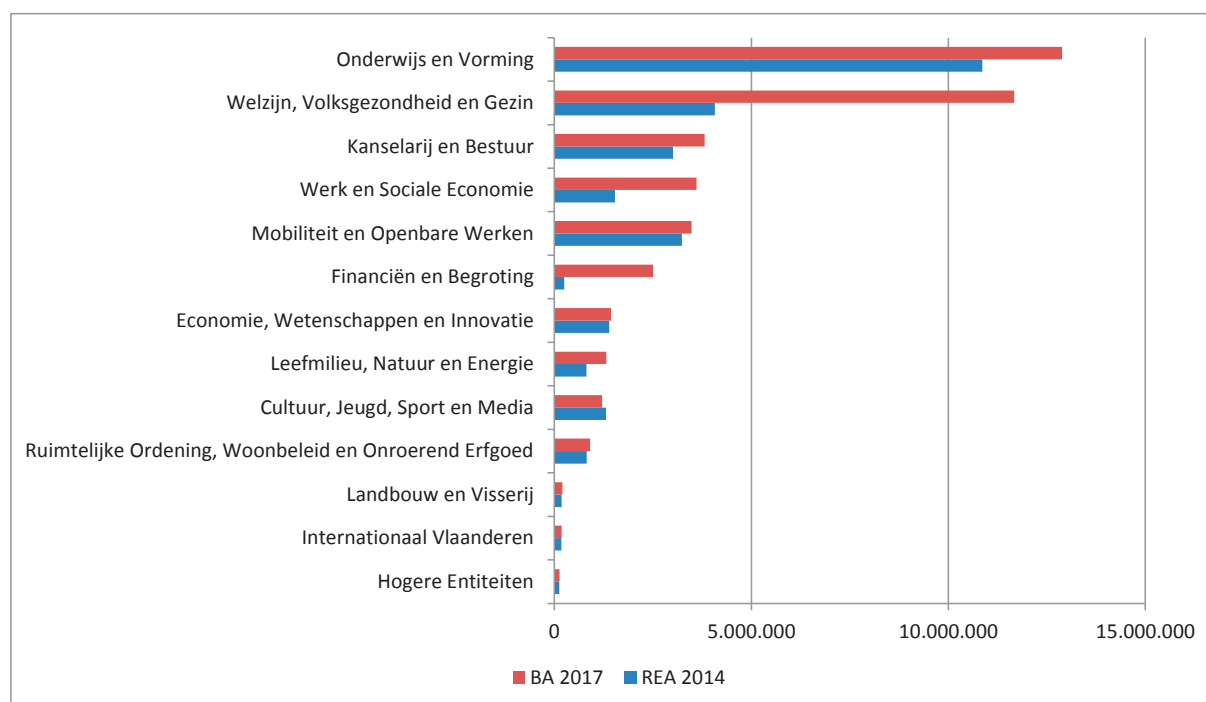
Tabel 50. Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (duizend euro)

art BFW	2016 bij BA 2016	2016 bij BA 2017	2016 Afrekening bij BA 2017	BA 2017 incl afrek 2016 geag- gregeerd	BA 2017 incl afrek 2016 geïnte- greerd
	(a)	(b)	(c) = (b) - (a)	(d)	(e)
titel IV hfdst III afd 3, art 35	-	-	-	-	-
titel VIII, art 62	37.420	37.630	210	38.420	38.631
titel IV hfdst III afd 4, art 47bis	-	-	-	-	-
titel VIII, art 68ter	15.021	15.105	84	15.423	15.507
titel VIII, art 62ter	6.806	6.845	38	7.086	7.124
titel VIII, art 68ter	24.416	24.553	137	25.069	25.206
titel VIII, art 63	637	637	0	623	623
	84.300	84.770	470	86.621	87.091
Afrekening over het jaar t-1				470	
	84.300	84.770	470	87.091	87.091

Langs uitgavenzijde nemen de betaalkredieten in absolute en in relatieve termen toe van de beleidsdomeinen die door de zesde staatshervorming sterk geïmpacteerd werden: (1) Financiën en Begroting, (2) Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en (3) Werk en Sociale Economie. De toename in absolute termen van de betaalkredieten van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming is niet gerelateerd aan de zesde staatshervorming. Laatstbedoelde toename in absolute termen resulteert in relatieve termen ook niet in een toename, maar in een afname.

Tabel 51. ESR betaalkredieten voor en na de zesde staatshervorming (duizend euro)

	REA 2014	BA 2017
Financiën en Begroting	246.429	2.505.025
Internationaal Vlaanderen	176.286	184.391
Economie, Wetenschappen en Innovatie	1.394.076	1.438.673
Onderwijs en Vorming	10.862.695	12.886.634
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	4.073.544	11.671.037
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.308.955	1.212.607
Werk en Sociale Economie	1.534.952	3.609.106
Landbouw en Visserij	183.942	200.587
Leefmilieu, Natuur en Energie	812.577	1.321.319
Mobiliteit en Openbare Werken	3.235.507	3.481.820
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed	820.670	904.854
Kanselarij en Bestuur	3.010.546	3.815.011
Hogere Entiteiten	126.051	129.615
Totaal	27.786.230	43.360.679

Bijlage. De rekening in 2018 van het definitief zetten van de parameters van de fiscale autonomie voor het Vlaams Gewest en van de overgangsbetragten voor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest

De invoering van de definitieve autonomiefactor vanaf 2018, en van daarmee gerelateerde parameters inzake de fiscale autonomie, heeft een aantal budgettaire consequenties.

B.1. Vanaf begrotingsjaar 2018 (en AJ 2018) wordt het nieuwe percentage van de autonomiefactor toegepast op de Belasting Staat

De toepassing van de nieuwe autonomiefactor van 24,957% (met het bijhorend opcentimentarief) op de geraamde Belasting Staat voor het VG in het begrotingsjaar (aanslagjaar) 2018, resulteert in vergelijking met de huidige autonomiefactor van 25,99% in een minontvangst van 316,4 miljoen euro wanneer we uitgaan van een zelfde inningsgraad zoals die bij de begrotingsaanpassing 2017 voor AJ 2015 (toestand per einde januari 2017). De minderontvangst van 316,4 miljoen euro betreft een raming op kasbasis en niet op basis van getransactionaliseerde kas.

Tabel 52. Indicatieve raming Belasting Staat in 2018: effect van lagere autonomiefactor op opcentiemen VG (duizend euro)

Belasting Staat AJ 2018 VG	AF voorlopig	AF definitief	delta AF	delta bruto-opcentiemen (100%)
30.787.828	25,990%	24,957%	-1,033%	-318.038
Belasting Staat AJ 2018 VG	AF voorlopig	AF definitief	delta AF	delta bruto-opcentiemen (99,48%)
30.787.828	25,990%	24,957%	-1,033%	-316.384

B.2 Een eenmalig effect in 2018 is de verrekening van het teveel (want de definitieve autonomiefactor ligt lager dan 25,99%) aan ontvangen opcentiemen in de periode 2015-2017

De Gewesten hebben voor begrotingsjaar 2015 recht op 11.364.426.315 euro (= teller van de autonomiefactor).

Eind 2016 waren, met betrekking tot het AJ 2015, volgende bedragen ten behoeve van de gewesten geïnd:

Tabel 53. Geïnde bruto-opcentiemen voor AJ 2015 per 31/12/2016 (duizend euro)

	Ontvangen opcentiemen	Gewestelijk aandeel
VG	7.585.812	64,095%
WG	3.313.347	27,995%
BHG	936.156	7,910%
Totaal	11.835.316	100,00%

Het gewestelijk aandeel in de feitelijk ontvangen opcentiemen wordt toegepast op de teller van de autonomiefactor om voor elk Gewest de finale opcentiemen met betrekking tot het AJ 2015 te berekenen. Dat geeft:

Tabel 54. Opdeling teller autonomiefactor in functie van ontvangen bruto-opcentiemen (duizend euro)

	Finale opcentiemen AJ 2015	Teveel ontvangen opcentiemen AJ 2015
VG	7.283.997	301.815
WG	3.181.520	131.827
BHG	898.910	37.247
Totaal	11.364.426	470.889

Op basis van die herrekening heeft het VG in 2015 301,815 miljoen te veel aan opcentiemen ontvangen. Dat bedrag wordt geëxtrapoleerd om de meerontvangsten met betrekking tot de begrotingsjaren 2016 en 2017 te ramen. Voor 2016 wordt het teveel aan ontvangen opcentiemen berekend als het verschil van AJ 2015 maal (1 + inflatie) maal (1 + reële economische groei), voor 2017 is het voor groei en inflatie geïndexeerde bedrag van 2016.

Tabel 55. Parameters

	2015	2016	2017	2018
CPI inflatie	0,56%	1,97%	2,10%	1,60%
BBP groei	1,40%	1,20%	1,40%	1,50%

Tabel 56. Afrekening definitieve autonomiefactor (duizend euro)

	2015	2016	2017	totaal
VG	301.815	311.454	322.447	935.716
WG	131.827	136.038	140.839	408.704
BHG	37.247	38.436	39.793	115.476
TOTAAL	470.889	485.928	503.078	1.459.895

Voor het VG komen we uit op een afrekening naar aanleiding van herziening van de autonomiefactor van 935,7 miljoen euro aan te veel ontvangen opcentiemen in de periode 2015-2017. Dat verschil zal in 2018 worden afgerekend op basis van de definitieve autonomiefactor.

Opmerking. Voor 2015 komt de afrekening neer op (zonder de autonomiefactor af te ronden) het verschil voor een Gewest van (25,99% minus de definitieve autonomiefactor) maal de ontvangsten van de Belasting Staat van AJ 2015 geïnd tot en met 31 december 2016 in het betrokken Gewest.

B.3 Dotatie fiscale uitgaven

De definitieve realisatiecijfers van de fiscale uitgaven voor het begrotingsjaar 2015 bedragen 2.727.386.689 euro (zie Tabel 7). Dat is 320.574.190 euro minder dan het bedrag dat in de BFW werd opgenomen (3.047.959.879 euro). De dotatie voor fiscale uitgaven (60%) wordt in 2017 al herzien (met terugwerkende kracht naar 2016).

Tabel 57. Basisraming dotatie fiscale uitgaven (euro)

BJ	Basisraming totale FU	% Dotatie	Aandeel in federale PB voor AJ = BJ - 1			Basisdotatie FU		
			VG	WG	BHG	VG	WG	BHG
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7) = (2)*(3)*(4)	(8) = (2)*(3)*(5)	(9) = (2)*(3)*(6)
2015	3.047.959.879	60%	63,383%	28,298%	8,319%	1.159.132.951	517.510.519	152.132.457
2016	3.135.976.731	60%	63,652%	28,213%	8,135%	1.197.674.045	530.854.125	153.057.868
2017	3.226.486.350	60%	63,721%	28,083%	8,196%	1.233.578.528	543.650.533	158.662.749
2018	3.305.154.541	60%	63,721%	28,083%	8,196%	1.263.655.640	556.905.821	162.531.264

2015 = ontvangen ; 2016 - 2018 = raming

Tabel 58. Geactualiseerde raming dotatie fiscale uitgaven (euro)

BJ	Geactualiseerde raming totale dotatie FU	% Dotatie	Aandeel in federale PB voor AJ = BJ - 1			Geactualiseerde dotatie FU		
			VG	WG	BHG	VG	WG	BHG
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7) = (2)*(3)*(4)	(8) = (2)*(3)*(5)	(9) = (2)*(3)*(6)
2015	2.727.385.689	60%	63,383%	28,298%	8,319%	1.037.219.238	463.080.500	136.131.676
2016	2.806.145.224	60%	63,652%	28,213%	8,135%	1.071.706.709	475.020.670	136.959.755
2017	2.887.135.346	60%	63,721%	28,083%	8,196%	1.103.834.879	486.471.195	141.975.133
2018	2.957.529.480	60%	63,721%	28,083%	8,196%	1.130.748.581	498.332.336	145.436.771

Tabel 59. Raming van teveel ontvangen dotatie fiscale uitgaven (euro)

BJ	Verschil tussen geactualiseerde dotatie FU en basisdotatie FU		
	VG	WG	BHG
2015	-121.913.713	-54.430.019	-16.000.781
2016	-125.967.336	-55.833.455	-16.098.113
2017	-129.743.649	-57.179.338	-16.687.615
2018	-132.907.059	-58.573.485	-17.094.493

In 2017 wordt de dotatie fiscale uitgaven van het VG geraamd op basis van de definitieve realisatiecijfers van de fiscale uitgaven voor het AJ 2015: 1.103,8 miljoen euro in plaats van 1.233,6 miljoen euro op basis van de initiële raming van de fiscale uitgaven voor het AJ 2015. De minderontvangst voor het Vlaams Gewest in 2017 bedraagt bijgevolg -129,7 miljoen euro. In de afrekening met betrekking tot 2016 wordt in 2017 eveneens de -126,0 miljoen van de in 2016 te veel ontvangen dotatie fiscale uitgaven gecorrigeerd.

In 2018 zal de resterende -121,9 miljoen van de in 2015 overschatte dotatie fiscale uitgaven worden gerecupereerd door de federale overheid. In 2018 zal bovendien de dotatie fiscale uitgaven standaard geraamd worden op basis van de geactualiseerde gegevens van fiscale uitgaven, wat een minderontvangst van 132,9 miljoen euro betekent ten opzichte van de basisraming.

B.4 Aanpassingen aan overgangsbedragen bij de begrotingsaanpassing 2017

De effectieve verdeelsleutel van de ontvangsten gewestelijke opcentiemen AJ 2015, de effectieve gewestelijke aandelen in de federale personenbelastingen en de effectieve overgedragen fiscale uitgaven hebben zoals gehanteerd bij de begrotingsaanpassing 2017 hun effect op de overgangsbedragen. Het overgangsbedrag voor Vlaanderen (gewest en gemeenschap) ligt op basis van die cijfers 55,0 miljoen lager dan de overgangsbedragen zoals gekend bij de begrotingsaanpassing 2016, wat inhoudt dat Vlaanderen minder moet betalen aan de federale overheid.

Bij de begrotingsaanpassing 2017 zijn de volgende aanpassingen aan het bedrag van het overgangsmechanisme aangebracht.

1. Correctie voor het VG in overgangsbedrag voor A + B - C maal (verdeelsleutel ontvangsten gewestelijke bruto-opcentiemen – PB-sleutel begrotingsjaar 2015).

Tabel 60. Correctie voor teller autonomiefactor (euro)

Correctie art. 33 (art 48/1, §2, lid 1, 6°)	A+B-C	Verdeelsleutel ontvangsten gewest opcentiemen	PB-sleutel VG	Bijdrage tot overgangsbedrag
Overgangsbedrag 2016	11.492.655.991	64,160%	63,383%	89.309.821
Huidig overgangsbedrag	11.364.426.315	63,948% ⁷⁵	63,383%	64.189.966
Vershil				-25.119.855

Positieve overgangsbedragen moeten door het gewest betaald worden aan de federale overheid. Het overgangsbedrag wordt voor deze component van het overgangsmechanisme minder positief. Een negatief verschil betekent dat het VG voor deze component minder moet betalen via het overgangsmechanisme.

2. Correctie voor het bedrag van de negatieve term: het bedrag bedoeld in art. 33bis in 2015 voor het VG minus (C maal PB-sleutel VG). De bedoelde correctie werd reeds doorgevoerd bij de begrotingsaanpassing 2016 op basis van de definitieve cijfers voor Art33(bis). Bijgevolg levert de correctie bij de begrotingsaanpassing 2017 geen verschil meer op.

Tabel 61. Correctie voor negatieve term (euro)

Correctie art 33bis (art 48/1, §2, lid 1, 7°)	NT art 33bis	Term C	PB- verdeelsleutel VG	Bijdrage tot overgangsbedrag
Overgangsbedrag 2016	2.988.431.469	4.455.310.224	63,383%	164.522.421
Huidig overgangsbedrag	2.988.431.469	4.455.310.224	63,383%	164.522.421

3. De wijziging van het basisbedrag voor fiscale uitgaven heeft ook gevolgen voor het bedrag van het overgangsmechanisme. In het overgangsbedrag spelen de

⁷⁵ = 7.613.907.316,13 / 11.906.436.300,15

teller van de autonomiefactor (die teller omvat 40% van de fiscale uitgaven) alsook de dotatie fiscale uitgaven (die 60% van de fiscale uitgaven omvat).

Tabel 62. Correctie voor fiscale uitgaven (60%) (euro)

60% dotatie (art. 48/1, §2, lid 1, 5°, a))	60% dotatie FU	Verdeelsleutel aandeel in federale PB	Effectieve uitgaven	Bijdrage tot overgangsbedrag
Overgangsbedrag 2016	1.828.775.927	63,840%	65,170%	-24.329.222
Huidig overgangsbedrag	1.636.431.414	63,652%	65,644%	-32.593.261
Verschil				-8.264.039

Negatieve overgangsbedragen betekenen dat het gewest voor deze component van het overgangsmechanisme moet ontvangen van de federale overheid. Het overgangsbedrag wordt hier negatiever. Een negatief verschil betekent dat het VG voor deze component meer zal ontvangen via het overgangsmechanisme.

Tabel 63. Correctie voor fiscale uitgaven (40%) (euro)

40% FU in opcentiemen (=B) (art. 48/1, §2, lid 1, 5°, b))	40% FU	PB- verdeelsleutel	effectieve uitgaven	bijdrage tot overgangsbedrag
Overgangsbedrag 2016	1.219.183.952	63,383%	65,170%	-21.786.880
Huidig overgangsbedrag	1.090.954.276	63,383%	65,644%	-24.667.565
Verschil				-2.880.684

Negatieve overgangsbedragen betekenen dat het gewest voor deze component van het overgangsmechanisme moet ontvangen van de federale overheid. Het overgangsbedrag wordt hier negatiever. Een negatief verschil betekent dat het VG voor deze component meer zal ontvangen via het overgangsmechanisme.

4. Los van het effect van de definitieve autonomiefactor heeft de effectieve verdeelsleutel federale PB voor het aanslagjaar 2015 ook een effect op het overgangsbedrag voor de ontvangsten uit de dotatie voor de bevoegdheid werk.

Tabel 64. Correctie voor dotatie werk (90%) (euro)

Dotatie werk (90%) (art. 48/1, §2, lid 1, 3°)	Dotatie werk (90%) exclusief saneringsbijdrage	Verdeelsleutel aandeel in federale PB	Effectieve uitgaven	Bijdrage tot overgangsbedrag
Overgangsbedrag 2016	3.403.225.931	63,840%	51,705%	412.969.367
Huidig overgangsbedrag	3.403.225.931	63,652%	51,705%	406.595.882
Verschil				-6.373.485

Positieve overgangsbedragen moeten door het gewest betaald worden aan de federale overheid. Het overgangsbedrag wordt voor deze component van het overgangsmechanisme minder positief. Een negatief verschil betekent dat het VG voor deze component minder moet betalen via het overgangsmechanisme.

Tabel 65. Correctie voor dotatie werk (10%) (euro)

Negatieve waarde dotatie werk (art. 48/1, §2, lid 1, 4°)	Negatieve waarde dotatie werk (10%)	Vaste sleutel	Bijdrage tot overgangsbedrag
Overgangsbedrag 2016	-456.795.737	52,430%	-239.498.005
Huidig overgangsbedrag	-456.795.737	52,430%	-239.498.005

De Gewesten krijgen hier (tijdelijk, voor de periode van het overgangsbedrag) terug omdat 10% van de bij de zesde staatshervorming overgehevelde dotatie werk toegevoegd is aan het overgangsmechanisme in plaats van aan de dotatie zelf. De bedoelde 10% wordt bijgevolg via het overgangsmechanisme verdeeld in plaats via de dotatie zelf. De wijziging aan dat overgangsbedrag is reeds doorgevoerd bij de begrotingsaanpassing 2016 op basis van de definitieve cijfers voor de initiële dotatie werk.

Tabel 66. Effectieve overgangsbedragen voor de Gewesten: toestand BA 2017 (maart 2017) exclusief afrekening over het jaar 2016 (euro)

	VG	WG	BHG
Correctie art 35 ter tem septies	-23.803.783	6.318.070	17.485.713
Correctie voor Participatiefonds, ...	6.133.699	20.967.236	-27.100.934
Correctie werk (art 35nonies)	406.595.882	-222.975.282	-183.620.599
Negatieve correctie werk (10%)	-239.498.005	-157.640.209	-59.657.523
Correctie dotatie fiscale uitgaven, art 35decies	-57.260.825	-17.677.508	74.938.333
Art 5/2,§1 (fiscale autonomie)	64.189.966	-22.526.644	-41.663.321
Art 33bis (negatieve term)	164.522.421	0	209.480.164
Art 48 (solidariteit)	0	-225.637.469	-91.456.952
Sociale bijdragen - overdracht gezinsbijslagen	0	192.017	-630.647
Totaal huidig overgangsbedrag bij BA 2017	320.879.354	-618.979.790	-102.225.767
Totaal overgangsbedrag bij federale BC 2016	363.519.729	-599.499.333	-124.753.421
Vershil 2017 / 2016	-42.640.375	-19.480.456	22.527.654

Een negatief verschil 2017 / 2016 betekent hier dat het Vlaams Gewest minder moet 'terugbetalen' aan de federale overheid. De nieuwe raming mildert voor het Vlaamse Gewest de terugbetaling met 42,6 miljoen euro. Dit bedrag bevat ook een eerder technische correctie met betrekking tot de bevoegdheden van artikel 35ter tot en met 35septies ten belope van -2.304 euro.

5. De effectieve verdeelsleutel federale PB voor het aanslagjaar 2015 heeft ten slotte ook nog een effect het overgangsmechanisme voor de Gemeenschap (in euro):

Tabel 67. Gevolg voor luik PB-dotatie in overgangsbedrag Vlaamse Gemeenschap (euro)

PB-dotatie Gemeenschap	Nieuwe PB-dotatie	Verdeelsleutel aandeel in federale PB AJ 2015	Oude PB-dotatie	PB- verdeel- sleutel VG	Bijdrage tot overgangsbedrag
Overgangsbedrag 2016	8.231.634.370	65,711%	6.619.471.910	65,329%	1.084.639.532
Huidig overgangsbedrag	8.231.634.370	65,561%	6.619.471.910	65,329%	1.072.308.452
Vershil					-12.331.079

Positieve overgangsbedragen moeten door de gemeenschap betaald worden aan de federale overheid. Het overgangsbedrag wordt voor deze component van het overgangsmechanisme minder positief. Een negatief verschil betekent dat de Vlaamse Gemeenschap voor deze component minder moet betalen via het overgangsmechanisme. De nieuwe raming mildert voor de Vlaamse Gemeenschap de terugbetaling met betrekking tot de PB-dotatie met 12,3 miljoen euro.

Tabel 68. Huidige raming van luik PB-dotatie in overgangsbedrag Vlaamse Gemeenschap (euro)

Gemeenschap (art. 48/1, §1, 1°)		PB & BTW
Overgangsbedrag 2016	(1)	-17.685.759
Huidig overgangsbedrag	(2)	-30.016.838
Delta overgangsbedrag	(3)=(2)-(1)	-12.331.079

Finaal is het luik PB-dotatie in het overgangsbedrag voor de Vlaamse Gemeenschap negatief (-30,0 miljoen bij de begrotingsaanpassing 2017 versus -17,7 miljoen bij de begrotingsaanpassing 2016). Een negatief overgangsbedrag komt neer op een grotere ontvangst voor de Vlaamse Gemeenschap. De Vlaamse Gemeenschap wordt hier gecompenseerd door de federale overheid omdat het aandeel van de Vlaamse Gemeenschap in de federale PB daalt van 65,711% bij de begrotingsaanpassing 2016 naar 65,561% bij de begrotingsaanpassing 2017.

Tabel 69. Effectieve overgangsbedragen voor de Gemeenschappen: toestand BA 2017 (maart 2017) exclusief afrekening over het jaar 2016 (euro)

	VG	FG	GGC
PB- en BTW-dotatie	-30.016.838	188.559.386	0
Gezinsbijslag	78.005.939	-49.686.342	-28.319.598
Ouderenzorg	-34.479.444	-6.729.294	41.208.739
Gezondheidszorg	-34.224.984	-28.239.000	99.845.885
Justitiehuzen	9.745.966	-9.844.223	0
FCUD, FIM, jeugdbescherming, ...	-100.650.737	-57.875.957	-15.854
Nominale bedragen	-4.553.362	4.526.332	0
Wijziging voorgedij-entiteit	0	82.834.684	-82.834.684
Ziekenhuisinfrastructuur	-37.311.485	32.506.654	5.853.161
Totaal huidig overgangsbedrag bij BA 2017	-153.484.945	156.052.240	35.737.649

	VG	FG	GGC
Totaal overgangsbedrag bij federale BC 2016	-136.952.026	139.330.710	35.903.378
Verschil 2017 / 2016	-16.532.919	16.721.529	-165.729

Het totale overgangsbedrag voor de Vlaamse Gemeenschap is negatief (-153,5 miljoen euro), wat neerkomt op een positieve bijdrage aan de ontvangsten van de Vlaamse Gemeenschap. De bedoelde positieve bijdrage compenseert de situatie die bestond voor de zesde staatshervorming. Bij de begrotingsaanpassing 2017 werd ook het overgangsbedrag voor de bevoegdheid ziekenhuisinfrastructuur bijgesteld met -4.201.839 euro. De bedoelde bijstelling was het gevolg van de aanpassingen van de inhoudingen op de dotatie ziekenhuisinfrastructuur die eind 2016 door de federale overheid doorgevoerd werden.

B.5 Prefiguratie van het budgettair effect in 2018 van de definitieve cijfers met betrekking tot AJ 2015

Er is de eenmalige terugbetaling aan de federale overheid van 935 miljoen euro naar aanleiding van de herziening van de autonomiefactor in de periode 2015-2017, de terugbetaling van 122 miljoen voor teveel ontvangen dotatie fiscale uitgaven in 2015 maar ook nog een afrekening van netto 55 miljoen voor de overgangsbedragen betaald of ontvangen in 2015. Dat geeft als totaal een terugstorting aan de federale kas in 2018 van 1,003 miljard.

Tabel 70. Samenvatting Afrekening in 2018 (euro)

Vlaams Gewest: opcentiemen	-935.715.711
Vlaams Gewest: fiscale uitgaven: afrekening m.b.t. 2015	-121.913.713
Vlaams Gewest: overgangsbedrag: afrekening m.b.t. 2015	42.640.375
Vlaamse Gemeenschap: overgangsbedrag: afrekening m.b.t. 2015	12.331.079
Totaal	-1.002.657.969

Naast de eenmalige terugbetaling / afrekening ad 1,003 miljard euro is er in (en vanaf) 2018 ook nog het recurrent budgettair effect van de herziening. Het totale recurrent effect kan in 2018 op -394,3 miljoen euro geraamd worden. Het recurrent effect met betrekking tot de definitieve autonomiefactor en de dotatie fiscale uitgaven bedragen voor het Vlaamse Gewest respectievelijk -316,4 en -132,9 miljoen euro. Beide effecten zullen in de jaren nadien in omvang toenemen omwille van de koppeling aan het BBP en de CPI. De effecten met betrekking tot het overgangsmechanisme zijn constant tot en met 2024. Nadien worden ze over een periode van tien jaar lineair afgebouwd.

Tabel 71. Recurrent effect van de Afrekening vanaf 2018 (euro)

Effect op de opcentiemen 2018 (99,48%)	-316.384.459
Effect op de dotatie FU 2018	-132.907.059
Effect op het overgangsmechanisme Gewest	42.640.366
Effect op het overgangsmechanisme Gemeenschap	12.331.079
Totaal	-394.320.072

2018 wordt een opmerkelijk begrotingsjaar. Vanaf dat jaar treedt de huidige BFW in een nieuwe fase omdat de hoogte van een aantal dotaties en de ruimte die de federale

overheid op basis van de autonomiefactor vrijmaakt in de personenbelasting, definitief worden vastgelegd. 2018 is vervolgens ook het jaar waarin de afrekening plaatsvindt van het gebruik tijdens de in de BFW voorziene overgangperiode 2015-2017 van voorlopige cijfers voor de autonomiefactor en een aantal dotaties. Zoals aangetoond in deze bijdrage is de impact van het definitief zetten van een aantal parameters van de BFW niet gering. Ook de eenmalige afrekening scheert hoge budgettaire toppen. Die afrekening is voor de gezamenlijke overheid in 2018 een broekzak vestzak operatie alsook een voor de betrokken Gewesten/Gemeenschappen een intertemporele vereveningsoperatie.

Die verevening is wat evenwichtiger over de tijd gespreid omdat de FOD Financiën al bij de begrotingsopmaak 2017 de meest recente gegevens met betrekking tot het aanslagjaar 2015 heeft toegepast bij het berekenen van de dotaties voor de Gewesten en Gemeenschappen.

De afrekening in 2018 had ten slotte ook kunnen worden gemilderd door in het overgangsbedrag rekening te houden met het verschil tussen de effectieve ontvangsten van de opcentiemen in 2015 (inningen) en de ontvangsten die de Gewesten op basis van de vorige BFW gekregen zouden hebben. Nu is de afwijking tussen de bij de invoering van de nieuwe BFW geraamde opbrengsten van de Belasting Staat voor het aanslagjaar 2015 en de effectieve opbrengsten van de Belasting Staat voor het aanslagjaar 2015 voor rekening van de Gewesten. Bedoelde afwijking voltrekt zich kasmatisch in de periode 2015-2017. Met een afrekening in 2018 als gevolg.

DEPARTEMENT
FINANCIËN &
BEGROTING

Koning Albert II-laan 35, bus 61
1030 BRUSSEL
www.fin.vlaanderen.be